

UCHWAŁA Nr .../.../2022

Rady Gminy Komańcza

z dnia 2022 r.

w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2022 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn.zm.), art. 211, art. 212, art. 214, art. 215, art. 217, art. 235, art. 237 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.)

Rada Gminy Komańcza
uchwala, co następuje :

§ 1

1. Wprowadza się zmiany w planach dochodów budżetowych:

Dział	Treść	Zwiększenia	Zmniejszenia
010	Rolnictwo i łowiectwo	188 000,00	
	Dochody bieżące:	78 000,00	
	- Dotacja celowa otrzymana od samorządu województwa na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego:	78 000,00	
	- „Odkrzaczanie gruntów rolnych w obrębie Jawornik na dz. o nr. ewid. 31/1- 78 000,00 zł		
	Dochody majątkowe:		
	- Dotacja celowa otrzymana z samorządu województwa na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	110 000,00	
	- „Budowa i modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębie Oslawica na dz. o nr. ewid. 26/13,26/17- 110 000,00 zł	110 000,00	
600	Transport i łączność		5 995,47
	Dochody bieżące:		5 995,47
	- Środki na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy (Fundusz Solidarności Unii Europejskiej) na dofinansowanie		5 995,47

	własnych zadań bieżących gmin, powiatów (związków gmin, związków powiatowo- gminnych, związków powiatów), samorządów województw)- "Remont drogi wewnętrznej dz, nr 114, 166/3 w m. Czystogarb w km od 0+104-0-0+328, 0+331-0+748"- zł		
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	28 956,68	
	Dochody bieżące:	28 956,68	
	- Wpływy z części opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	28 956,68	
801	Oświata i wychowanie	4 000,00	
	Dochody bieżące:	4 000,00	
	- Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo- gminnych)	4 000,00	
	- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025"- 4 000,00 zł		
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	71 851,99	
	Dochody bieżące:	15 805,93	
	- Dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków , o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego- refundacja środków „Iluminacja obiektów dziedzictwa kulturowego transgranicznej trasy rowerowej PL-SK”	15 805,93	
	Dochody majątkowe:	56 046,06	
	- Dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków , o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego- refundacja środków „Iluminacja obiektów dziedzictwa kulturowego transgranicznej trasy rowerowej PL-SK”	56 046,06	
	Razem dochody	292 808,67	5 995,47

– Szczegółowy podział dochodów określa tabela nr 1.
Tabela nr 1

Dział	Rozdział	Paragraf	Zwiększenia	Zmniejszenia
010			188 000,00	
	01042		188 000,00	
		2330	78 000,00	
		6630	110 000,00	
600				5 995,47
	60078			5 995,47
		2701		5 995,47
756			28 956,68	
	75618		28 956,68	
		0270	28 956,68	
801			4 000,00	
	80101		4 000,00	
		2030	4 000,00	
921			71 851,99	
	92195		71 851,99	
		2057	14 161,68	
		2059	1 644,25	
		6257	50 287,79	
		6259	5 758,27	
	Razem dochody		292 808,67	5 995,47

§ 2

➤ Wprowadza się zmiany w planach wydatków budżetowych:

Dział	Rozdz.	Treść	Zwiększenia	Zmniejszenia
010		Rolnictwo i łowiectwo	257 252,79	
	01042	Wylączenie z produkcji gruntów rolnych	257 252,79	

		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: ➤ Wydatki jednostek budżetowych w tym na: - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań - „Odkrzaczanie gruntów rolnych w obrębie Jawornik na dz. o nr. ewid. 31/1- 97 500,00 zł	97 500,00 97 500,00 97 500,00	
		<u>Wydatki majątkowe</u> w tym: - inwestycje i zakupy inwestycyjne - „Budowa i modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębie Oslawica na dz. o nr. ewid. 26/13,26/17- 159 752,79 zł	159 752,79 159 752,79	
600		Transport i łączność	68 361,50	5 995,47
	60004	<i>Lokalny transport zbiorowy</i>	3 061,50	
		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: ➤ Wydatki jednostek budżetowych w tym na: - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	3 061,50 3 061,50 3 061,50	
	60017	<i>Drogi wewnętrzne</i>	50 300,00	
		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: ➤ Wydatki jednostek budżetowych w tym na: - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań - Fundusz Sołecki Wola Michowa- 300,00 zł - Remont i przebudowa dróg osiedlowych po byłym PGR w miejscowościach- 100 000,00 zł - Szczawne (działki nr 95/13, 70/5, 6/46, 123, 125) Wysoczany (działki nr 36/21, 46/6) - Nowy Łupków (działki nr 25/61, 25/51) - Oslawica (działka nr 26/13) - Wisłok Wielki (działka nr 14/12)	50 300,00 50 300,00 50 300,00	
	60078	<i>Usuwanie skutków klęsk żywiołowych</i>	15 000,00	5 995,47
		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: ➤ Wydatki jednostek budżetowych w tym na: - wynagrodzenie i składki od nich naliczane - „Remont drogi wewnętrznej dz. nr 114, 166/3 w m. Czystogarb w km od 0+104-0-0+328, 0+331- 0+748” - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań z tego:	15 000,00 15 000,00 12 150,00 2 850,00	5 995,47 5 995,47 5 995,47
				5 995,47

		- na programy finansowane środkami , o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 "Remont drogi wewnętrznej dz, nr 114, 166/3 w m. Czystogarb w km od 0+104-0-0+328, 0+331-0+748"		
700		Gospodarka mieszkaniowa	36 268,69	973,56
	70005	<i>Gospodarka gruntami i nieruchomościami</i>	36 268,69	973,56
		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: ➤ Wydatki jednostek budżetowych w tym na: - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań - Fundusz Sołecki Wola Michowa- 973,56 zł	6 268,69	973,56
		<u>Wydatki majątkowe</u> w tym: - inwestycje i zakupy inwestycyjne	30 000,00 30 000,00	973,56
750		Administracja publiczna	17 925,04	
	75023	<i>Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu)</i>	17 925,04	
		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: ➤ Wydatki jednostek budżetowych w tym na: - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	17 925,04 17 925,04 17 925,04	
754		Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	30 000,00	
	75412	<i>Ochotnicze straże pożarne</i>	30 000,00	
		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: ➤ Wydatki jednostek budżetowych w tym na: - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	30 000,00 30 000,00 30 000,00	
757		Obsługa długu publicznego	50 000,00	
	75702	<i>Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek oraz innych zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki</i>	50 000,00	
		<u>Wydatki bieżące</u> w tym: - obsługa długu jednostki samorządu terytorialnego	50 000,00 50 000,00	

801		Oświata i wychowanie	271 723,68	1 000,00
	80101	<i>Szkoły podstawowe</i>	221 853,76	
		<u>Wydatki bieżące</u>	221 853,76	
		w tym:		
		➤ Wydatki jednostek budżetowych	5 000,00	
		w tym na:		
		- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	5 000,00	
		➤ Dotacje na zadania bieżące	216 853,76	
	80103	<i>Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych</i>	38 473,92	
		<u>Wydatki bieżące</u>	38 473,92	
		w tym:		
		➤ Dotacje na zadania bieżące	38 473,92	
	80106	<i>Inne formy wychowania przedszkolnego</i>	2 613,52	
		<u>Wydatki bieżące</u>	2 613,52	
		w tym:		
		➤ Dotacje na zadania bieżące	2 613,52	
	80149	<i>Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego</i>	6 268,16	
		<u>Wydatki bieżące</u>	6 268,16	
		w tym:		
		➤ Dotacje na zadania bieżące	6 268,16	
	80150	<i>Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych</i>	2 514,32	1 000,00
		<u>Wydatki bieżące:</u>	2 514,32	1 000,00
		w tym:		
		➤ Wydatki jednostek budżetowych		1 000,00
		w tym na:		
		- wynagrodzenie i składki od nich naliczane		1 000,00
		➤ Dotacje na zadania bieżące	2 514,32	
851		Ochrona zdrowia	123 365,43	
	85154	<i>Przeciwdziałanie alkoholizmowi</i>	123 365,43	
		<u>Wydatki bieżące</u>	123 365,43	
		w tym:		
		➤ Wydatki jednostek budżetowych	117 365,43	
		w tym na:		
		- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	500,00	
		- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	116 865,43	
		➤ Świadczenia na rzecz osób fizycznych	6 000,00	

900		Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	55 095,08	
	90002	<i>Gospodarka odpadami komunalnymi</i>	41 921,52	
		<u>Wydatki bieżące</u>	41 921,52	
		w tym:		
		➤ Wydatki jednostek budżetowych	41 921,52	
		w tym na:		
		- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	41 921,52	
	90004	<i>Utrzymanie zieleni w miastach i gminach</i>	13 173,56	
		<u>Wydatki bieżące</u>	13 173,56	
		w tym:		
		➤ Wydatki jednostek budżetowych	13 173,56	
		w tym na:		
		- wynagrodzenie i składki od nich naliczane	2 500,00	
		- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	10 673,56	
		- Fundusz Sołecki Wola Michowa- 673,56 zł		
921		Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	70 000,00	
	92109	<i>Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby</i>	70 000,00	
		<u>Wydatki bieżące</u>	70 000,00	
		w tym:		
		➤ Dotacje na zadania bieżące	70 000,00	
926		Kultura fizyczna	6 000,00	6 268,69
	92601	<i>Obiekty sportowe</i>	6 000,00	6 268,69
		<u>Wydatki majątkowe</u>	6 000,00	6 268,69
		w tym:		
		- inwestycje i zakupy inwestycyjne	6 000,00	6 268,69
		<u>Razem wydatki:</u>	985 992,21	14 237,72

➤ Szczegółowy podział wydatków określa tabela nr 2.

Tabela nr 2

Dział	Rozdział	Paragraf	Zwiększenia	Zmniejszenia
010			257 252,79	
	01042		257 252,79	
		4300	97 500,00	
		6050	159 752,79	
600			68 361,50	5 995,47
	60004		3 061,50	
		4300	3 061,50	

	60017		50 300,00	
		4270	50 000,00	
		4300	300,00	
	60078		15 000,00	
		4170	12 150,00	
		4270	2 850,00	
		4271		5 995,47
700			36 268,69	973,56
	70005		36 268,69	
		4210	6 268,69	
		4300		973,56
		6060	30 000,00	
750			17 925,04	
	75023		17 925,04	
		4270	17 925,04	
754			30 000,00	
	75412		30 000,00	
		4210	30 000,00	
757			50 000,00	
	75702		50 000,00	
		8110	50 000,00	
801			271 723,68	1 000,00
	80101		221 853,76	
		2590	216 853,76	
		4210	1 000,00	
		4240	4 000,00	
	80103		38 473,92	
		2590	38 473,92	
	80106		2 613,52	
		2590	2 613,52	
	80149		6 268,16	
		2590	6 268,16	
	80150		2 514,32	1 000,00
		2590	2 514,32	

		4790		1 000,00
851			123 365,43	
	85154		123 365,43	
		3020	6 000,00	
		4110	500,00	
		4210	40 000,00	
		4300	72 865,43	
		4430	3 000,00	
		4700	1 000,00	
900			55 095,08	
	90002		41 921,52	
		4300	41 921,52	
	90004		13 173,56	
		4170	2 500,00	
		4210	10 000,00	
		4300	673,56	
921			70 000,00	
	92109		70 000,00	
		2480	70 000,00	
926			6 000,00	6 268,69
	92601		6 000,00	6 268,69
		6050		6 268,69
		6060	6 000,00	
	Razem wydatki		985 992,21	14 237,72

3.Zmiany planu wydatków w jednostkach budżetowych przedstawia tabela nr 3

3	Dział	Rozdział	Paragraf	Razem plan	wydatki bieżące	wydatki jednostek budżetowych	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych	obsługa długu	Wydatki na programy finansowane z udziałem środków o których mowa w art.5 ust.1 pkt.2 i 733	wydatki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym : na programy finansowane z udziałem środków o których mowa w art.5 ust.1 pkt. 2i 3
1	2	3	4	5 (6+14)	6 (7+10+11+12+13)	7 (8+9)	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Urząd	010	01042	4300	97 500,00	97 500,00	97 500,00		97 500,00							
	010	01042	6050	159 752,79									159 752,79	159 752,79	
	600	60004	4300	3 061,50	3 061,50	3 061,50		3 061,50							
	600	60017	4270	50 000,00	50 000,00	50 000,00		50 000,00							
	600	60017	4300	300,00	300,00	300,00		300,00							
	600	60078	4170	12 150,00	12 150,00	12 150,00	12 150,00								
	600	60078	4270	2 850,00	2 850,00	2 850,00		2 850,00							
	600	60078	4271	-5 995,47	-5 995,47							-5 995,47			
	700	70005	4210	6 268,69	6 268,69	6 268,69		6 268,69							
	700	70005	4300	-973,56	-973,56	-973,56		-973,56							
	700	70005	6060	30 000,00									30 000,00	30 000,00	
	750	75023	4270	17 925,04	17 925,04	17 925,04		17 925,04							
	754	75412	4210	30 000,00	30 000,00	30 000,00		30 000,00							
	757	75702	8110	50 000,00	50 000,00						50 000,00				
	801	80101	2590	216 853,76	216 853,76				216 853,76						
	801	80101	4210	1 000,00	1 000,00	1 000,00		1 000,00							
	801	80101	4240	4 000,00	4 000,00	4 000,00		4 000,00							
	801	80103	2590	38 473,92	38 473,92				38 473,92						
	801	80106	2590	2 613,52	2 613,52				2 613,52						

	801	80149	2590	6 268,16	6 268,16															
	801	80150	2590	2 514,32	2 514,32															
	801	80150	4790	-1 000,00	-1 000,00	-1 000,00														
	851	85154	3020	6 000,00	6 000,00															
	851	85154	4110	500,00	500,00	500,00														
	851	85154	4210	40 000,00	40 000,00	40 000,00														
	851	85154	4300	72 865,43	72 865,43	72 865,43														
	851	85154	4430	3 000,00	3 000,00	3 000,00														
	851	85154	4700	1 000,00	1 000,00	1 000,00														
	900	90002	4300	41 921,52	41 921,52	41 921,52														
	900	90004	4170	2 500,00	2 500,00	2 500,00														
	900	90004	4210	10 000,00	10 000,00	10 000,00														
	900	90004	4300	673,56	673,56	673,56														
GOK	921	92109	2480	70 000,00	70 000,00															
	926	92601	6050	-6-268,69																
	926	92601	6060	6 000,00																
	Razem			971 754,49	782 270,39	790 278,57	14 150,00	381 392,18	336 723,68	6 000,00	50 000,00	-5 995,47	189 484,10	189 484,10						

Tabela nr 3

4. Wprowadza się zmiany środków z Funduszu Sołeckiego Gminy Komańcza na 2022 rok:

w **Solectwie Wola Michowa** zmienia się zadania z:

- Wykaszenie poboczy.- 1 000,00 zł
- Wykaszenie placu zabaw – 2 326,44 zł
- Zmian pokrycia dachowego altanki- 3 000,00
- Zakup i montaż urządzenia na plac zabaw- 8 979,00 zł

na zadania:

- Wykaszenie poboczy.- 1 300,00 zł
- Wykaszenie placu zabaw – 3 000,00 zł
- Zmian pokrycia dachowego altanki- 2 026,44 zł
- Zakup i montaż urządzenia na plac zabaw- 8 979,00 zł

§ 4

Wyodrębnia się dochody z opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym i wydatki na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w kwocie **28 956,68 zł.**

§ 5

1. Zwiększa się planowany deficyt budżetu gminy na 2022 rok. który po zmianach wynosi **3 527 500,17 zł.**

2. Źródłem pokrycia planowanego deficytu ustala się:

a) przychody z tytułu niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie **2 932 214,17 zł, z tego:**

- Fundusz Inwestycji Lokalnych w kwocie: **2 771 883,00 zł.** Środki przeznacza się na następujące zadania:

1. – „Budowa w Gminie Komańcza przedszkola przy Szkole Podstawowej Rzepedzi”- 938 180,00 zł
2. „Budowa i przebudowa wodociągów w miejscowości Wisłok Wielki i Czystogarb”- 1 133 703,000 zł

3. "Modernizacja oczyszczalni ścieków w Komańczy"- 700 000,00 zł

- Fundusz Przeciwdziałania COVID-19- „Laboratoria Przyszłości”- 24 000,90 zł

b) przychody wynikające z ustawy. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w wysokości - **94 408,75 zł**

c) przychody wynikające z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - **41 921,52 zł,**

d) przychody z tytułu wolnych środków w kwocie 595 286,00 zł (subwencja ogólna na wsparcie inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę- 356 000,00 zł oraz na wsparcie inwestycji w zakresie kanalizacji 239 286,00 zł)

3. Ustala się przychody budżetu Gminy w kwocie **4 076 111,19 zł, z tego:**

§ 905 Przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach- Fundusz Inwestycji Lokalnych w kwocie **2 771 883,00 zł** oraz Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19- w kwocie **24 000,90 zł**. Środki przeznacza się na następujące zadania:

1.– „Budowa w Gminie Komańcza przedszkola przy Szkole Podstawowej Rzepedzi”-

938 180,00 zł

2 „Budowa i przebudowa wodociągów w miejscowości Wisłok Wielki i Czystogarb”-

1 133 703,000 zł

3 "Modernizacja oczyszczalni ścieków w Komańczy"- 700 000,00 zł

4 „Laboratoria Przyszłości”- 24 000,90 zł

§ 905 Przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonania budżetu określonymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w wysokości - **94 408,75 zł,**

§ 905 Przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonania budżetu określonymi w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach **w wysokości- 41 921,52 zł,**

§ 950 wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy w kwocie: **1 143 897,02 zł**
(w tym: subwencja ogólna na wsparcie inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę-
356 000,00 zł oraz na wsparcie inwestycji w zakresie kanalizacji 239 286,00 zł)

4. Ustala się źródło spłaty wcześniej zaciągniętych pożyczek i kredytów:

§ 950 wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt.6 ustawy w kwocie **548 611,02 zł.**

§ 6

1. Przychody i rozchody po zmianach jak tabela nr 4

Tabela nr 4

• Przychody		4 076 111,19
§905	Przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonania budżetu określonymi w odrębnych ustawach	2 932 214,17
§950	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy	1 143 897,02
Rozchody		548 611,02
§ 992	Spłaty otrzymanych krajowych pożyczek i kredytów	548 611,02

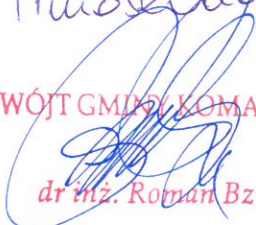
§ 7

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Komańcza.

§ 8

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Nuioskodowco:

WÓJT GMINY KOMAŃCZA

dr inż. Roman Bzdyk

Rady Gminy Komańcza z dnia 2022 r.

Dział	Rozdział	Treść	Kwota dotacji /w zł/		
			podmiotowej	przedmiotowej	celowej
Jednostki finansów	sektora publicznych	Nazwa jednostki			
851	85121	Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy- dotacja na zakup sprzętu do rehabilitacji			20 000,00
900	90002	Dotacja celowa dla Gminy Miasta Krosno na realizację wybranego zakresu zadań utrzymania czystości i porządku w Gminie Komańcza			186 199,54
921	92109	Gminny Ośrodek Kultury w Komańczy	751 000,00		
921	92116	Biblioteki	210 000,00		
		Ogółem	961 000,00		206 199,54
Jednostki do sektora publicznych	nie należące do sektora finansów	Nazwa jednostki			
801	80101	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie	580 597,31		
801	80101	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic	508 985,49		
801	80103	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie	131 395,20		
801	80103	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic	42 373,44		
801	80106	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic	30 605,88		
801	80149	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic			

			91 912,86		
801	80150	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic	239 767,65		
801	80150	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich w Częstochowie	117 032,54		
852	85295	Dotacja w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w ramach „Programu współpracy Gminy Komańcza z organizacjami pozarządowymi na rok 2022” – dotacja na zadania priorytetowe: „Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym”			1 000,00
900	90019	Dotacja na zakup kompostowników dla mieszkańców Gminy Komańcza – zgodnie z uchwałą Nr XVII/63/2011 z dnia 16.09.2011 r			2 000,00
900	90019	Dotacja na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców gminy Komańcza – zgodnie z uchwałą XXVII/102/12 Rady Gminy Komańcza z dnia 27.04.2012 r.			20 000,00
921	92105	Dotacja w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w ramach „Programu współpracy Gminy Komańcza z organizacjami pozarządowymi na rok 2022” – dotacja na zadania priorytetowe: ”Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego”			3 500,00
926	92605	Dotacja w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w ramach „Programu współpracy Gminy Komańcza z organizacjami pozarządowymi na rok 2022” – dotacja na zadania			6 000,00

		priorytetowe: „Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu”			
926	92605	Dotacja w ramach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w ramach „Programu współpracy Gminy Komańcza z organizacjami pozarządowymi na rok 2022” – dotacja na zadania priorytetowe: „Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu”			7 000,00
		Ogółem	1 742 670,37		39 500,00

WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

UCHWAŁA Nr .../.../2022

Rady Gminy Komańcza

z dnia 2022 r.

w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2022 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn.zm.), art. 211, art. 212, art. 214, art. 215, art. 217, art. 235, art. 237 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.)

Rada Gminy Komańcza
uchwala, co następuje :

§ 1

1. Wprowadza się zmiany w planach dochodów budżetowych:

Dział	Treść	Zwiększenia	Zmniejszenia
600	Transport i łączność	300 000,00	
	Dochody bieżące:	300 000,00	
	- Wpływy z otrzymanych spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej	300 000,00	
	-Darowizna BUDIMEX		
	Razem dochody	300 000,00	

– Szczegółowy podział dochodów określa tabela nr 1.

Tabela nr 1

Dział	Rozdział	Paragraf	Zwiększenia	Zmniejszenia
600			300 000,00	
	<i>60017</i>		<i>300 000,00</i>	
		<i>0960</i>	<i>300 000,00</i>	
	Razem dochody		300 000,00	

§ 2

➤ Wprowadza się zmiany w planach wydatków budżetowych:

Dział	Rozdz.	Treść	Zwiększenia	Zmniejszenia
600		Transport i łączność	600 000,00	300 000,00
	60016	<i>Drogi publiczne gminne</i>	70 000,00	70 000,00
		<u>Wydatki majątkowe</u>	70 000,00	70 000,00
		w tym:		
		- inwestycje i zakupy inwestycyjne	70 000,00	70 000,00
	60017	<i>Drogi wewnętrzne</i>	350 000,00	50 000,00
		<u>Wydatki bieżące</u>	350 000,00	
		w tym:		
		➤ Wydatki jednostek budżetowych	300 000,00	
		w tym na:		
		- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	20 000,00	
		- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	280 000,00	50 000,00
		<u>Wydatki majątkowe</u>	50 000,00	
		w tym:		50 000,00
		- inwestycje i zakupy inwestycyjne	50 000,00	
	60095	<i>Pozostała działalność</i>	180 000,00	180 000,00
		<u>Wydatki majątkowe</u>	180 000,00	180 000,00
		w tym:		
		- inwestycje i zakupy inwestycyjne	180 000,00	180 000,00
		<u>Razem wydatki:</u>	600 000,00	300 000,00

➤ Szczegółowy podział wydatków określa tabela nr 2.

Tabela nr 2

Dział	Rozdział	Paragraf	Zwiększenia	Zmniejszenia
600			600 000,00	300 000,00
	60016		70 000,00	70 000,00
		6050	70 000,00	70 000,00
	60017		350 000,00	50 000,00
		4170	20 000,00	
		4270	280 000,00	
		6050	50 000,00	50 000,00
	60095		180 000,00	180 000,00
		6050	180 000,00	180 000,00
	Razem wydatki		600 000,00	300 000,00

3. Zmiany planu wydatków w jednostkach budżetowych przedstawia tabela nr 3

Tabela nr 3

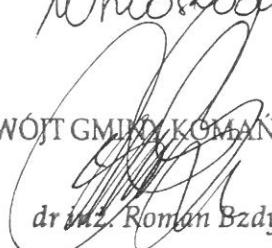
3	Dział	Rozdział	Paragraf	Razem plan	wydatki bieżące	wydatki jednostek budżetowych	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych	obsługa długu	Wydatki na programy finansowane z udziałem środków o których mowa w art.5 ust.1 pkt.2 i 733	wydatki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym : na programy finansowane z udziałem środków o których mowa w art.5 ust.1 pkt.2 i 3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
				(6+14)	(7+10+11+12+13)	(8+9)									
Urząd	600	60016	6050	70 000,00									70 000,00	70 000,00	
	600	60016	6050	-70 000,00									-70 000,00	-70 000,00	
	600	60017	4170	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00								
	600	60017	4270	280 000,00	280 000,00	280 000,00		280 000,00							
	600	60017	6050	50 000,00									50 000,00	50 000,00	
	600	60017	6050	-50 000,00									-50 000,00	-50 000,00	
	600	60095	6050	180 000,00									180 000,00	180 000,00	
	600	60095	6050	-180 000,00									-180 000,00	-180 000,00	
	Razem			300 000,00	300 000,00	300 000,00	20 000,00	280 000,00					0,00	0,00	

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Komańcza.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wniosekodawca

WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

UCHWAŁA Nr .../.../2022

R a d y G m i n y K o m a ń c z a

z dnia 2022 r.

w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej Gminy Komańcza.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn.zm.), art. 226, art. 227, art. 228, art. 229 art. 230 ust. 3 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 305 z późn.zm).

**Rada Gminy Komańcza
uchwala co następuje:**

§ 1

Na podstawie Zarządzenia Nr 38/A/2022 Wójta Gminy Komańcza z dnia 31 marca 2022 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Komańcza na 2022 rok, Zarządzenia Nr 46/2022 Wójta Gminy Komańcza z dnia 13 kwietnia 2022 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Komańcza na 2022 rok, Zarządzenia Nr 47/2022 Wójta Gminy Komańcza z dnia 21 kwietnia 2022 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Komańcza na 2022 rok, Uchwały Nr XLII/340/2022 Rady Gminy Komańcza z dnia 27 kwietnia 2022 roku w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2022 rok, Uchwały Nr XLII/341/2022 Rady Gminy Komańcza z dnia 27 marca 2022 roku w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2022 rok, Zarządzenia Nr 53/2022 Wójta Gminy Komańcza z dnia 29 kwietnia 2022 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Komańcza na 2022 rok, Zarządzenia Nr 58/2022 Wójta Gminy Komańcza z dnia 9 maja 2022 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Komańcza na 2022 rok, Zarządzenia Nr 62/2022 Wójta Gminy Komańcza z dnia 16 maja 2022 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Komańcza na 2022 rok, Zarządzenia Nr 65/2022 Wójta Gminy Komańcza z dnia 20 maja 2022 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Komańcza na 2022 rok, Uchwały Nr .../.../... Rady Gminy Komańcza z dnia 2022 roku w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2022 rok oraz Uchwały Nr .../.../... Rady Gminy Komańcza z dnia 2022 roku w sprawie zmian w uchwale budżetowej na 2022 rok dokonuje się następujących zmian w wieloletniej prognozie

finansowej Gminy Komańcza określonej w załączniku nr 1 do Uchwały Nr XXXIX/308/2022 Rady Gminy Komańcza z dnia 31 stycznia 2022 roku w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Komańcza:

- w 2022 roku:

1. Zwiększa się dochody Gminy Komańcza o kwotę **1 095 456,41 zł**

w tym:

- dochody bieżące o kwotę: 811 830,45 zł

- dochody majątkowe o kwotę 283 625,96 zł

2. Zwiększa wydatki Gminy Komańcza o kwotę **1 780 397,70 zł**

w tym:

- wydatki bieżące o kwotę 1 465 333,70 zł

- wydatki majątkowe o kwotę 315 064,00 zł

3. Zwiększa się przychody budżetu Gminy Komańcza w 2022 r. o kwotę **684 941,29 zł**, w tym:

§ 905- 136 330,27 zł

§ 950- 548 611,02 zł

4. Ustala się źródło spłaty wcześniej zaciągniętych pożyczek i kredytów:

§ 950 wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt.6 ustawy w kwocie **548 611,02 zł.**

§ 2

Określa się Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Komańcza wraz z prognozowaną kwotą długu na lata 2022-2030 w brzmieniu jak w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3

Określa się wykaz przedsięwzięć Gminy Komańcza w brzmieniu jak w załączniku Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Komańcza.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Miejskołanice:
WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

Objaśnienia:

Przedłożona Radzie Gminy Komańcza wieloletnia prognoza finansowa wraz z prognozą kwoty długu na lata 2022-2030, zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały zawiera zmiany dochodów i wydatków zarówno bieżących, jak i majątkowych. Niniejsze zmiany są związane z pozyskaniem dodatkowych środków zarówno na zadania własne, jak i zlecone oraz wprowadzeniem ich do realizacji.

1. Zwiększa się przychody o kwotę **684 941,29 zł**, w tym:

§ 905 o kwotę **136 330,27 zł**, z tego:

- przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonania budżetu określonymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w wysokości **§ 905- 94 408,75 zł**,

- przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonania budżetu określonymi w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach **§ 905- 41 921,52 zł**,

§ 950 wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o kwotę **548 611,02 zł**, z tego:

2. Ustala się źródło spłaty wcześniej zaciągniętych pożyczek i kredytów:

§ 950 wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt.6 ustawy w kwocie **548 611,02 zł**.

WÓJT GMINY KOMAŃCZA

dr inż. Roman Bzdyk

Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego 1)

Ustalona na lata 2022–2025 relacja z art. 243 (poz. 8.3, 8.3.1, 8.4 i 8.4.1) została obliczona według średniej 7-letniej

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr/2022

Wyszczególnienie	Dochody ogółem x	1	z tego:						z tego:			w tym:	
			Dochody bieżące x	1.1	1.1.1	1.1.2	z subwencji ogólnej	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące x 3)	pozostałe dochody bieżące 4)	z podatku od nieruchomości	Dochody majątkowe x	ze sprzedaży majątku x	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
Lp													
Wykonanie 2015		14 845 084,22		13 979 738,25	2 207 363,00	6 358,77	4 883 448,00	2 327 151,26	4 555 427,22	2 789 039,47	865 345,97	196 756,44	668 589,53
Wykonanie 2016		17 077 275,02		16 587 846,13	1 701 440,00	6 854,73	5 337 379,00	4 154 373,34	5 387 799,06	2 385 482,38	489 428,89	103 919,45	385 509,44
Wykonanie 2017		17 107 161,92		16 664 408,31	1 817 239,00	28 000,00	3 718 760,00	4 617 111,87	6 483 297,34	2 253 000,00	442 753,61	439 177,53	3 576,08
Wykonanie 2018		16 927 051,62		16 751 927,33	2 114 699,00	45 857,07	3 666 899,00	4 641 502,60	6 282 969,66	2 288 000,00	175 124,29	135 277,46	39 846,83
Wykonanie 2019		18 737 762,97		18 471 432,15	2 323 677,00	46 277,39	6 235 243,00	5 282 475,92	4 583 758,84	2 231 189,90	266 330,82	244 345,02	21 985,80
Wykonanie 2020		24 002 836,67		21 294 104,38	2 248 589,00	49 765,58	7 669 275,00	6 285 336,28	5 041 138,52	2 200 737,09	2 708 732,29	338 767,41	2 369 964,88
Plan 3 kw. 2021		24 252 213,81		21 966 738,71	2 243 530,00	72 000,00	7 046 958,00	6 945 721,16	5 658 529,55	2 711 000,00	2 285 475,10	500 000,00	1 785 475,10
Wykonanie 2021		28 930 844,32		21 263 713,16	2 428 471,00	76 021,05	7 088 142,00	5 966 697,45	5 704 381,66	2 388 859,54	7 667 131,16	329 983,89	7 337 147,27
2022		29 638 399,64		28 754 773,68	2 012 016,00	66 543,00	7 541 878,00	6 766 813,23	12 367 523,45	8 992 740,00	883 625,96	600 000,00	110 000,00
2023		25 250 038,22		24 950 038,22	2 052 256,00	67 674,00	7 714 603,00	2 120 000,00	12 995 505,22	8 983 242,00	300 000,00	300 000,00	0,00
2024		25 437 960,54		25 317 960,54	2 093 301,00	68 000,00	7 868 895,00	2 162 400,00	13 125 364,54	9 025 290,00	120 000,00	120 000,00	0,00
2025		25 820 719,75		25 700 719,75	2 135 167,00	70 000,00	7 925 258,00	2 205 648,00	13 364 646,75	9 067 969,00	120 000,00	120 000,00	0,00
2026		26 191 134,15		26 091 134,15	2 167 195,00	72 000,00	8 044 136,00	2 249 760,96	13 558 042,19	9 111 288,00	100 000,00	100 000,00	0,00
2027		26 589 356,84		26 489 356,84	2 199 702,00	73 500,00	8 164 798,00	2 294 756,20	13 756 600,64	9 155 257,00	100 000,00	100 000,00	0,00
2028		26 995 543,38		26 895 543,38	2 232 697,00	74 500,00	8 287 270,00	2 340 651,40	13 960 424,98	9 199 885,00	100 000,00	100 000,00	0,00

2029	27 409 854,25	27 309 854,25	2 266 188,00	75 500,00	8 411 580,00	2 387 464,50	14 169 121,75	9 245 183,00	100 000,00	100 000,00	0,00
2030	27 832 451,34	27 732 451,34	2 300 180,00	76 000,00	8 537 754,00	2 435 213,80	14 383 303,54	9 266 940,00	100 000,00	100 000,00	0,00

¹⁾ Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.

²⁾ Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się dla lat wykraczających poza minimalny (4-letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.

³⁾ W pozycji wykazuje się dochody o charakterze celowym, które jednostka otrzymuje od podmiotów zewnętrznych. W szczególności: pozycja obejmuje dotacje i środki na finansowanie wydatków bieżących na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy. W pozycji nie wykazuje się natomiast dochodów związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu jednostki wynikającymi z odrębnych ustaw, o których mowa w art. 231 ust. 1 ustawy.

⁴⁾ W pozycji wykazuje się pozostałe dochody bieżące w szczególności kwoty podatków i opłat lokalnych.

z tego:															
Wyszczególnienie	Wydatki ogółem x	2	2.1	2.1.1	2.1.2	2.1.2.1	w tym:			w tym:			w tym:		
							na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	z tytułu poręczeń i gwarancji x	w tym: gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^x	wydatki na obsługę długu x	w tym:				
											odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy) x	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy x	pozostałe odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^x		
Lp															
Wykonanie 2015	14 954 220,88	14 046 270,24	5 450 274,42	0,00	0,00	0,00	249 134,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	907 950,64	888 450,64	19 500,00
Wykonanie 2016	15 884 008,82	15 490 381,06	5 559 928,46	0,00	0,00	0,00	274 857,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	393 627,76	374 653,76	18 974,00
Wykonanie 2017	16 675 186,91	15 741 203,97	5 526 528,45	0,00	0,00	0,00	302 504,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	933 982,94	915 982,94	18 000,00
Wykonanie 2018	17 070 873,66	16 461 032,21	5 746 116,33	0,00	0,00	0,00	229 214,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	609 841,45	594 841,45	15 000,00
Wykonanie 2019	17 875 918,96	17 733 255,32	6 118 410,00	0,00	0,00	0,00	214 359,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	142 663,64	0,00	0,00
Wykonanie 2020	22 575 689,73	20 272 007,63	6 483 169,32	0,00	0,00	0,00	155 105,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 303 682,10	2 303 682,10	160 548,90
Plan 3 kw. 2021	25 433 390,40	22 323 307,75	7 571 494,95	0,00	0,00	0,00	166 153,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 110 082,65	3 110 082,65	46 000,00
Wykonanie 2021	23 484 796,40	20 712 429,05	7 533 798,78	0,00	0,00	0,00	108 714,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 772 367,35	2 766 367,35	6 000,00
2022	33 165 899,81	26 718 195,20	9 092 545,03	0,00	0,00	0,00	301 193,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6 447 704,61	6 407 704,61	40 000,00
2023	24 650 038,22	21 681 218,22	8 200 000,00	0,00	0,00	0,00	191 678,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 968 820,00	2 948 820,00	20 000,00
2024	24 837 960,54	22 162 960,54	8 350 000,00	0,00	0,00	0,00	167 744,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 675 000,00	2 675 000,00	0,00
2025	25 295 119,75	22 501 477,16	8 355 000,00	0,00	0,00	0,00	146 397,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 793 642,59	2 793 642,59	0,00
2026	25 665 534,15	22 931 004,61	8 400 000,00	0,00	0,00	0,00	126 256,73	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 734 529,54	2 734 529,54	0,00
2027	26 063 756,84	23 288 339,67	8 500 000,00	0,00	0,00	0,00	106 116,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 775 417,17	2 775 417,17	0,00
2028	26 335 543,38	23 617 396,66	8 550 000,00	0,00	0,00	0,00	79 868,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 718 146,72	2 718 146,72	0,00
2029	26 749 854,25	24 055 891,02	8 550 000,00	0,00	0,00	0,00	47 022,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 693 963,23	2 693 963,23	0,00
2030	27 307 451,34	24 446 051,27	8 600 000,00	0,00	0,00	0,00	18 408,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 861 400,07	2 861 400,07	0,00

Wyszczególnienie	Wynik budżetu ^x	w tym:	Przychody budżetu ^x	Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych ^x	z tego:					Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy ^x	na pokrycie deficytu budżetu ^x	w tym:	na pokrycie deficytu budżetu ^x
					3.1	4	4.1	4.1.1	4.2				
Lp	3												4.3.1
Wykonanie 2015	-109 136,66	0,00	1 200 000,00	1 200 000,00				92 567,15	0,00			0,00	0,00
Wykonanie 2016	1 193 266,20	0,00	79 564,06	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
Wykonanie 2017	431 975,01	0,00	597 992,39	0,00				0,00	0,00			0,00	371 148,71
Wykonanie 2018	-143 822,04	0,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
Wykonanie 2019	861 844,01	-149 556,56	434 429,12	0,00				0,00	0,00			0,00	149 556,56
Wykonanie 2020	1 427 146,94	284 872,56	801 158,35	0,00				0,00	11 152,44			0,00	516 285,79
Plan 3 kw. 2021	-1 181 176,59	0,00	6 520 284,51	5 170 411,02				236 175,66	475 000,93			475 000,93	470 000,00
Wykonanie 2021	5 446 047,92	0,00	6 385 905,37	5 170 411,02				236 175,66	116 820,93			116 820,93	693 801,46
2022	-3 527 500,17	0,00	4 076 111,19	0,00				0,00	2 932 214,17			2 932 214,17	595 286,00
2023	600 000,00	600 000,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
2024	600 000,00	600 000,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
2025	525 600,00	525 600,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
2026	525 600,00	525 600,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
2027	525 600,00	525 600,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
2028	660 000,00	660 000,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
2029	660 000,00	660 000,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00
2030	525 000,00	525 000,00	0,00	0,00				0,00	0,00			0,00	0,00

5) Inne przeznaczenie nadwyżki budżetowej wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

6) W pozycji należy ująć środki pieniężne znajdujące się na rachunku budżetu pochodzące z nadwyżek poprzednich budżetów, łącznie z niewykorzystanymi środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy.

	z tego:				5	z tego:			
	Spłaty udzielonych pożyczek w latach ubiegłych x	Inne przychody niezwiązane z zaciąganiem długu x 7)	w tym:			Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych x	łączna kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań x	w tym:	
			na pokrycie deficytu budżetu x	na pokrycie deficytu budżetu x				kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy x	kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy x
Lp	4.4	4.4.1	4.5	4.5.1		5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2
Wykonanie 2015	0,00		0,00	0,00	802 272,90	802 272,90	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2016	0,00	0,00	0,00	0,00	674 837,87	674 837,87	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2017	0,00	0,00	0,00	0,00	226 843,68	226 843,68	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2018	0,00	0,00	0,00	0,00	224 872,56	224 872,56	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2019	0,00	0,00	0,00	0,00	284 872,56	284 872,56	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2020	0,00	0,00	0,00	0,00	284 872,56	284 872,56	0,00	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2021	0,00	0,00	0,00	0,00	5 339 107,92	5 339 107,92	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2021	0,00	0,00	0,00	0,00	5 339 107,92	5 339 107,92	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	548 611,02	548 611,02	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	600 000,00	600 000,00	0,00	0,00	0,00
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	600 000,00	600 000,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	525 600,00	525 600,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	525 600,00	525 600,00	0,00	0,00	0,00
2027	0,00	0,00	0,00	0,00	525 600,00	525 600,00	0,00	0,00	0,00
2028	0,00	0,00	0,00	0,00	660 000,00	660 000,00	0,00	0,00	0,00
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	660 000,00	660 000,00	0,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	525 000,00	525 000,00	0,00	0,00	0,00

7) W pozycji należy ująć w szczególności przychody pochodzące z prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego.

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu, z tego:										w tym:	Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy
	łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, z tego:											
	z tego:					Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu x	Kwota długu x	kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków x	Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi x	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki ⁸⁾ a wydatkami bieżącymi x		
	kwota wyłączeń z tytułu wcześniejszej spłaty zobowiązań, określonych w art. 243 ust. 3b ustawy	środkami nowego zobowiązania	wolnymi środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy	innymi środkami	kwota przypadających na dany rok kwot pozostałych ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań ⁺							
Lp	5.1.1.3	5.1.1.3.1	5.1.1.3.2	5.1.1.3.3	5.1.1.4	5.2	6	6.1	7.1	7.2		
Wykonanie 2015	x	x	x	x	0,00	0,00	7 203 565,58	0,00	-66 531,99	-66 531,99		
Wykonanie 2016	x	x	x	x	0,00	0,00	6 974 967,23	0,00	1 097 465,07	1 177 029,13		
Wykonanie 2017	x	x	x	x	0,00	0,00	6 440 923,60	0,00	923 204,34	1 521 196,73		
Wykonanie 2018	x	x	x	x	0,00	0,00	5 908 853,00	0,00	290 895,12	290 895,12		
Wykonanie 2019	x	x	x	x	0,00	0,00	5 623 980,48	0,00	738 176,83	1 172 605,95		
Wykonanie 2020	x	x	x	x	0,00	0,00	5 339 107,92	0,00	1 022 096,75	1 823 255,10		
Plan 3 kw. 2021	x	x	x	x	0,00	0,00	5 170 411,02	0,00	-356 569,04	993 304,45		
Wykonanie 2021	x	x	x	x	0,00	0,00	5 170 411,02	0,00	551 284,11	1 766 779,06		
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 621 800,00	0,00	2 036 578,48	6 112 689,67		
2023	x	x	x	x	0,00	0,00	4 021 800,00	0,00	3 268 820,00	3 268 820,00		
2024	x	x	x	x	0,00	0,00	3 421 800,00	0,00	3 155 000,00	3 155 000,00		
2025	x	x	x	x	0,00	0,00	2 896 200,00	0,00	3 199 242,59	3 199 242,59		
2026	x	x	x	x	0,00	0,00	2 370 600,00	0,00	3 160 129,54	3 160 129,54		
2027	x	x	x	x	0,00	0,00	1 845 000,00	0,00	3 201 017,17	3 201 017,17		
2028	x	x	x	x	0,00	0,00	1 185 000,00	0,00	3 278 146,72	3 278 146,72		
2029	x	x	x	x	0,00	0,00	525 000,00	0,00	3 253 963,23	3 253 963,23		
2030	x	x	x	x	0,00	0,00	0,00	0,00	3 286 400,07	3 286 400,07		

8) Skorygowanie o środki dotyczy określonego w art. 242 ustawy powiększenia o odpowiednie dla roku prognozy przychody wskazane w art. 217 ust. 2 ustawy. Skutki finansowe wyłączeń ograniczenia, o którym mowa w art. 242 ustawy, zawarte w innych ustawach należy ująć w objaśnieniach dołączanych do wieloletniej prognozy finansowej zgodnie z art. 226 ust. 2a ustawy.

Wyszczególnienie	Wskaźnik spłaty zobowiązań					
	Relacja określona po lewej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ust. 1 ustawy (po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu wyłączeń ustawowych przypadających na dany rok) ^x	8.2		Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań określony po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z poprzednich lat) ^x	Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań określony po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z poprzednich lat) ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie budżetowy ^x
Lp	8.1	8.2		8.3	8.3.1	8.4
Wykonanie 2015	0,00%	x	3,78%	x	x	x
Wykonanie 2016	0,00%	x	11,87%	x	x	x
Wykonanie 2017	0,00%	x	13,82%	x	x	x
Wykonanie 2018	0,00%	x	5,15%	x	x	x
Wykonanie 2019	0,00%	x	9,07%	x	x	x
Wykonanie 2020	0,00%	x	10,10%	x	x	x
Plan 3 kw. 2021	0,00%	-1,20%	2,13%	x	x	x
Wykonanie 2021	0,00%	4,87%	7,02%	x	x	x
2022	3,86%	10,44%	13,16%	7,99%	8,69%	TAK
2023	3,47%	15,16%	16,47%	9,33%	10,03%	TAK
2024	3,32%	14,35%	14,87%	9,99%	10,68%	TAK
2025	2,86%	14,24%	x	10,14%	10,83%	TAK
2026	2,73%	13,78%	x	9,72%	10,59%	TAK
2027	2,61%	13,67%	x	10,66%	11,53%	TAK
2028	3,01%	13,68%	x	11,49%	12,36%	TAK
2029	2,84%	13,25%	x	13,62%	13,62%	TAK
2030	2,15%	13,06%	x	14,02%	14,02%	TAK
Ustalona na lata 2022–2025 relacja z art. 243 (poz. 8.3, 8.3.1, 8.4 i 8.4.1) została obliczona według średniej 7-letniej						

Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy									
Lp	w tym:			w tym:			w tym:		
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy ^x	Dotacje i środki o charakterze bieżącym na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ^x	środkii określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	środkii określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	Wydaki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ^x	Wydaki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ^x	w tym:
Wykonanie 2015	0,00	40 680,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	102 086,49	0,00
Wykonanie 2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2018	0,00	31 217,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2020	99 990,00	99 990,00	99 990,00	171 094,00	171 094,00	171 094,00	99 990,00	99 990,00	99 990,00
Plan 3 kw. 2021	88 436,60	88 436,60	83 833,94	104 940,77	104 940,77	98 851,26	98 628,20	98 628,20	83 833,94
Wykonanie 2021	13 547,95	13 547,95	13 547,95	47 445,94	47 445,94	47 445,94	98 068,94	98 068,94	83 358,58
2022	864 996,60	864 996,60	864 996,60	173 625,96	173 625,96	167 867,69	821 691,20	821 691,20	821 691,20
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2027	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2028	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Informacje uzupełniające o wybranych kategoriach finansowych											
Wyszczególnienie	w tym:			Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	z tego:		Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	Wydatki na spłatę zobowiązań przejmowanych w związku z likwidacją lub przekształceniem samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy ^x	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samorządowych osobach prawnych	
	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		bieżące	majątkowe					
LP	9.4	9.4.1	9.4.1.1	10.1	10.1.1	10.1.2	10.2	10.3	10.4	10.5	
Wykonanie 2015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2020	268 890,00	171 094,00	147 924,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Plan 3 kw. 2021	116 295,60	116 295,60	98 851,26	494 710,00	0,00	494 710,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2021	115 165,20	115 165,20	97 890,54	494 710,00	0,00	494 710,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2022	117 579,90	117 579,90	117 579,90	938 180,00	0,00	938 180,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2023	0,00	0,00	0,00	788 820,00	0,00	788 820,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2027	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2028	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Informacje uzupełniające o wybranych kategoriach finansowych												
Wyszczególnienie	Spłaty, o których mowa w poz. 5.1, wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych x	Wydatki zmniejszające dług x	w tym:					Kwota wzrostu(+)/spadku(-) kwoty długu wynikająca z operacji niekaszowych (m.in. umorzenia, różnice kursowe)	Wcześniejsza spłata zobowiązań, wyłączona z limitu spłaty zobowiązań, dokonywana w formie wydatków budżetowych	Wykup papierów wartościowych, spłaty rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, emitowanych lub zaciągniętych do równoważności kwoty ubytku w wykonanych dochodach jednostki samorządu terytorialnego będącego skutkiem wystąpienia COVID-19 x	Wydatki bieżące podlegające ustawnemu wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań ⁹⁾	
			w tym:			zobowiązań zaciągniętych po dniu 1 stycznia 2019 r. x	spłata zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyt i pożyczka x					wypłaty z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji x
			w tym:		dokonywana w formie wydatku bieżącego x							
			spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w poz. 10.7.3 x									
Lp	10.6	10.7	10.7.1	10.7.2	10.7.2.1	10.7.2.1.1	10.7.3	10.8	10.9	10.10	10.11	
Wykonanie 2015	802 272,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
Wykonanie 2016	674 837,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
Wykonanie 2017	226 843,68	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
Wykonanie 2018	224 872,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
Wykonanie 2019	284 872,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
Wykonanie 2020	284 872,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
Plan 3 kw. 2021	404 872,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
Wykonanie 2021	404 872,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2022	548 611,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2023	600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2024	600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2025	525 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2026	525 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2027	525 600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2028	660 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2029	660 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2030	525 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	

9) W pozycji należy ująć kwoty wydatków bieżących, o które zostają pomniejszone wydatki bieżące budżetu przy wyliczaniu limitu spłaty zobowiązań określonego po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, na podstawie odrębnych ustaw, bez wydatków bieżących na obsługę długu. W szczególności należy ująć wydatki poniesione w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19.

* Informacje zawarte w tej części wieloletniej prognozy finansowej, w tym o spełnieniu relacji określonej w art. 243 ustawy zostaną automatycznie wygenerowane przez aplikację wskazaną przez Ministra Finansów, o której mowa w § 4 ust. 1, na podstawie danych historycznych oraz prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego. Automatycznie wyliczenia danych na podstawie wartości historycznych i prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego dotyczą w szczególności także pozycji 8.3 – 8.3.1 i pozycji z sekcji 12.

x - pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się na okres prognozy kwoty długu, zgodnie z art. 227 ust. 2 ustawy. Okres ten nie podlega wydłużeniu w sytuacji planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji. W przypadku planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji w okresie dłuższym niż okres, na który osiągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne, informacje o wydatkach z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji, wykraczających poza wspomniany okres, należy zamieścić w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

WÓJT GMINY KOMAŃCZA

dr inż. Roman Bzdęk

Wykaz przedsięwzięć do WPF

Załącznik nr 2 do Uchwały NrXLI/328/2022

kwoty w zł

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2022	Limit 2023	Limit 2024	Limit 2025	Limit zobowiązań
			Od	Do						
1	Wydatki na przedsięwzięcia-ogółem (1.1+1.2+1.3)				1 768 820,00	938 180,00	788 820,00	0,00	0,00	1 727 000,00
1.a	- wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.b	- wydatki majątkowe				1 768 820,00	938 180,00	788 820,00	0,00	0,00	1 727 000,00
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009.r. o finansach publicznych (Dz.U.Nr 157, poz.1240,z późn.zm.), z tego:				0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
1.1.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00				
1.1.2	- wydatki majątkowe				0,00	0,00				
1.2	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno-prywatnego, z tego:				0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
1.2.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
1.2.2	- wydatki majątkowe				0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
1.3	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2),z tego				1 768 820,00	938 180,00	788 820,00	0,00	0,00	1 727 000,00
1.3.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
1.3.2	- wydatki majątkowe				1 768 820,00	938 180,00	788 820,00	0,00	0,00	1 727 000,00

WÓJT GMINY KOMAŃCZA

dr inż. Roman Bzdyk

4

UCHWAŁA Nr .../.../2022
Rady Gminy Komańcza

z dnia ... maja 2022 r.

**w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego
Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy
za 2021 rok.**

Na podstawie art. 18. ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 poz. 559 ze zm.) oraz art. 53 ust.1 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. 2021 poz. 217 ze zm.)

**Rada Gminy Komańcza
uchwała, co następuje:**

§ 1

Zatwierdza się roczne sprawozdanie finansowe Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy za 2021 rok stanowiące załącznik do niniejszej uchwały składające się z:

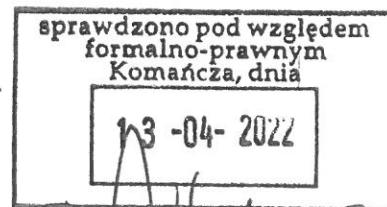
a) bilansu zamykającego się na dzień 31.12.2021 roku po stronie aktywów kwotą: **756 226,59 złotych** (słownie: siedemset pięćdziesiąt sześć tysięcy dwieście dwadzieścia sześć złotych pięćdziesiąt dziewięć groszy),

b) rachunku zysków i strat sporządzonego na dzień 31.12.2021 roku, zamkniętego zyskiem netto w kwocie: **25 040,09 złotych** (słownie: dwadzieścia pięć tysięcy czterdzieści złotych dziewięć groszy),

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wniosekodawca:
WOJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

UZASADNIENIE

Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994r. i ustawą o działalności leczniczej z dnia 15 kwietnia 2011 r. co roku zatwierdza się sprawozdanie finansowe Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Społecznej.

W załączeniu przedkładam Radzie Gminy pisemne sprawozdanie Kierownika SP ZPOZ w Komańczy Pani Katarzyny Domaradzkiej, oraz pozytywną opinię rocznego sprawozdania z realizacji planu finansowego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy za 2021 rok wydaną przez Radę Społeczną SP ZPOZ w Komańczy.

Komańcza, 18.05.2022

Sporządziła: Maria Błazowska

UCHWAŁA Nr 1/2022

**Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu
Podstawowej Opieki Zdrowotnej
w Komańczy**

z dnia 13 maja 2022 r.

**w sprawie zaopiniowania sprawozdania z realizacji planu finansowego za 2021 rok
Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy.**

Na podstawie art. 48 ust. 2 pkt. 2 lit b ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2022.633)

**Rada Społeczna przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Podstawowej Opieki
Zdrowotnej w Komańczy
uchwała, co następuje:**

§ 1

Opiniuje się pozytywnie roczne sprawozdanie finansowe Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy za 2021 rok stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY SPOŁECZNEJ SPZ POZ
w KOMAŃCZY
Maria Błażowska

O P I N I A

Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy

Zgodnie z Uchwałą Nr 1/2022 Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy w sprawie zaopiniowania sprawozdania z realizacji planu finansowego za 2021 rok z dnia 16 maja 2022 roku Rada Społeczna SP ZPOZ w Komańczy **p o z y t y w n i e** opiniuje roczne sprawozdanie z realizacji planu finansowego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy za 2021 rok.

Członkowie Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy:

1. Halina Dobroszyńska
2. Anna Ouda
3. Joanna Motyka
4.
5.
6.
7.

Komańcza, 13 maja 2022 roku

PLAN FINANSOWY

Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy na 2022 rok

Planowane przychody w 2022 roku

Lp.	Przychody	Wartość przychodów planowana na 2022 r.
1	Z tytułu kontraktu z NFZ:	1 795 000,00
	- podstawowa opieka zdrowotna	1 349 500,00
	- ambulatoryjna opieka specjalistyczna	92 000,00
	- opieka długoterminowa	95 600,00
	- transport sanitarny w POZ	19 500,00
	- rehabilitacja lecznicza	139 400,00
	- punkt szczepień SARS-CoV-2	99 000,00
2	Z tyt. pozostałych usług medycznych (usługi komercyjne medyczne)	45 700,000
3	Z tytułu usług komercyjnych niemedycechnych	9 300,00
4	Pozostałe przychody operacyjne	0,00
5	Przychody finansowe	0,00
	Przychody ogółem:	1 850 000,00

Planowane koszty w 2022 roku

Lp.	Koszty	Wartość kosztów planowanych na 2022 r.
1	Koszty podstawowej działalności placówki:	1 873 000,00
	Amortyzacja	10 000,00
	Zużycie materiałów i energii	80 000,00
	Usługi obce	480 000,00
	Podatki i opłaty	4 000,00
	Wynagrodzenia	1 050 000,00
	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	218 000,00
	Pozostałe koszty rodzajowe	5 000,00
2	Pozostałe koszty operacyjne	0,00
3	Koszty finansowe	0,00
	Koszty ogółem:	1 847 000,00

Planowane przychody 2022 r.: 1 850 000,00
Planowane koszty 2022 r.: 1 847 000,00
Planowany wynik finansowy 2022 roku: 3 000,00

Komańcza, dnia 24.03.2022 r.

GLÓWNY KSIĘGOWY
SPZPOZ w KOMAŃCZY

mgr Ewa Szostak
.....
sporządził

K I E R O W N I K
SPZPOZ w KOMAŃCZY

mgr Katarzyna Domaradzka
.....

kierownik jednostki

**SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD
PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ
W KOMAŃCZY**

Sprawozdanie finansowe za okres
od **01.01.2021** do **31.12.2021**

WPROWADZENIE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Dane jednostki

Nazwa: SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W KOMAŃCZY

Siedziba: 161/, 38-543 KOMAŃCZA

Kody PKD określające podstawową działalność podmiotu:

8621Z

Numer identyfikacji podatkowej:

NIP: 6871726134

Numer we właściwym rejestrze sądowym:

KRS: 0000033668

2. Wskazanie czasu trwania działalności jednostki, jeżeli jest ograniczony

Nie dotyczy

3. Okres objęty sprawozdaniem finansowym

Sprawozdanie finansowe sporządzane za okres od 01.01.2021 do 31.12.2021

4. Wskazanie czy sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne

Sprawozdanie finansowe nie zawiera danych łącznych.

5. Założenie kontynuowania działalności gospodarczej

Sprawozdanie finansowe sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostkę.

Nie stwierdzono okoliczności, które wskazują na zagrożenie kontynuowania działalności.

6. Informacje o połączeniu spółek

Nie dotyczy.

7. Polityka rachunkowości

Omówienie przyjętych metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji):

1. Amortyzacja liniowa zgodnie z planem amortyzacji.

2. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, lub wartości przeszacowanej (po aktualizacji wyceny) pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, a także o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Środki trwałe o wartości:

a). do 1 000 zł odpisuje się w koszty zużycia materiałów pod datą zakupu

b). ponad 1 000 zł do 10 000 zł odpisywane są jednorazowo w koszty amortyzacji w miesiącu wydania do użytkowania, oraz ujmowane w ewidencji środków trwałych ilościowo-wartościowej prowadzonej bilansowo

c). powyżej 10 000 zł amortyzowane są na zasadach ogólnych według metod i stawek przewidzianych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych.

Wartości niematerialne i prawne o cenie jednostkowej:

a). nie przekraczającej 10 000 zł odpisywane są jednorazowo w koszty amortyzacji w miesiącu przyjęcia do użytkowania

b). licencje na programy komputerowe o wartości powyżej 10 000 zł amortyzowane są przez okres 24 miesięcy (roczna stawka amortyzacyjna 50%).

3. Środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Ponadto wartość środków trwałych w budowie zwiększają ujemne różnice kursowe oraz odsetki od kredytów za okres budowy środka trwałego.
4. Zapasy materiałów i towarów wycenia się na dzień bilansowy według rzeczywistych cen zakupu ustalonych przy zastosowaniu metody FIFO.
5. Nie tworzy się rezerw na świadczenia pracownicze z tytułu nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych z uwagi na równomierny i niewielki udział w kosztach.
6. Należności wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty z zachowaniem ostrożności.
7. Zobowiązania wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty.
8. Fundusze własne (założycielski i zakładu)-tworzenie i zasady gospodarowania funduszami własnymi określa ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.
9. SPZPOZ w Komańczy nie tworzy aktywów i rezerwy na podatek dochodowy od osób prawnych.

Ustalenia wyniku finansowego:

Wynik finansowy wykazany w rachunku zysków i strat stanowi rezultat przeciwstawienia przychodom kosztów, przy zachowaniu zasady memoriału, współmierności, ostrożności i realizacji. Ustalenie wyniku finansowego przeprowadzane jest metodą porównawczą, zgodnie z przepisami prawa w tym zakresie.

Wynik finansowy netto składa się z:

- wyniku ze sprzedaży
- wyniku z pozostałej działalności operacyjnej
- wyniku z operacji finansowych
- obowiązkowego obciążenia wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Dodatni wynik finansowy stanowi zysk netto, a ujemny stratę netto.

Sporządzenia sprawozdania finansowego:

Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy sporządza sprawozdanie finansowe na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych, które składa się z:

- bilansu
- rachunku zysków i strat
- informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

Pozostałe przyjęte przez jednostkę zasady rachunkowości:

Zasady rachunkowości przyjęte przy sporządzaniu sprawozdania finansowego na dzień 31.12.2021 roku są zgodne z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, która określa między innymi zasady rachunkowości dla jednostek mających siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy sporządza rachunek zysków i strat w wariantcie porównawczym.

Ewidencję kosztów działalności prowadzi się metodą pełną tj. zarówno w układzie rodzajowym kosztów (zespół 4) jak i kalkulacyjnym (zespół 5).

Przyjęte zasady (politykę) rachunkowości stosuje się w sposób ciągły, dokonując w kolejnych latach obrotowych jednakowego grupowania operacji gospodarczych, jednakowej wyceny aktywów i pasywów (w tym także dokonywania odpisów amortyzacyjnych i umorzeniowych), ustala się wynik finansowy i sporządza sprawozdanie finansowe tak, aby za kolejne lata informacje z nich wynikające były porównywalne.

8. Dodatkowe informacje uszczegóławiające

Nie dotyczy.

BILANS

Aktywa Dane w PLN

Kwota na dzień kończący bieżący rok obrotowy	Kwota na dzień kończący poprzedni rok obrotowy
--	--

A. AKTYWA TRWAŁE

I. Wartości niematerialne i prawne

1. Koszty zakończonych prac rozwojowych
2. Wartość firmy
3. Inne wartości niematerialne i prawne
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne

II. Rzeczowe aktywa trwałe

1. Środki trwałe
 - a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)
 - b) budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej
 - c) urządzenia techniczne i maszyny
 - d) środki transportu
 - e) inne środki trwałe
2. Środki trwałe w budowie
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie

III. Należności długoterminowe

1. Od jednostek powiązanych
2. Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale
3. Od pozostałych jednostek

IV. Inwestycje długoterminowe

1. Nieruchomości
2. Wartości niematerialne i prawne
3. Długoterminowe aktywa finansowe
 - a. w jednostkach powiązanych
 - udziały lub akcje
 - inne papiery wartościowe
 - udzielone pożyczki
 - inne długoterminowe aktywa finansowe
 - b. w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale
 - udziały lub akcje
 - inne papiery wartościowe
 - udzielone pożyczki
 - inne długoterminowe aktywa finansowe

- c. w pozostałych jednostkach
 - udziały lub akcje
 - inne papiery wartościowe
 - udzielone pożyczki
 - inne długoterminowe aktywa finansowe

4. Inne inwestycje długoterminowe

V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
2. Inne rozliczenia międzyokresowe

B. AKTYWA OBROTOWE	756 226,59	711 708,94
I. Zapasy	4 795,99	5 631,90
1. Materiały	4 795,99	5 631,90
2. Półprodukty i produkty w toku		
3. Produkty gotowe		
4. Towary		
5. Zaliczki na dostawy i usługi		
II. Należności krótkoterminowe	189 628,80	148 615,93
1. Należności od jednostek powiązanych		
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:		
- do 12 miesięcy		
- powyżej 12 miesięcy		
b) inne		
2. Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:		
- do 12 miesięcy		
- powyżej 12 miesięcy		
b) inne		
3. Należności od pozostałych jednostek	189 628,80	148 615,93
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	189 628,80	148 615,93
- do 12 miesięcy	189 628,80	148 615,93
- powyżej 12 miesięcy		
b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych		
c) inne		
d) dochodzone na drodze sądowej		
III. Inwestycje krótkoterminowe	557 387,35	557 461,11
1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	557 387,35	557 461,11
a) w jednostkach powiązanych		

- udziały lub akcje		
- inne papiery wartościowe		
- udzielone pożyczki		
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe		
b) w pozostałych jednostkach		
- udziały lub akcje		
- inne papiery wartościowe		
- udzielone pożyczki		
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe		
c) Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	557 387,35	557 461,11
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	557 387,35	557 461,11
- inne środki pieniężne		
- inne aktywa pieniężne		
2. Inne inwestycje krótkoterminowe		
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	4 414,45	
C. NALEŻNE WPŁATY NA KAPITAŁ (FUNDUSZ) PODSTAWOWY		
D. UDZIAŁY (AKCJE) WŁASNE		
AKTYWA RAZEM	756 226,59	711 708,94

BILANS

Pasywa Dane w PLN

	Kwota na dzień kończący bieżący rok obrotowy	Kwota na dzień kończący poprzedni rok obrotowy
A. KAPITAŁ (FUNDUSZ) WŁASNY	570 474,68	545 434,59
I. Kapitał (fundusz) podstawowy	226 357,29	226 357,29
II. Kapitał (fundusz) zapasowy, w tym:	319 077,30	290 055,49
- nadwyżka wartości sprzedaży (wartości emisyjnej) nad wartością nominalną udziałów (akcji)		
III. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, w tym:		
- z tytułu aktualizacji wartości godziwej		
IV. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe		
- tworzone zgodnie z umową (statutem) spółki		
- na udziały (akcje) własne		
V. Zysk (strata) z lat ubiegłych		
VI. Zysk (strata) netto	25 040,09	29 021,81
VII. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)		
B. ZOBOWIĄZANIA I REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	185 751,91	166 274,35
I. Rezerwy na zobowiązania		
1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne		
- długoterminowa		
- krótkoterminowa		
3. Pozostałe rezerwy		
- długoterminowe		
- krótkoterminowe		
II. Zobowiązania długoterminowe		
1. Wobec jednostek powiązanych		
2. Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
3. Wobec pozostałych jednostek		
a) kredyty i pożyczki		
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
c) inne zobowiązania finansowe		
d) zobowiązania wekslowe		
e) inne		
III. Zobowiązania krótkoterminowe	185 751,91	166 274,35
1. Wobec jednostek powiązanych		
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności, w tym:		

- do 12 miesięcy		
- powyżej 12 miesięcy		
b) inne		
2. Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:		
- do 12 miesięcy		
- powyżej 12 miesięcy		
b) inne		
3. Wobec pozostałych jednostek	185 639,88	166 161,22
a) kredyty i pożyczki		
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
c) inne zobowiązania finansowe		
d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	41 826,27	33 349,37
- do 12 miesięcy	41 826,27	33 349,37
- powyżej 12 miesięcy		
e) zaliczki otrzymane na dostawy i usługi		
f) zobowiązania wekslowe		
g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	77 486,61	76 792,68
h) z tytułu wynagrodzeń	60 978,11	55 080,67
i) inne	5 348,89	938,50
4. Fundusze specjalne	112,03	113,13
IV. Rozliczenia międzyokresowe		
1. Ujemna wartość firmy		
2. Inne rozliczenia międzyokresowe		
- długoterminowe		
- krótkoterminowe		
PASYWA RAZEM	756 226,59	711 708,94

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wariant porównawczy Dane w PLN

	Kwota za bieżący rok obrotowy	Kwota za poprzedni rok obrotowy
A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	1 860 511,02	1 610 830,59
- od jednostek powiązanych		
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	1 856 096,57	1 610 830,59
II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna)	4 414,45	
III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki		
IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów		
B. Koszty działalności operacyjnej	1 839 917,95	1 625 721,16
I. Amortyzacja	8 753,91	19 142,30
II. Zużycie materiałów i energii	84 396,41	86 056,49
III. Usługi obce	484 203,61	325 137,23
IV. Podatki i opłaty, w tym:	3 362,00	36 202,53
- podatek akcyzowy		
V. Wynagrodzenia	1 032 373,85	922 989,26
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:	216 946,62	212 344,66
- emerytalne	97 060,51	102 424,30
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	9 881,55	23 848,69
VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów		
C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)	20 593,07	-14 890,57
D. Pozostałe przychody operacyjne	6 027,02	46 916,39
I. Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II. Dotacje	3 256,06	
III. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
IV. Inne przychody operacyjne	2 770,96	46 916,39
E. Pozostałe koszty operacyjne	1 580,00	3 004,01
I. Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III. Inne koszty operacyjne	1 580,00	3 004,01
F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)	25 040,09	29 021,81
G. Przychody finansowe		
I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:		
a) od jednostek powiązanych, w tym:		
- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
b) od jednostek pozostałych, w tym:		
- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		

II. Odsetki, w tym:		
- od jednostek powiązanych		
III. Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
- w jednostkach powiązanych		
IV. Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
V. Inne		
H. Koszty finansowe		
I. Odsetki, w tym:		
- dla jednostek powiązanych		
II. Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
- w jednostkach powiązanych		
III. Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
IV. Inne		
I. Zysk (strata) brutto (F+G-H)	25 040,09	29 021,81
J. Podatek dochodowy		
K. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)		
L. Zysk (strata) netto (I-J-K)	25 040,09	29 021,81

KALKULACJA PODATKU DOCHODOWEGO

Dane w PLN

Kwota za bieżący rok obrotowy Kwota za poprzedni rok obrotowy

A. Zysk (strata) brutto za dany rok

25 040,09 29 021,81

B. Przychody zwolnione z opodatkowania (trwałe różnice pomiędzy zyskiem/stratą dla celów rachunkowych a dochodem/stratą dla celów podatkowych), w tym:

40 570,29

Pozostałe

Przychody z tyt. zwolnienia z obowiązku opłacania należności z tytułu składek ZUS w związku z art. 31 zx ustawy o COVID-19 (art. 31 zx)

40 570,29

C. Przychody niepodlegające opodatkowaniu w roku bieżącym, w tym:

Pozostałe

D. Przychody podlegające opodatkowaniu w roku bieżącym, ujęte w księgach rachunkowych lat ubiegłych w tym:

Pozostałe

43 826,35

E. Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów (trwałe różnice pomiędzy zyskiem/stratą dla celów rachunkowych a dochodem/stratą dla celów podatkowych), w tym:

Pozostałe

Zwolnienie z obowiązku opłacania należności z tyt. składek ZUS - art.16 ust.1 pkt 57 i 57a updog w związku z art. 31 zo ust.1a ustawy o COVID-19 (art. 16 ust. 1 pkt. 57)

40 570,29

Odpisy z tyt. zużycia środków trwałych od części wartości zwróconej podatnikowi (art. 16 ust. 1 pkt. 48)

3 256,06

F. Koszty nieuznawane za koszty uzyskania przychodów w bieżącym roku, w tym:

31 452,43 26 658,83

Pozostałe

Nieopłacone do ZUS składki w części sfinansowanej przez płatnika składek (art. 16 ust. 1 pkt. 57a)

31 452,43 26 658,83

G. Koszty uznawane za koszty uzyskania przychodów w roku bieżącym ujęte w księgach lat ubiegłych, w tym:

26 658,83 25 093,96

Pozostałe

Wpłacone do ZUS składki w części sfinansowanej przez płatnika składek (art. 16 ust. 1 pkt. 57a)

26 658,83 25 093,96

H. Strata z lat ubiegłych, w tym:

I. Inne zmiany podstawy opodatkowania, w tym:

29 833,69 33 842,74

Pozostałe

Dochód wolny od podatku przeznaczony na cele statutowe (ochronę zdrowia) (art. 17 ust. 1 pkt. 4)

29 833,69 33 842,74

J. Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym

K. Podatek dochodowy

PODPISY ZŁOŻONE POD SPRAWOZDANIEM

EWA SZOSTAK, SPZPOZ W KOMAŃCZY dnia 2022.03.24

Katarzyna Domaradzka dnia 2022.03.24

INFORMACJA DODATKOWA

Dane w PLN

Informacja dodatkowa do sprawozdania finansowego za okres od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r.

InformacjaDodatkowa2021.docx

KIEROWNIK
SPZPOZ w KOMAŃCZY
Domaradzka
mgr Katarzyna Domaradzka

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez
Katarzyna Domaradzka
Data: 2022.03.24 12:38:06 CET

GLÓWNY KSIĘGOWY
SPZPOZ w KOMAŃCZY
Szostak
mgr Ewa Szostak

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez
EWA SZOSTAK SPZPOZ W
KOMAŃCZY
Data: 2022.03.24 12:40:12 CET

SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD
PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ
38-543 Komańcza 161
tel./fax 13 46 77 006, tel. 13 46 77 311
NIP: 687-17-26-134 REGON: 370517305
BDO 000040241
- 2 -

**INFORMACJA DODATKOWA
DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
SPZPOZ W KOMAŃCZY
ZA OKRES OD 01.01.2021 DO 31.12.2021 r.**

INFORMACJE DODATKOWE I OBJAŚNIENIA

I. Informacje i objaśnienia do bilansu

- 1). Szczegółowy zakres zmian wartości grup rodzajowych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

a). majątek trwały - środki trwałe

Lp.	Określenie grupy składników majątku trwałego	Stan na początek roku	Przychody							Rozchody		Stan na koniec roku
			Z bezpośredniego zakupu	Otrzymane w leasing finansowy	Z inwestycji	Otrzymane nieodpłatnie	Przemieszczenie	Aktualizacja wyceny	Korekta	Przekazane nieodpłatnie	Sprzedaż, likwidacja	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Środki trwałe											
2	a) grunty własne											
3	b) budynki i budowle											
4	c) urząd. techn. i maszyny	90 491,38	4 708,44								3 175,86	92 023,96
5	d) śr. transportu	147 701,96										147 701,96
6	e) pozostałe śr. trwałe	410 663,84	4 045,47									414 709,31
7	Razem środki trwałe	648 857,18	8 753,91	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 175,86	654 435,23
8	Inwestycje rozpoczęte	0,00										0,00
9	Zaliczki na poczet inwestycji	0,00										0,00
10	Razem rzeczowy majątek trwały	648 857,18	8 753,91	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 175,86	654 435,23

b). majątek trwały – umorzenia

Lp.	Określenie grupy składników majątku trwałego	Stan na początek roku	Zwiększenia				Zmniejszenia		Stan na koniec roku	Wartość netto ogółem
			Amortyzacja	Z aktualizacji i wyceny	otrzymane nieodpłatnie	Korekta	przekazane nieodpłatnie	sprzedaż, likwidacja		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Środki trwałe									
2	a) grunty									
3	b) budynki i budowle									
4	c) urządz. techn. i maszyny	90 491,38	4 708,44					3 175,86	92 023,96	0,00
5	d) śr. transport.	147 701,96							147 701,96	0,00
6	e) pozostałe śr. trwałe	410 663,84	4 045,47						414 709,31	0,00
7	Razem środki trwałe	648 857,18	8 753,91	0,00	0,00	0,00	0,00	3 175,86	654 435,23	0,00
8	Inwestycje rozpoczęte	0,00							0,00	0,00
9	Zaliczki na poczet inwestycji	0,00							0,00	0,00
10	Razem rzeczowy majątek trwały	648 857,18	8 753,91	0,00	0,00	0,00	0,00	3 175,86	654 435,23	0,00

c). Wartości niematerialne i prawne - wartość początkowa w zł. i gr.

Wyszczególnienie wg. pozycji bilansu	Wartość na początek roku	Zwiększenia w ciągu roku	Zmniejszenia w ciągu roku	Stan na koniec roku obrotowego
1/ oprogramowanie komputerowe	9 455,98	0,00	0,00	9 455,98
2/				
3/				
RAZEM	9 455,98	0,00	0,00	9 455,98

d). umorzenie wartości niematerialnych i prawnych w zł. i gr.

Wyszczególnienie wg. pozycji bilansu	Dotychczasowe umorzenia na początek roku obrotowego	Zwiększenie umorzeń	Zmniejszenie umorzeń	Stan na koniec roku obrotowego
Umorzenie wartości niematerialnych i prawnych	9 455,98	0,00	0,00	9 455,98
z tego :				
1/ oprogramowanie komputerowe	9 455,98	0,00	0,00	9 455,98
2/				

2). Dane o źródłach zwiększenia i sposobie wykorzystania funduszu założycielskiego i funduszu zakładu w roku obrotowym

		Stan na koniec roku poprzedniego	Stan na koniec roku bieżącego
I	Fundusz podstawowy (założycielski) na początek okresu – BO	226 357,29	226 357,29
1.	Zwiększenia funduszu podstawowego	0,00	0,00
1.1	Wartość wydzielonej części mienia Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego		
2.	Zmniejszenia funduszu podstawowego	0,00	0,00
2.1	Zwrot nieodpłatnie otrzymanych środków trwałych		
2.2.	Wartość odpowiadająca niezamortyzowanej części wartości początkowej aktywów trwałych otrzymanych nieodpłatnie lub sfinansowanych z dotacji przeniesiona na rozliczenie międzyokresowe przychodów (art. 8 ustawy z dnia 29 czerwca 2012 r. o zmianie ustawy o działalności leczniczej oraz niektórych innych ustaw)		
II	Fundusz zapasowy (zakładu) na początek okresu - BO	263 700,66	290 055,49
1.	Zwiększenia funduszu zapasowego	26 354,83	29 021,81
1.1.	Zysk bilansowy za rok ubiegły	26 354,83	29 021,81
1.2.	Aktualizacja wyceny środków trwałych " in plus"		
1.3.	Środki pieniężne przekazane na pokrycie ujemnego wyniku finansowego (art.59 ust 2 ustawy o działalności leczniczej).		
2.	Zmniejszenia funduszu zapasowego	0,00	0,00
2.1.	Pokrycie straty z lat ubiegłych		
2.2.	Aktualizacja wyceny środków trwałych " in minus"		
III	Fundusz podstawowy (założycielski) na koniec okresu – BZ	226 357,29	226 357,29
IV	Fundusz zapasowy (zakładu) na koniec okresu – BZ	290 055,49	319 077,30

3). Propozycje co do sposobu podziału zysku lub pokrycia straty za rok obrotowy

Zysk bilansowy za 2021 r. w kwocie 25 040,09 zł proponuje się przeznaczyć na zwiększenie Funduszu Zakładu (z przeznaczeniem na cele statutowe SPZPOZ w Komańczy).

- 4). Dane o stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie końcowym

Nie tworzą rezerw

Wyszczególnienie	Stan na 01.01.2021 r.	Zwiększenia	Zmniejszenia- rozwiązane - wykorzystane -	Stan na 31.12.2021 r.
Rezerwy razem				
- z tego na :				
1/ Należności				
2/ Pewne lub prawdopodobne straty				
3/ Odłożony podatek dochodowy od osób prawnych				
4/ Inne przyczyny ich tworzenia				

- 5). Podział zobowiązań według pozycji bilansu o pozostałym od dnia bilansowego, przewidywanym umową, okresie spłaty

Wyszczególnienie zobowiązań	Razem na 31.12.2021 r.	Okres spłaty			
		do 1 roku	powyżej 1 roku do 3 lat	powyżej 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat
1. Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1/. Wobec pozostałych jednostek z tego :	0,00				
a/ kredyty i pożyczki	0,00				
b/ z tyt. emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00				
c/ inne zobowiązania finansowe	0,00				
d/ zobowiązania wekslowe	0,00				
e/. inne	0,00				
2. Zobowiązania krótkoterminowe	185 751,91	185 751,91	0,00	0,00	0,00
1/. Wobec pozostałych jednostek :	185 639,88	185 639,88			
a/ kredyty bankowe	0,00	0,00			
b/ z tyt. emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00			
c/ inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00			
d/ z tyt. dostaw i usług	41 826,27	41 826,27			
e/ zaliczki otrzymane na dostawy i usł	0,00	0,00			
f/ zobowiązania wekslowe	0,00	0,00			
g/ z tyt. podatków i ubezp. społ.	77 486,61	77 486,61			
h/ z tyt. wynagrodzeń	60 978,11	60 978,11			
i/ inne	5 348,89	5 348,89			
2/. Fundusze specjalne (ZFŚS)	112,03	112,03			
3. Razem zobowiązania	185 751,91	185 751,91	0,00	0,00	0,00

6). Wykaz zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki

nie wystąpiły

Wyszczególnienie zobowiązań	Forma zabezpieczenia	Stan na :	
		01.01.2021 r.	31.12.2021 r.
Zobowiązania razem			
- z tego z tytułu :			
1/ kredyty bankowe			
2/			

7). Wykaz czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów oraz przychodów przyszłych okresów

Wyszczególnienie	Stan na :	
	01.01.2021 r.	31.12.2021 r.
1. Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów działalności operacyjnej	0,00	4 414,45
1/ Długoterminowe	0,00	0,00
2/ Krótkoterminowe	0,00	4 414,45
z tego z tytułu:		
- ubezpieczenia	0,00	4 414,45
2. Inne czynne rozliczenie międzyokresowe kosztów (koszty finansowe)	0,00	0,00
3. Bienne rozliczenia międzyokresowe kosztów (rezerwy)	0,00	0,00
4. Rozliczenie międzyokresowe przychodów (przychody przyszłych okresów), w tym:	0,00	0,00
1/ Długoterminowe	0,00	0,00
2/ Krótkoterminowe	0,00	0,00
z tego z tytułu:		
- dotacje otrzymane na sfinansowanie nabycia środków trwałych	0,00	0,00
- otrzymane nieodpłatnie środki trwałe	0,00	0,00

8). Wykaz zobowiązań warunkowych (w tym udzielonych przez jednostkę gwarancji i poręczeń)

nie wystąpiły

Rodzaj zobowiązań gwarancji i poręczeń	Stan na :	
	01.01.2021 r.	31.12.2021 r.
1. Zobowiązania warunkowe wobec jednostek powiązanych lub stowarzyszonych	0,00	0,00
2. Zobowiązania warunkowe wobec jednostek pozostałych	0,00	0,00
3. Zobowiązania warunkowe w zakresie emerytur i podobnych świadczeń	0,00	0,00

II. Informacje i objaśnienia do rachunku zysków i strat

1) Struktura przychodów netto i oraz kosztów

Struktura przychodów:

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	KWOTA
1.	Przychody ze sprzedaży towarów i usług:	1 856 096,57
	a). sprzedaż usług medycznych	1 848 073,55
	w tym:	
	- od NFZ	1 807 713,55
	- pozostałe usługi medyczne (komercyjne)	40 360,00
	b). sprzedaż usług niemedycznych (czynsze i dzierżawy, usługi ksero)	8 023,02
2.	Pozostałe przychody operacyjne:	6 027,02
	a). subwencje, dotacje, dopłaty	3 256,06
	b). przychody ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00
	c). pozostałe przychody	2 770,96
3.	Przychody finansowe	0,00
4.	Zmiana stanu produktów (w związku z rozliczeniami międzyokresowymi kosztów)	4 414,45
	RAZEM:	1 866 538,04

Struktura kosztów:

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	KWOTA
1.	Koszty według rodzaju:	1 839 917,95
	a). amortyzacja	8 753,91
	b). zużycie materiałów i energii	84 396,41
	c). usługi obce	484 203,61
	d). podatki i opłaty	3 362,00
	e). wynagrodzenia	1 032 373,85
	f). ubezpieczenie społeczne i inne świadczenia	216 946,62
	g). pozostałe koszty rodzajowe	9 881,55
2.	Pozostałe koszty operacyjne:	1 580,00
3.	Koszty finansowe	0,00
	RAZEM:	1 841 497,95

2). Poniesione w ostatnim roku i planowane na następny rok nakłady na niefinansowe aktywa trwałe

W 2021 roku poniesiono nakłady na zakup następujących środków trwałych:

- zasilacz awaryjny UPS EVER SINLINE 1200 USB HID:	1 289,04
- kasy fiskalne NANO ONLINE (NOVITIUS) - 2 szt.:	3 419,40
- meble biurowe:	4 045,47

Ogółem poniesiona nakłady na nabycie:

a). wartości niematerialnych i prawnych:	0,00
b). środków trwałych:	8 753,91
- w tym na ochronę środowiska:	0,00

3). Kwoty i charakter poszczególnych pozycji przychodów lub kosztów o nadzwyczajnej wartości lub które wystąpiły incydentalnie

nie wystąpiły

Wyszczególnienie	Poprzedni rok obrotowy	Bieżący rok obrotowy
1. Przychody	0,00	0,00
1/. o nadzwyczajnej wartości, w tym:		
-		
2/. które wystąpiły incydentalnie, w tym:		
-		
2. Koszty	0,00	0,00
1/. o nadzwyczajnej wartości, w tym:		
-		
2/. które wystąpiły incydentalnie, w tym:		
-		

III. Struktura środków pieniężnych

Wyszczególnienie	na 01.01.2021 r.	na 31.12.2021 r.
Środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe - razem	557 461,11	557 387,35
- z tego :		
1/ środki pieniężne w kasie	4 722,31	5 471,63
2/ środki pieniężne na rachunkach bankowych w tym:	552 738,80	551 915,72
- rachunki bieżące podstawowe	552 625,67	551 803,69
- rachunek pomocniczy ZFŚS	113,13	112,03
- rachunek VAT, o którym mowa w art. 62a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe	0,00	0,00
3/ pozostałe środki pieniężne (np. środki pieniężne w drodze)	0,00	0,00
4/ krótkoterminowe papiery wartościowe	0,00	0,00

SPZPOZ w Komańczy nie sporządza sprawozdania z przepływów środków pieniężnych.

IV. Błędy lat ubiegłych, zdarzenia po dniu bilansowym oraz zmiany polityki rachunkowości

- 1). Informacje o przychodach i kosztach z tytułu błędów popełnionych w latach ubiegłych odnoszonych w roku obrotowym na kapitał (fundusz) własny z podaniem ich kwot i rodzaju

nie wystąpiły

- 2). Informacje o istotnych zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, a nieuwzględnionych w sprawozdaniu finansowym oraz o ich wpływie na sytuację majątkową, finansową oraz wynik finansowy jednostki

nie wystąpiły

Wyszczególnienie zdarzeń	Kwota zł.	Nie uwzględniono w :	
		bilansie (zł.)	rachunku zysków i strat (zł.)

- 3). Przedstawienie dokonanych w roku obrotowym zmian zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki, ich przyczyny i spowodowaną zmianami kwotę wyniku finansowego oraz zmian w kapitale (funduszu) własnym, oraz przedstawienie zmiany sposobu sporządzania sprawozdania finansowego wraz z podaniem jej przyczyny

nie wystąpiły

Wyszczególnienie zmian	Przyczyny zmian	Kwota wyniku finansowego spowodowana zmianami

- 4). Informacje liczbowe zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy (dane z rachunku zysków i strat)

	<u>PRZYCHODY</u>	<u>KOSZTY</u>	<u>WYNIK FINANSOWY BRUTTO</u>
2020 r.	1 657 746,98	1 628 725,17	+ 29 021,81
2021 r.	1 866 538,04	1 841 497,95	+ 25 040,09

V. Informacja o zatrudnieniu z podziałem na grupy zawodowe

Wyszczególnienie wg. grup zawodowych	Na początek roku	Na koniec roku
	Ogółem	Ogółem
Zatrudnienie razem (pracownicy etatowi)	16	16
1). pracownicy na stanowiskach bezpośrednio wykonujących zadania działalności statutowej	10	10
- w tym:		
- LEKARZE	1	1
- PIELEŃNIARKI	6	6
- FIZJOTERAPEUCI	2	2
- POŁOŻNA	1	1
2). pracownicy obsługi	3	3
- w tym:		
- SPRZĄTACZKI	2	2
- KIEROWCA KONSERWATOR	1	1
3). pracownicy kierownictwa oraz administracyjni i ekonomiczni	3	3
- w tym:		
- KIEROWNIK	1	1
- GŁÓWNY KSIĘGOWY	1	1
- KSIĘGOWY	1	1

Ponadto na dzień 31.12.2021 roku zatrudnionych było na podstawie umowy cywilnoprawnej w ramach indywidualnej praktyki lekarskiej (kontrakty lekarskie) 5 osób (w tym: 3 lekarzy POZ, 1 lekarz ginekolog-położnik, 1 lekarz otolaryngolog).

VI. Inne informacje niż wymienione powyżej

Pandemia COVID-19 zdaniem kierownictwa znalazła odzwierciedlenie w zmianie zasad organizacji pracy m.in. wprowadzenie możliwości świadczenia usług medycznych poprzez teleporady, zabezpieczenie większej ilości środków dezynfekcji i ochrony bezpośredniej dla pracowników czy reorganizację przestrzeni, aby zapewnić warunki pracy zgodne z zaleceniami GIS. Zwiększeniu uległa ilość wykonywanych badań laboratoryjnych, RTG, co przekłada się na zwiększone koszty.

Aktualnie kontrakty realizowane są bez większych zakłóceń, nie obserwujemy istotnych problemów po stronie dostawców czy podwykonawców. Współpraca z dostawcami i odbiorcami jest dostosowana do obecnych realiów. Nie zaobserwowano negatywnych skutków w zakresie płynności finansowej, jednakże nie jest możliwe przedstawienie precyzyjnych danych dotyczących potencjalnego wpływu obecnej sytuacji na jednostkę w przyszłości.

Informacje nie uwzględnione w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego nie dotyczą naszej jednostki.

Komańcza, dnia 24.03.2022 r.

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez
Katarzynę Domaradzka
Data: 2022.03.24 12:38:59

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez
EWA SZOSTAK SPZPOZ W
KOMAŃCZY
Data: 2022.03.24 12:41:12 CET

GŁÓWNY KSIĘGOWY
SPZPOZ W KOMAŃCZY

mgr Ewa Szostak

KIEROWNIK
SPZPOZ W KOMAŃCZY CET
mgr Katarzyna Domaradzka

UCHWAŁA Nr

Rady Gminy Komańcza

z dnia r.

w sprawie terminu uiszczania ryczałtowej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości, na której znajduje się domek letniskowy lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

Na podstawie art. 61. ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 888 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt. 15, art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U z 2022 r. poz. 559),

Rada Gminy Komańcza

uchwała, co następuje:

§ 1

Ustala się, iż opłatę ryczałtową roczną za gospodarowanie odpadami komunalnymi na nieruchomościach, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, o której mowa w Uchwale nr XLI/337/2022 Rady Gminy Komańcza z dnia 30 marca 2022 r., uiszcza się bez wezwania z góry do dnia 30 czerwca.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Komańcza.

§ 3

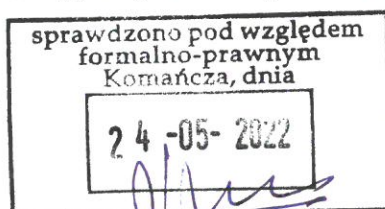
Uchwała wchodzi w życie 14 dni po opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 61. 1. ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 888 z późn. zm.) Rada Gmin określa, biorąc pod uwagę warunki miejscowe, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym wskazanie czy opłatę uiszcza się z dołu czy z góry. Z uwagi na to, iż dotychczas nie został ustalony termin wnoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe wprowadzenie uchwały jest zasadne.

Sporządziła:

Diana Bętkowska-Rodkiewicz

Wniosekodawca:
WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

UCHWAŁA Nr// 2022

Rady Gminy Komańcza

z dnia 2022r.

w sprawie ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 oraz art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2490)

**Rada Gminy Komańcza
postanawia, co następuje:****§ 1**

Ustala się od 1 czerwca 2022 r. wysokość ekwiwalentu pieniężnego przysługującego strażakom ratownikom Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Komańcza za każdą rozpoczętą godzinę - od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej - uczestniczenia w:

1. Działaniu ratowniczym lub akcji ratowniczej – 25,-zł. za godzinę,
2. Szkoleniu lub ćwiczeniu -10,-zł. za godzinę,

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Komańcza.

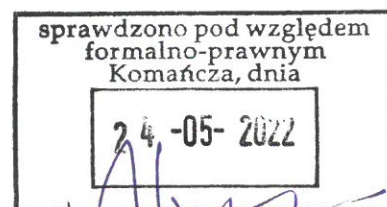
§ 3

Traci moc uchwała Nr XXXVIII/ 301/ 2021 Rady Gminy Komańcza z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ekwiwalentu pieniężnego dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Komańcza.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Mucakotowice:
WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

Uzasadnienie:

Zgodnie z artykułem 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 i poz. 583) do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowienie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego dla członków ochotniczych straży pożarnych została uregulowana uchwałą Nr XXXVIII/ 301/ 2021 Rady Gminy Komańcza z dnia 21 grudnia 2022 r. podjętą na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 869 i poz. 2490). W dniu 1.01.2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 17.12.2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2490), na mocy której art. 28 ustawy o ochronie przeciwpożarowej został uchylony. W związku z tym zachodzi konieczność podjęcia nowej uchwały regulującej wysokość ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.

Cytowana wyżej ustawa o ochotniczych strażach pożarnych w art. 15 ust. 1 i 2 stanowi, że: „Art. 15. 1. Strażak ratownik OSP, który uczestniczył w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej, szkoleniu lub ćwiczeniu, otrzymuje, niezależnie od otrzymywanego wynagrodzenia, ekwiwalent pieniężny.

2. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego ustala, nie rzadziej niż raz na 2 lata, właściwa rada gminy w drodze uchwały. Wysokość ekwiwalentu pieniężnego nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.) przed dniem ustalenia ekwiwalentu, za każdą rozpoczętą godzinę od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej. Ekwiwalent pieniężny jest wypłacany z budżetu właściwej gminy.”

Ponadto przepis art. 32 ust. 1 pkt 1 stanowi, że: „Koszty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych są pokrywane w szczególności z:

1) budżetów jednostek samorządu terytorialnego;”

Przy uchwalaniu w/w uchwały radni będący strażakami-ochotnikami powinni zostać wyłączeni z obrad i głosowania.

Przedmiotowa uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Sporządziła: Hryniewska Maria

UCHWAŁA Nr / / 2022

Rady Gminy Komańcza

z dnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Komańcza na lata 2022 – 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Komańcza na lata 2022 – 2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały

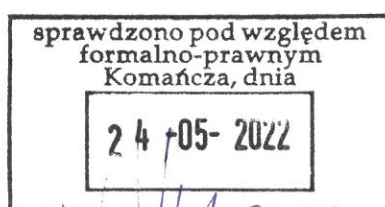
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Komańcza.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wniosekodawca;
WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

UZASADNIENIE
do uchwały w sprawie przyjęcia
Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Komańcza na lata 2022-2026

Konieczność opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Dokument wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do zniwelowania problemu przemocy w rodzinie w gminie oraz zminimalizowania jego skutków.

Spone.

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Komańczy
mgr Renata Wyka

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Komańcza
z dnia*

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
GMINY KOMAŃCZA
NA LATA 2022-2026**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	6
5. ADRESACI PROGRAMU	7
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	7
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH	10
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	11
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY	19
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE	27
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY	29
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	29
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	35
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	38
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	41
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	42
7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	49
III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	52
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	52
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	53
IV REALIZACJA PROGRAMU	59
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	59
2. MONITORING I EWALUACJA	59
3. FINANSOWANIE	60
SPIS TABEL I WYKRESÓW	61

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są **osoby niepełnosprawne i ludzie starsi**. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2021 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie 75 761 osób (w tym 55 112 to kobiety, 11 129 to dzieci i młodzież do 18. roku życia, a 9 520 to mężczyźni). Szczegółowe dane za rok 2021 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2021

liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty”	64 250 (w tym 53 985 wszczynających procedurę i 10 265 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba osób, co do których istnieje podejrzenie,	75 761

że są dotknięte przemocą	
w tym liczba ofiar – kobiet	55 112
w tym liczba ofiar – mężczyzn	9 520
w tym liczba ofiar – małoletnich	11 129
ogólna liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	64 846
w tym liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	6 173
w tym liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	58 349
w tym liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	324
ogólna liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, będących pod wpływem alkoholu	33 622
w tym podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	1 831
w tym podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	31 769
w tym podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	22
liczba dzieci umieszczonych w niezagrożającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, placówka opiekuńczo-wychowawcza)	345

Źródło: <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>

Prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej. Przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, **w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.**

Kwestie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia osób doświadczających przemocy w rodzinie były przedmiotem badania przeprowadzonego w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Respondentami były zarówno osoby dotknięte przemocą, które skorzystały ze wsparcia, jak i przedstawiciele instytucji i organizacji udzielających pomocy.

Badanie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia pokazało, iż wysoko oceniane jest interdyscyplinarne podejście w zakresie pomocy udzielanej osobom krzywdzonym. Pozytywnie oceniana jest praca zespołów interdyscyplinarnych oraz współpraca interdyscyplinarna na poziomie gmin, prowadzona

w celu obejmowania kompleksowym wsparciem osób doświadczających przemocy w rodzinie. Osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie pozytywnie oceniają współpracę instytucjonalną na poziomie lokalnym, wskazując na możliwość szybkiej wymiany informacji i podejmowania decyzji.

Badania pokazały, że procedura „Niebieska Karta” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy w rodzinie. Świadczą o tym nie tylko opinie wyrażane na jej temat przez pracowników instytucji pomocowych, ale także to, że aż 90% badanych osób doznających przemocy w rodzinie, które objęte były pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji, była bądź jest objęta działaniem tej procedury. Wyniki badań pokazały, że wsparcie w ramach procedury „Niebieska Karta” jest oceniane pozytywnie i w większości przypadków wsparcie to definitywnie bądź przynajmniej częściowo rozwiązuje problem.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Komańczy przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to także:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.);

3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.);
5. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 nr 209 poz. 1245);
6. uchwała nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 (M.P. 2021 poz. 1204);
7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Komańcza.

5. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Komańcza na lata 2022-2026 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

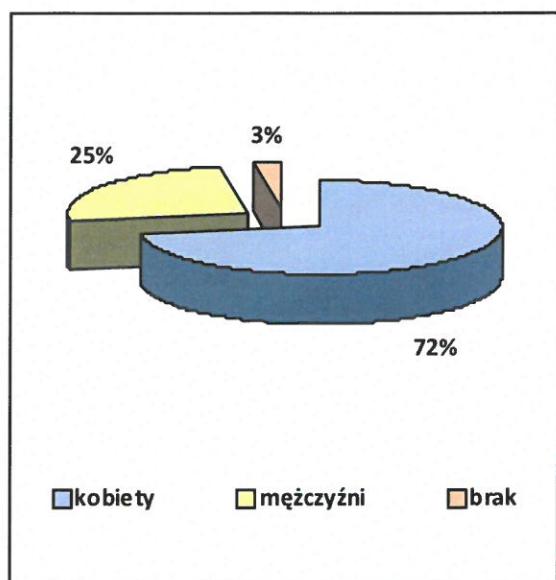
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Komańcza została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek systemu oświaty. Do analizy przedłożono 40 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 4 ankiety wypełnione przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy oraz 31 ankiet skierowanych do uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy.

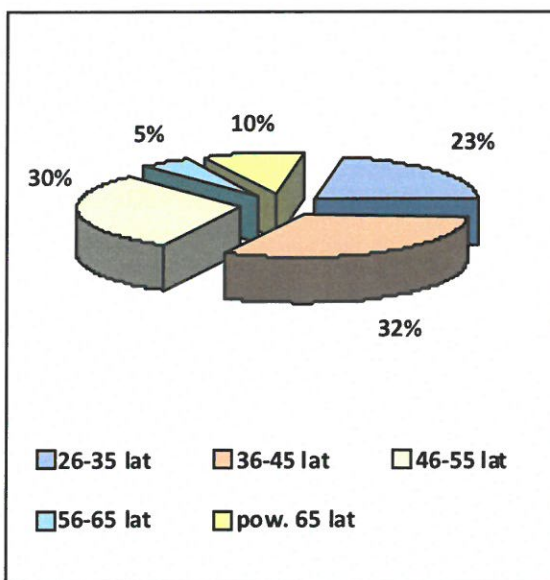
Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 72% stanowiły kobiety, a 25% mężczyźni, natomiast 3% respondentów nie zadeklarowało przynależności płciowej. Najliczniej reprezentowane były grupy osób w wieku 36-45 lat (32%), 46-55 lat (30%) oraz 26-35 lat (23%). Mniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 56-65 lat

(10%) oraz osoby w wieku powyżej 65 lat (5%). Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie od urodzenia (65%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 3 do 40 lat (30%), zaś 5% badanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (48%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (30%), zasadniczym zawodowym (13%) oraz gimnazjalnym i podstawowym (po 3%) i taki sam odsetek (3%) respondentów nie określił poziomu wykształcenia.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 31 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy, z czego 55% stanowiły kobiety, 42% mężczyźni, zaś 3% ankietowanych nie zadeklarowało przynależności płciowej. Uczniowie w wieku 13 lat stanowili 23% tej próby, 65% ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14 lat, a 3% osób było w wieku lat 15, natomiast 10% badanych nie określiło swojego wieku. Ogół badanych stanowili uczniowie ze szkół podstawowych.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Komańcza jest gminą wiejską położoną w powiecie sanockim, w województwie podkarpackim. Powierzchnia gminy wynosi 387,69 km². W ramach

struktury administracyjnej jej terytorium obejmuje swoim obszarem 14 sołectw: Czystogarb, Dołżyca, Komańcza, Mików, Nowy Łupków, Radoszyce, Rzepedź, Rzepedź nad Oslawicą, Smolnik, Szczawne, Turzańsk, Wiśłok Wielki, Wola Michowa i Wysoczany. Najliczniej zamieszkiwanym sołectwem jest Rzepedź nad Oslawicą (1 086 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Mików (50 osób).

Gmina ma charakter rolniczo-turystyczny. W strukturze użytkowania terenu przeważają lasy, które zajmują blisko 75% powierzchni gminy, zaś użytki rolne stanowią ponad 21% jej terenu. Dominującą formą prowadzenia działalności rolniczej w gminie jest rolnictwo indywidualne, w 2020 r. na jej obszarze funkcjonowało 714 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 11 ha. Gmina Komańcza rozwija także funkcje turystyczne, a o jej wysokim potencjale w tej sferze stanowią wyjątkowo atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe.

Z końcem 2020 r. gmina liczyła ogółem 4 541 mieszkańców, w tym 2 260 kobiet, które stanowiły 49,77% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 12 osób na km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkańców ogółem	4 682	4 618	4 541
w tym kobiet	2 343	2 300	2 260

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	735	709	688
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 047	2 970	2 888
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	900	939	965

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

W 2020 r. w zasobach gminy Komańcza znajdowały się 2 mieszkania komunalne o łącznej powierzchni użytkowej 116,38 m², w których zamieszkiwało 7 osób, oraz 15 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni użytkowej 322,52 m², w których zamieszkiwało 13 osób. Warto dodać, że w 2020 r. stworzono na terenie gminy warunki umożliwiające osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkania socjalnego. Zabezpieczono na ten cel jeden lokal socjalny o pow. 15,72 m², składający się z pokoju z aneksem kuchennym, sanitariatu oraz przedsionka.

W roku szkolnym 2020/2021 w gminie funkcjonowało 8 placówek systemu oświaty (4 punkty i oddziały przedszkolne w szkołach oraz 4 szkoły podstawowe, w tym 2 szkoły podstawowe prowadzone przez stowarzyszenia).

Działalność kulturalna w gminie skupia się wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Komańczy, Rzepedzkiego Ośrodka Kultury, Ośrodka Kultury w Szczawnem, jak również Biblioteki Publicznej im. Jerzego Harasymowicza w Komańczy, Biblioteki Publicznej w Rzepedzi i Biblioteki Publicznej w Szczawnem, które zajmują się upowszechnianiem kultury, sztuki i tradycji, organizacją imprez gminnych oraz zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Na terenie gminy funkcjonuje także 9 klubów wiejskich w miejscowościach: Komańcza, Nowy Łupków, Smolnik, Wisłok Wielki, Turzańsk, Radoszyce, Rzepedź oraz Czystogarb osiedle i Czystogarb wieś.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę w 1 publicznym zakładzie opieki zdrowotnej. W gminie działają 2 punkty apteczne.

W latach 2018-2020 udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym wynosił odpowiednio: 6,30%, 6,84%, 5,92%. Stopa bezrobocia w powiecie sanockim w rozpatrywanym okresie wynosiła 6,7%, 6,5%, i 7,1%.

Na koniec 2020 r. na terenie gminy funkcjonowało 198 podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne. Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw, a także budownictwa oraz działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Komańcza. Uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2018-2020 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy. Poniższa tabela zawiera dane adresowe jednostek działających w gminie i świadczących pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Urząd Gminy w Komańczy	Komańcza 166, 38-543 Komańcza
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
4.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
5.	Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy	Komańcza 161, 38-543 Komańcza
6.	Gminny Ośrodek Kultury	Komańcza 166, 38-543 Komańcza
7.	Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Komańczy	Komańcza 249, 38-543 Komańcza
8.	Szkoła Podstawowa w Rzepedzi	Osiedle A 30, 38-542 Rzepedź
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Św. Brata Alberta Chmielowskiego w Wiśłoku Wielkim	Wiśłok Wielki 26A, 38-543 Komańcza
10.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowym Łupkowie	Nowy Łupków 29, 38-543 Komańcza

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie w gminie Komańcza w latach 2018-2020.

Tabela 6. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020

rodzaj	wartość w zł		
	2018	2019	2020
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	65 635,29	70 194,37	79 373,32

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2018	2019	2020
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	60 667,11	56 809,14	12 493,51
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	3 180,28	2 232,79	3 196,34
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	63 847,39	59 041,93	15 689,85

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020 systematycznie rosły z 65 635,29 zł w 2018 r. do 79 373,32 zł w 2020 r. Środki przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w latach 2018-2019 utrzymywały się na zbliżonym poziomie, natomiast w 2020 r. znacząco zmalały. Największe kwoty w latach 2018-2020 wydatkowano na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. kontaktuje się z osobami z terenu gminy dotkniętymi przemocą w rodzinie i składa w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa, prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego i terapii oraz zachęca członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin, gdyż przemoc nie jest tylko problemem ze sprawcą, lecz stanowi o złożonych trudnościach wewnątrzrodzinnych.

Tabela 8. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	5	4	4

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 13 osobami dotkniętymi przemocą w 2018 r., z 22 osobami w 2019 r. i z 27 osobami w 2020 r. W analizowanym okresie GKRPA złożyła w sumie 7 zawiadomień do prokuratury o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	13	22	27
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	1	3	3

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Komańcza przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące z osobami nadużywającymi alkoholu. Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W latach 2018-2020 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 47 rozmów motywujących oraz skierowali do sądu 12 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	10	16	21
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	5	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie

warsztatów, wycieczek, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów, m.in. „Twój parasol” i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, ulotki i broszury informacyjne, m.in. „Stop przemocy”).

Praca GKRPA w 2020 r. była wyjątkowo trudna z powodu występującej pandemii oraz związanych z nią restrykcji, sprawiających okresową potrzebę odłożenia w czasie osobistych kontaktów z osobami uzależnionymi i ich rodzinami. Pomimo trudności członkowie Komisji spotykali się z osobami potrzebującymi pomocy, wspierano rodziny i udzielano im pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Szczególne wsparcie i dużo uwagi poświęcano dzieciom, które często są świadkami przemocy, co staje się dla nich źródłem traumy.

Utworzenie **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. W skład Zespołu wchodzi zwykle przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i kuratorskiej służby sądowej.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjonowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- prowadzenie dokumentacji podejmowanych działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu gminy, których wspólne działania mogą kompleksowo przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Członkowie Zespołu zajmują się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy, podejmują w grupach roboczych indywidualną pracę z rodziną, w której istnieje przypuszczenie, że wystąpiła przemoc. Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Komańcza w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Komańcza w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	8	8	8
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	15	15	25
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	11	6	9
w tym sporządzonych przez Policję	9	5	7
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	1	2
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	5	4	5
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Komańcza.

Tabela 12. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy podjęte w gminie przez ZI w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba sprawców przemocy domowej oraz osób przejawiających zachowania agresywne z terenu gminy objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Komańcza.

W 2020 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Komańcza liczył 8 członków. W ciągu tego roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 25 spotkań grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli ogółem 9 procedur „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy, w tym 7 zostało sporządzonych przez Policję, zaś 2 przez pracowników socjalnych. W ramach działalności Zespołu prowadzono rozmowy ze sprawcami przemocy motywujące ich do podjęcia leczenia odwykowego oraz

zachęcające do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, rodzinom z dysfunkcją przemocy zapewniano pomoc w formie pracy socjalnej, natomiast dzieci objęte zostały opieką pedagoga szkolnego. Ponadto rozpowszechniano na terenie gminy plakaty i ulotki informacyjne dotyczące zjawiska przemocy oraz instytucji udzielających wsparcia ofiarom przemocy.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny, ani społeczny, dotyka on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy**, będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W 2020 r. GOPS do realizacji swoich zadań zatrudniał 1 osobę w kadrze kierowniczej, 2 pracowników socjalnych oraz 3 pozostałych pracowników. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2018-2020, ulegała wahaniom (137 w 2018 r., 141 w 2019 r., 113 w 2020 r.). Systematycznie malała natomiast liczba osób w rodzinach objętych pomocą GOPS-u w tym okresie (z 259 w 2018 r. do 186 w 2020 r.). Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2018-2020

liczba beneficjentów	2018	2019	2020
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	137	141	113
liczba rodzin	79	84	68
liczba osób w rodzinach	259	245	186

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udziela rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. Liczba osób w rodzinach, którym w latach 2018-2020 decyzją administracyjną udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu lub narkomanii, ulegała wahaniom i wynosiła odpowiednio: 9, 10 i 8 osób. Jeśli chodzi o pomoc udzielaną rodzinom z powodu przemocy, to w 2018 r. było to 5 osób w rodzinach, w 2019 r. było to 10 osób w rodzinach, natomiast w 2020 r. pomocy z powodu przemocy w rodzinie nie udzielano. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 14. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2018-2020

rok	liczba rodzin		liczba osób w rodzinach	
	przemoc w rodzinie	alkoholizm i narkomania	przemoc w rodzinie	alkoholizm i narkomania
2018	1	3	5	9
2019	2	4	10	10
2020	0	3	0	8

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Warto dodać, że w ramach poszerzania wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie, GOPS w Komańczy realizował wiele działań w tym zakresie, m.in. opracowano diagnozę problemu przemocy w rodzinie za 2020 r. (na podstawie danych uzyskanych z anonimowej ankiety przeprowadzonej wśród społeczności lokalnej) oraz sporządzono analizę lokalnych czynników utrudniających lub sprzyjających skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową w gminie Komańcza.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych Ośrodka jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji.

Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed zaistnieniem poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlivym.

Informacje o podejrzeniu stosowania przemocy może zgłosić do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Mieszkańcy gminy Komańcza mają zapewnioną opiekę w 1 Samodzielnym Publicznym Zakładzie Podstawowej Opieki Zdrowotnej, w skład którego wchodzi 2 ośrodki zdrowia, tj. Gminny Ośrodek Zdrowia w Komańczy i Wiejski Ośrodek Zdrowia w Rzepedzi. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

Ważnymi placówkami wsparcia dzieci i młodzieży są szkoły oraz punkty i oddziały przedszkolne na terenie gminy. W ramach zajęć opiekuńczych organizowane są koła zainteresowań oraz zajęcia świetlicowe. Placówki zapewniają także zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne, terapię pedagogiczną oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Wśród uczniów placówek systemu oświaty w gminie prowadzono liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy, m.in.:

- warsztaty z udziałem psychologa – „Cyberprzemoc”, „Wychowanie do wartości”,
- programy profilaktyczne – „Wyjść poza schemat”, „Kolczasta przyjaźń”,
- pogadanki z policjantami na temat bezpieczeństwa w sieci i dopalaczy,
- akcja „Tydzień uczniowskiej supermocy” – określenie mocnych stron, budowanie własnej wartości,
- udostępnienie na stronie internetowej szkół poradników – „Jak kontrolować emocje w czasie społecznej kwarantanny”, „Porozumienie bez przemocy – jak mówić językiem żyrafy, a nie szakala”.

W realizowanych na terenie gminnych placówek systemu oświaty działaniach profilaktycznych z zakresu agresji i przemocy uczestniczyło:

- 110 uczniów – Szkoła Podstawowa w Komańczy,
- 156 uczniów – Szkoła Podstawowa w Rzepedzi,
- 42 uczniów – Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowym Łupkowie,
- 20 uczniów – Publiczna Szkoła Podstawowa w Wiśłoku Wielkim.

Ponadto w 2020 r. w placówkach oświatowych odbyło się 75 wizyt patronażowych przeprowadzonych przez pielęgniarkę w środowisku nauczania i wychowania.

Działania na rzecz dzieci i rodzin przeżywających trudności, przedsięwzięcia profilaktyczne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu oraz przeciwdziałające uzależnieniom i patologiom społecznym realizują funkcjonujące na terenie gminy organizacje społeczne, m.in. jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, kluby wiejskie i kluby sportowe oraz parafie.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Mieszkańcy gminy Komańcza objęci są wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy

lp.	nazwa jednostki	kategoria klienta
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ul. Szopena 5, 38-500 Sanok	mieszkańcy powiatu, w tym dzieci i młodzież, rodziny, osoby niepełnosprawne, rodziny zastępcze
2.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ul. Szopena 5, 38-500 Sanok	dzieci i młodzież, rodzice i nauczyciele

3.	Komenda Powiatowa Policji w Sanoku, ul. Witkiewicza 3, 38-500 Sanok	Posterunek Policji w Komańczy, Komańcza 127, 38-543 Komańcza	mieszkańcy gminy i powiatu
4.	Sąd Rejonowy w Sanoku, ul. Kościuszki 5, 38-500 Sanok		mieszkańcy gminy i powiatu
5.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych oraz rodzinnych i nieletnich, ul. Kościuszki 5, 38-500 Sanok		mieszkańcy gminy i powiatu
6.	Prokuratura Rejonowa w Sanoku ul. Kościuszki 45, 38-500 Sanok		mieszkańcy gminy i powiatu
7.	Katolicka Poradnia Specjalistyczna „Nazaret” Archidiecezji Przemyskiej	Poradnia Rodzinna, ul. ks. Skargi 6, 37-700 Przemyśl	rodziny, dzieci, małżeństwa w kryzysie
		Poradnia Rodzinna, ul. Franciszkańska 7, 38-500 Sanok	
		Poradnia Rodzinna w Jarosławiu, ul. 3 Maja 12, 37-500 Jarosław	
8.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Lipińskiego 10, 38-500 Sanok	Poradnia Leczenia Uzależnień	osoby uzależnione i współuzależnione
		Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	osoby uzależnione
		Poradnia Zdrowia Psychicznego	osoby ze schorzeniami psychicznymi
9.	Dom Dziecka im. Św. Józefa w Sanoku, ul. Sadowa 21, 38-500 Sanok		dzieci i młodzież pozbawione opieki rodzicielskiej
10.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „SOS”, al. Jana Pawła II 18b, 38-600 Lesko		osoby dotknięte przemocą w rodzinie
11.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej ul. Hetmańska 9, 35-04 Rzeszów		wspieranie rodzin – profilaktyka oraz rozwiązywanie problemów uzależnień, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy i opracowanie własne.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy obsługuje **Posterunek Policji w Komańczy podległy Komendzie Powiatowej Policji w Sanoku**.

Według danych udostępnionych na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przez Posterunek Policji w Komańczy, w latach 2018-2020 na terenie gminy Komańcza stwierdzono ogółem: 55 przestępstw w 2018 r., 51 przestępstw w 2019 r. i 44 przestępstwa w 2020 r. W latach 2018-2020 na terenie gminy nie odnotowano przypadków przestępstw

popęlnionych przez osoby nieletnie. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019	liczba przestępstw 2020
stwierdzono ogółem przestępstw:	55	51	44
w tym popełnionych przez nieletnich:	0	0	0
w tym według poszczególnych kategorii:	2018	2019	2020
przeciwko życiu i zdrowiu	4	5	2
przeciwko wolności	2	3	1
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	2	9	9
przeciwko mieniu	6	14	23
przeciwko rodzinie i opiece	17	5	3
przeciwko wiarygodności dokumentów	2	0	2
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	3	0

Dane Posterunku Policji w Komarńczy.

Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2020 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (23 przypadki, o 9 więcej w porównaniu z 2019 r.), przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – 9 przypadków (bez zmian w porównaniu z 2019 r.) oraz przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (3 przypadki, o 2 mniej w porównaniu z 2019 r.).

Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy zastosować odpowiednie procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);
- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;

- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskich Kart” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Posterunek Policji w Komańczy odnoszących się do mieszkańców gminy Komańcza wynika, że w 2020 r. na terenie gminy sporządzono 9 formularzy „Niebieska Karta”. Wśród osób doświadczonych przemocą w rodzinie zdecydowanie przeważały kobiety i osoby nieletnie. Funkcjonariusze stwierdzili też przypadki stosowania przemocy wobec mężczyzn. Ustalono, że w analizowanym czasie sprawcami przemocy byli w większości mężczyźni, w jednym przypadku pozostający pod wpływem alkoholu, jednocześnie systematycznie wzrasta liczba kobiet – sprawców przemocy domowej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Dane dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba stwierdzonych faktów przemocy	11	6	9
liczba zastosowanych procedur „Niebieskie Karty” – sporządzonych formularzy	11	6	9
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	9	7	9
w tym kobiety	8	5	4
w tym mężczyźni	1	–	2
w tym nieletni	–	2	3
w tym osoby starsze	–	–	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie	9	5	8
w tym kobiety	1	–	3
w tym mężczyźni	8	5	5
w tym nieletni	–	–	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	2	3	1
w tym kobiety	–	–	–
w tym mężczyźni	2	3	1
w tym nieletni	–	–	–

Dane Komendy Powiatowej Policji w Komańczy.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje, zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne dla mieszkańców gminy Komańcza rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Sanoku**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Sanoku. Z nadesłanej informacji wynika, iż w 2020 r. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych oraz rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Sanoku prowadził 31 dozorów orzeczonych wobec 27 mieszkańców gminy oraz 6 nadzorów wobec 17 osób.

Poniższe tabele przedstawiają dozory i nadzory kuratorskie prowadzone przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Sanoku wobec mieszkańców gminy Komańcza w latach 2018-2020:

Tabela 18. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020

2018		2019		2020	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
20	16	18	12	31	27
w tym spraw:					

warunkowego przedterminowego zwolnienia					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	–	–	–	–
warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	3	3	–	–
warunkowego umorzenia postępowania karnego					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
1	1	–	–	2	2
w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	1	1	3	3
w których orzeczono karę ograniczenia wolności bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
19	15	14	8	26	22

Dane Sądu Rejonowego w Sanoku

Tabela 19. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2018-2020

2018		2019		2020	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
6	17	6	17	6	17
w tym spraw					
w których rodzic został pozbawiony władzy rodzicielskiej					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	–	–	–	–
w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
4	15	4	15	4	15

spraw nieletnich		
którzy dokonali czynu karalnego		
liczba spraw	liczba spraw	liczba spraw
–	–	–
nieletnich, którzy prezentują przejawy demoralizacji		
liczba spraw	liczba spraw	liczba spraw
2	2	2

Dane Sądu Rejonowego w Sanoku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, sporządzanie „Niebieskich Kart”, doradztwo oraz pomoc specjalistyczna – psychologiczna i prawna. W latach 2018-2020 mieszkańcy gminy nie korzystali ze wsparcia oferowanego przez PCPR w Sanoku.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sanoku**. Do poradni zazwyczaj kierują nauczyciele z placówek oświatowych, którzy zauważyli u dzieci niepokojące objawy lub zachowania. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania, m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2020/2021 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sanoku udzieliła wsparcia 28 dzieciom i młodzieży z terenu gminy Komańcza w formie:

- badania psychologiczno-pedagogiczne – 18 osób (w tym 9 osób z wydanym orzeczeniem oraz 9 osób z wydaną opinią),
- terapii logopedycznej – 3 osoby,
- integracji sensorycznej – 1 osoba,
- inne form pomocy – 5 osób.

Specjalistyczne wsparcie osobom uzależnionym i współuzależnionym świadczy także Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sanoku. Pomoc w formie terapii, porad

lekarskich i konsultacji mogą uzyskać osoby borykające się z problemem uzależnień oraz osoby współuzależnione. W placówce funkcjonują: Poradnia Leczenia Uzależnień, Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu oraz Poradnia Zdrowia Psychicznego.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 20. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy	13 467 73 50
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	13 467 73 50
3.	Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Komańczy	13 467 70 12
4.	Komenda Powiatowa Policji w Sanoku	47 829 63 43
5.	Posterunek Policji w Komańczy	47 829 65 30
6.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Komańczy	13 444 08 50
7.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sanoku	13 46 316 71
8.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „SOS”	13 492 72 53
9.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Oddział profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy	17 747 06 13
10.	Dyrektor Diecezjalnego Duszpasterstwa Rodzin	16 677 90 00
11.	Diecezjalna Doradczyni Życia Rodzinnego	502 326 356
12.	Niebieska Linia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	22 668 70 00
13.	STOP – telefon Fundacja Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	22 621 35 37 600 070 717
14.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002
15.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148
16.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
17.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
18.	Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123
19.	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111
20.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88

21.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
22.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Fundacji ITAKA	22 654 40 41 22 484 88 01

Dane: opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, Kościoła prawosławnego oraz Kościoła greckokatolickiego, dla których umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie rzymskokatolickie znajdujące się w gminie Komańcza należą do archidiecezji przemyskiej. W diecezji funkcjonują doradcy życia małżeńskiego i rodzinnego pracujący w parafialnych poradniach życia rodzinnego utworzonych z myślą o narzeczonych, małżonkach i rodzicach, a także matkach samotnie wychowujących dzieci i ludziach młodych.

Jeśli w gminie parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego, wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (małżeńskich, rodzicielskich, wychowawczych) oraz terapię uzależnień (od alkoholu, gier komputerowych, hazardu itp.). **Parafialni doradcy życia rodzinnego współpracują z rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

Na terenie gminy Komańcza w 2020 r. były 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego, 1 parafia Kościoła prawosławnego oraz 1 parafia Kościoła greckokatolickiego. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Parafie rzymskokatolickie i inne w gminie w 2020 roku

dekanat	nazwa parafii	adres
Rzepedź	Parafia pw. św. Józefa w Komańczy	Komańcza 88, 38-543 Komańcza
Rzepedź	Parafia pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Rzepedzi	Rzepedź 61, 38-542, Rzepedź
Rzepedź	Parafia pw. św. Onufrego w Wisłoku Wielkim	Wisłok Wielki 66, 38-543 Komańcza
Rzepedź	Parafia pw. Świętych Piotra i Pawła w Nowym Łupkowie	Nowy Łupków 21, 38-543 Komańcza

Sanok	Parafia prawosławna pw. Opieki Matki Bożej w Komańczy	Komańcza 216, 38-543 Komańcza
rzeszowsko-sanocki	Parafia greckokatolicka pw. Opieki Najświętszej Marii Panny w Komańczy	Komańcza 215; 38-543 Komańcza

Dane Urzędu Gminy Komańcza i Archidiecezji Przemyskiej.

Wszystkie parafie rzymskokatolickie z terenu gminy wchodzą w skład dekanatu Rzepedź w archidiecezji przemyskiej. Parafia prawosławna pw. Opieki Matki Bożej w Komańczy należy do dekanatu sanockiego diecezji przemysko-gorlickiej, zaś Parafia greckokatolicka pw. Opieki Najświętszej Marii Panny wchodzi w skład dekanatu rzeszowsko-sanockiego archidiecezji przemysko-warszawskiej.

Diecezjalny Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Biskupiej Archidiecezji Przemyskiej (ul. ks. Piotra Skargi 6, 37-700 Przemyśl) zajmuje się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie. Do głównych zadań tego referatu należą:

- planowanie, organizacja i nadzór nad prowadzeniem przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie;
- organizacja katolickiego poradnictwa rodzinnego;
- kształcenie i stała formacja specjalistów z zakresu poradnictwa rodzinnego;
- organizowanie i popieranie rozmaitych inicjatyw i działań w zakresie obrony życia;
- podejmowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie duszpasterstwa rodzin (uroczystości diecezjalne, rekolekcje, nabożeństwa);
- przygotowywanie pomocy i materiałów w zakresie duszpasterstwa rodzin, przygotowania do małżeństwa i ochrony życia;
- współpraca z organizacjami, stowarzyszeniami i ruchami kościelnymi wspomagającymi rodzinę;
- utrzymywanie kontaktów i współpraca z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi służącymi umacnianiu i rozwojowi rodziny oraz obronie życia.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin. Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin pełni ks. dr Marek Machała (tel. 16 677 90 00, e-mail: rodzina@przemyska.pl), a diecezjalnej doradczynie życia rodzinnego mgr Aneta Hudycz (tel. 502 326 356, e-mail: rodzina@przemyska.pl). Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego

wsparcia, posiadają też wiedzę, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

Kompleksową pomocą rodzinie, małżeństwom i narzeczonym oraz osobom przeżywającym trudności, małżeństwom w kryzysie i rodzinom z trudnościami wychowawczymi służą funkcjonujące przy Wydziale Duszpasterstwa Rodzin w Przemysłu Katolickie Poradnie Specjalistyczne „Nazaret” (ul. ks. Piotra Skargi 6, 37-700 Przemyśl; ul. 3 Maja 12, 37-500 Jarosław i ul. Franciszkańska 7, 38-500 Sanok). Profesjonalnej i bezpłatnej pomocy w rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie, problemów wychowawczych, uzależnień, przemocy oraz wsparcia osobom będącym w sytuacjach nagłych i kryzysowych, udzielają:

- świeccy doradcy rodzinni – wsparcie z zakresu odpowiedzialnego rodzicielstwa,
- psychologowie – pomoc w sprawach trudności osobistych i konfliktów małżeńsko-rodzinnych,
- pedagodzy – wsparcie rodziców poradami z zakresu funkcji wychowawczej rodziny,
- prawnicy – porady prawne w zakresie szeroko rozumianego prawa rodzinnego,
- kapłani – wsparcie w sferze moralno-duchowej poprzez poradę i modlitwę.

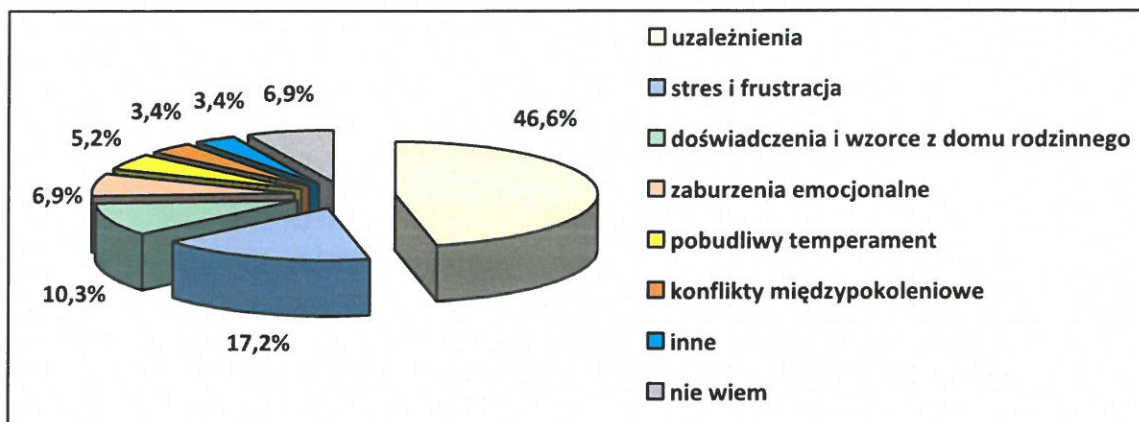
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Komańcza zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 40 wypełnionych anonimowo ankiet. W pierwszej kolejności zapytano respondentów o najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie były uzależnienia (46,6%), a także stres i frustracja (17,2%) oraz doświadczenia i wzorce wyniesione z domu rodzinnego (10,3%). W dalszej kolejności wymieniano zaburzenia emocjonalne (6,9%), pobudliwy temperament (5,2%) oraz konflikty międzypokoleniowe (3,4%). Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

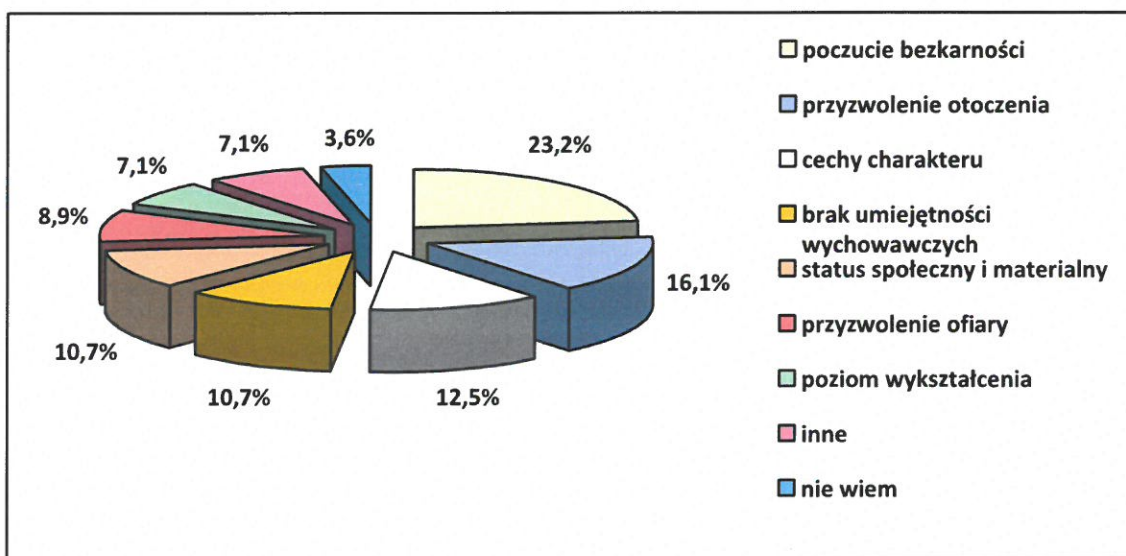
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: poczucie bezkarności (23,2%), przyzwolenie otoczenia (16,1%) i cechy charakteru (12,5%). Wymieniono również brak umiejętności wychowawczych oraz status społeczny i materialny (po 10,7%), a także przyzwolenie ofiary (8,1%) i poziom wykształcenia (7,1%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

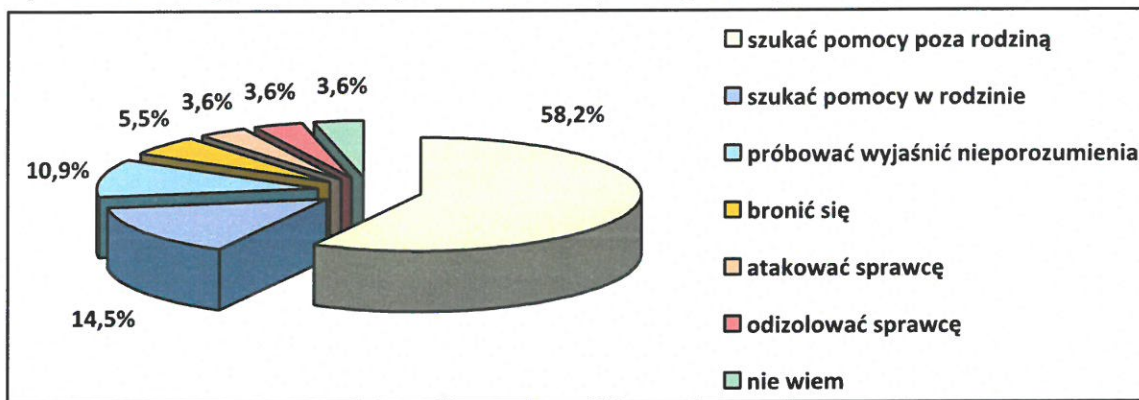
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje najczęściej wybierane odpowiedzi.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

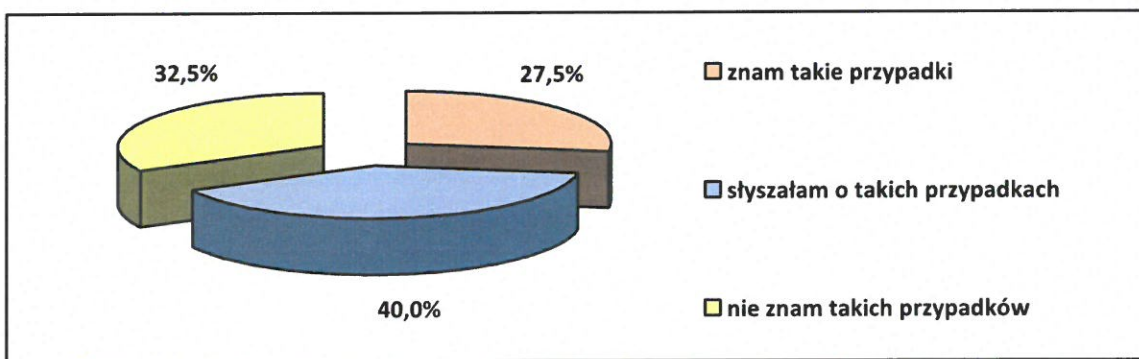

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (58,2%) oraz szukać pomocy w rodzinie (14,5%), według innych próbować wyjaśnić nieporozumienia (10,9%), bronić się (5,5%) lub atakować sprawcę (3,6%), a zdaniem kolejnych 3,6% badanych izolować sprawcę.

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 67,5% respondentów stwierdziło, iż zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o takich przypadkach słyszało. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

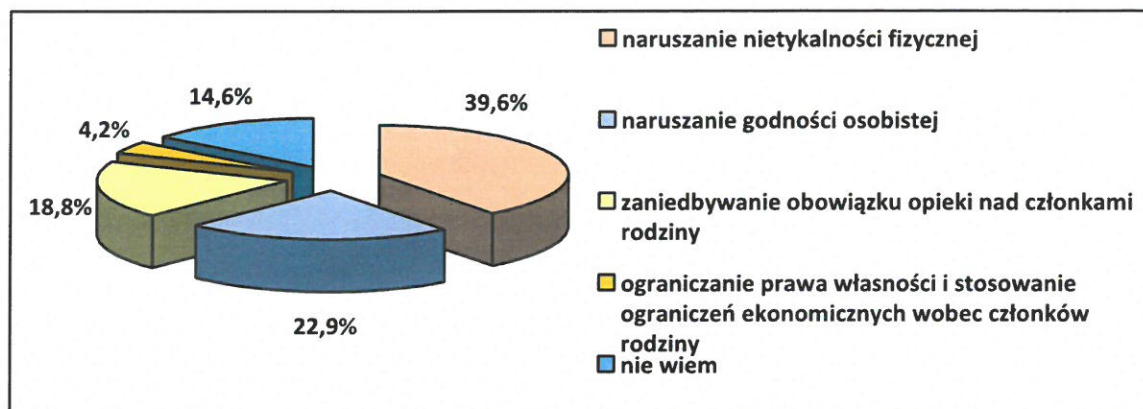
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie nietykalności fizycznej, naruszanie godności osobistej, zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny oraz ograniczanie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

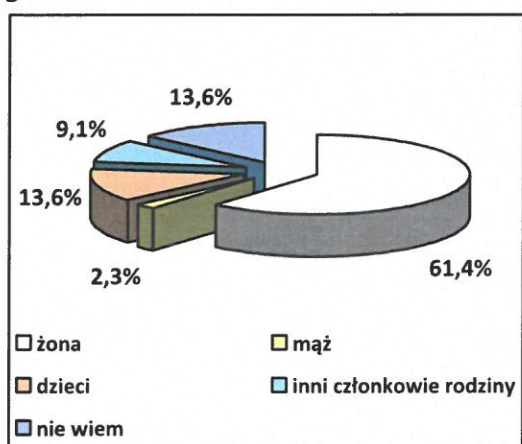
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

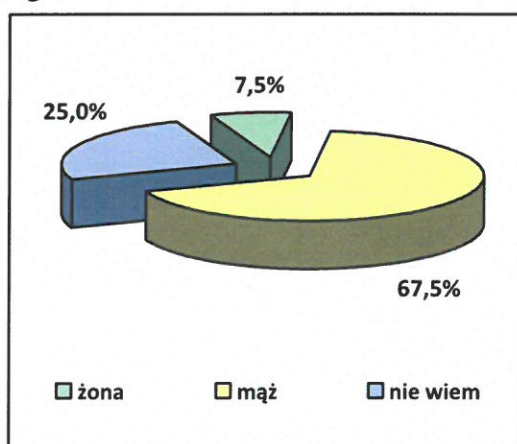
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość uczestników badania ankietowego wyraziła opinię, że ofiarami przemocy w rodzinie padają najczęściej żony i dzieci. Jeśli zaś chodzi o wskazanie sprawcy przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych uznała, że tą osobą zwykle jest mąż. Na podstawie powyższych danych rysuje się dość modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami żona i dzieci. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

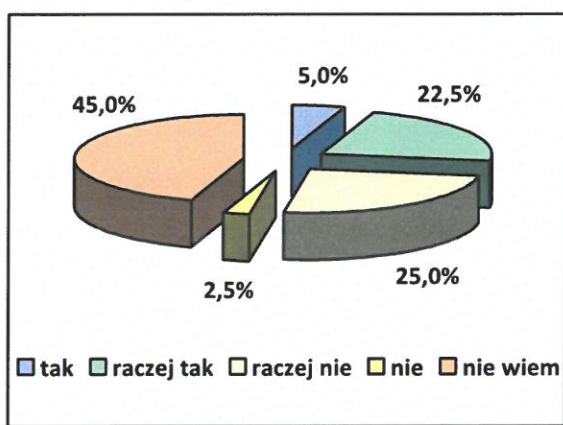

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

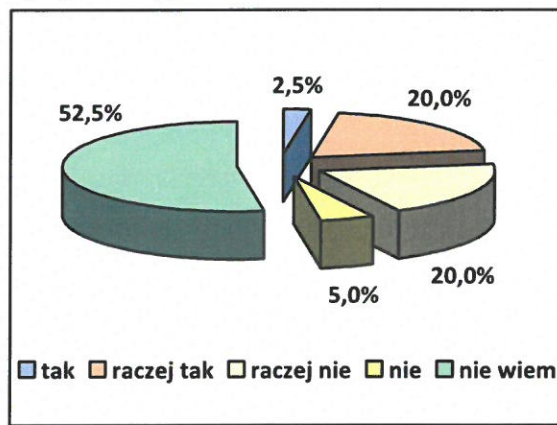
Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Według 27,5% ankietowanych oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest raczej wystarczająca lub wystarczająca. Jednocześnie taki sam odsetek (27,5%)

badanych wyraził przeciwne zdanie. Oferty tej nie było w stanie ocenić 45% pytaných. W przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie jedna czwarta ankietowanych uznała te działania za raczej niewystarczające lub niewystarczające. Odmienną opinię wyraziło 22,5% badanych. Wysoki odsetek (52,5%) respondentów miał trudności z jednoznaczną oceną tych działań. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

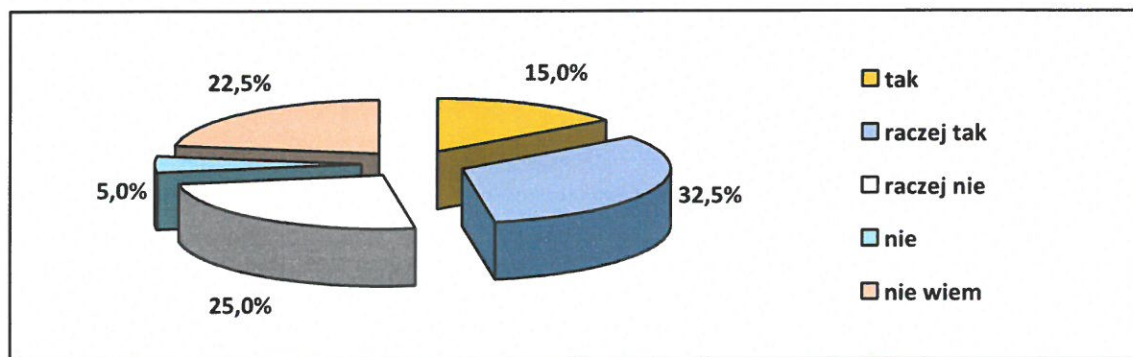
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Zdaniem 47,5% ankietowanych przemoc w rodzinie raczej jest lub jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Jednocześnie 30% badanych wyraziło zdanie przeciwne. Opinii w tej sprawie nie udzieliło 22,5% respondentów. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

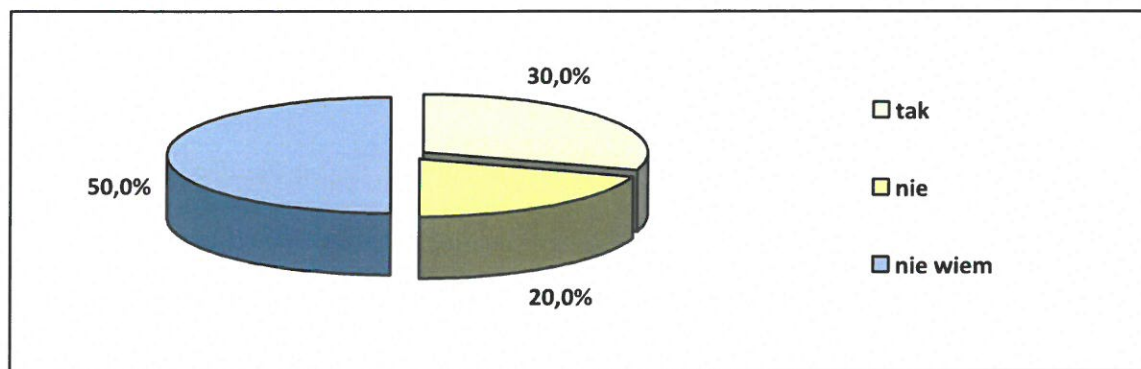
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano o ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy. Poniższy wykresy ilustruje rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

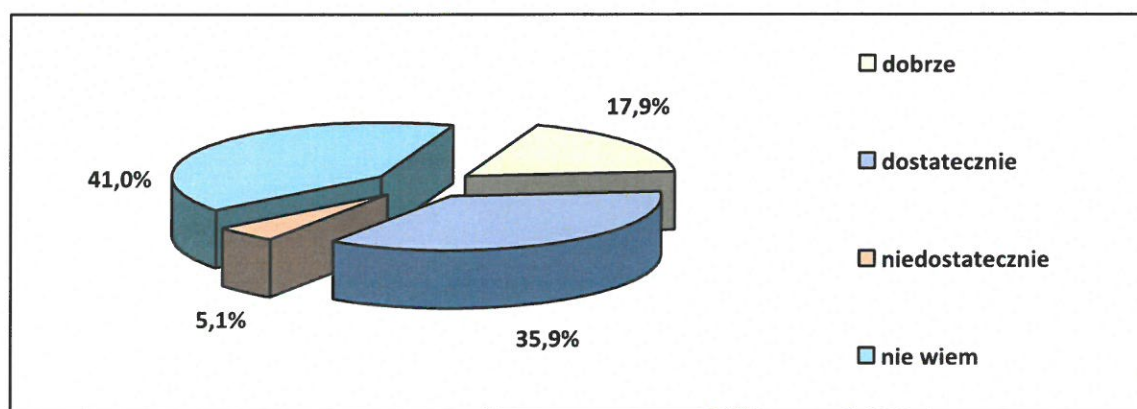

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 30% ankietowanych istnieje ryzyko nasilenia się przemocy w rodzinie, zaś 20% badanych takiego ryzyka nie dostrzega. Połowa respondentów nie potrafiła tego ryzyka ocenić.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Prawie 54% badanych pozytywnie oceniło te działania, bowiem według 35,9% ankietowanych są one dostateczne, a kolejne 17,9% uczestników badania przyznało, że są one dobre. Tylko 5,1% pytanych stwierdziło, że są niedostateczne. Wysoki odsetek (41%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie. Uzyskane opinie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Odpowiadając na nie,

ankietowani szczególnie nacisk położyli na zapewnienie ofiarom pomocy psychologicznej i terapeutycznej na terenie gminy, zintensyfikowanie działań kontrolnych prowadzonych przez pracowników socjalnych, monitorowanie funkcjonowania rodzin, w których takie problemy miały miejsce, a także reagowanie na przejawy przemocy oraz rozszerzenie wsparcia dla ofiar przemocy. Podkreślano też konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy, rozszerzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych oraz zwiększania świadomości społecznej w zakresie problemów przemocy, a także wzmacniania kompetencji kadry pracującej w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej poprzez częstsze szkolenia. Dostrzeżono również potrzebę kierowania osób uzależnionych i stosujących przemoc na leczenie odwykowe, zwiększenia skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych dla sprawców, nieuchronnego wymierzania kar oraz izolowania osób stosujących przemoc.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w czterech placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Do szkół biorących udział w niniejszym badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2020/2021 ogółem 325 uczniów i wychowanków. Zatrudniano tam w tym czasie 77 nauczycieli. Uczniowie wszystkich szkół mogli skorzystać z pomocy logopedy, trzech placówek z pomocy pedagoga, zaś dwie szkoły oferowały wsparcie doradcy zawodowego. Ani jedna placówka nie zapewniała pomocy psychologa i opieki pielęgniarzkiej.

Wszystkie szkoły zapewniały dostęp do Internetu i boisk sportowych, a salami gimnastycznymi dysponowały trzy placówki. W ani jednej ankietowanej szkole nie utworzono klas lub grup integracyjnych. Wszystkie placówki zapewniały opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a dodatkowo jedna z nich organizowała nauczanie indywidualne.

Zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i zajęcia dodatkowe

Placówki oświatowe w gminie mają w swojej ofercie zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i zajęcia dodatkowe. W ankietach wymieniano: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne, terapię

pedagogiczną, a także zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze. Wśród zajęć dodatkowych znalazły się rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, polonistyczne, matematyczne, humanistyczne, biologiczne, przyrodnicze, językowe, artystyczne, plastyczne, sportowe (SKS), szachowe, haft, robotyka, programowanie, zajęcia kreatywne oraz harcerstwo i wolontariat.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. W badaniu stwierdzano ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawierają poniższe tabele.

Tabela 22. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	liczba stwierdzonych przypadków		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	–	–	4
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	2	7	2
kradzieże na terenie szkoły	–	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	2	5	2
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	10	2
autoagresja	–	–	4
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	5	2

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 23. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5
zaniedbanie dziecka	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	4
przemoc w rodzinie	2
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej stwierdzanych wśród uczniów zachowań negatywnych w otoczeniu szkolnym należały: przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, niszczenia mienia szkolnego, dyskryminacji w grupie rówieśniczej oraz przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego. Przedstawiciele trzech spośród badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, zaś jeden respondent nie był w stanie stwierdzić, czy taki wzrost nastąpił.

Jeśli chodzi o zjawiska dysfunkcji i patologii w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania stwierdzili 5 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 4 przypadki uzależnień oraz po 2 przypadki zaniedbań dziecka i przemocy w rodzinie. Przedstawiciele trzech z ankietowanych placówek nie dostrzegli wzrostu liczby przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów na przestrzeni trzech ostatnich lat, natomiast jeden uczestnik badania nie potrafił jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Współpraca placówek z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich respondentów.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli szkół zadowalająca. Do podmiotów, z którymi placówki najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego, placówki oświatowe, Gminne Ośrodki Kultury, Centrum Edukacji Obywatelskiej, ośrodek zdrowia, PCK, Nadleśnictwo Komańcza, Ligę Ochrony Przyrody, Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta oraz Fundację „Bliźniemu swemu”.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy materialnej i finansowej – stypendia socjalne, zwolnienie z obowiązkowych opłat i składek, zabezpieczenie sprzętu komputerowego niezbędnego do zdalnego nauczania, zakup pomocy dydaktycznych i wyprawki szkolnej oraz dofinansowanie wyjazdów i wycieczek szkolnych. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na opiekę w ramach zajęć świetlicowych, wsparcie pedagogów szkolnych, nauczycieli i wychowawców. Placówki udzielają także informacji na temat źródeł wsparcia, kierują uczniów do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, pomagają także w dopełnianiu formalności oraz kompletowaniu i wypełnianiu wymaganych dokumentów, zaś w ramach pomocy rzeczowej organizują paczki świąteczne i akcje charytatywne na rzecz potrzebujących.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z indywidualnych porad i konsultacji wychowawców oraz wsparcia pedagogów szkolnych i nauczycieli, uczestniczą także w zajęciach świetlicowych, programach profilaktycznych i pogadankach. Placówki organizują też pomoc w nauce, wyjazdy i wycieczki integracyjne oraz akcje informacyjne.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, pozyskania funduszy na zatrudnienie w placówkach psychologów, ujednolicenia systemu nauczania oraz rozszerzenia współpracy rodziców i nauczycieli. Według uczestników badania należy zapewnić uczniom i nauczycielom jak najlepsze warunki do nauki i pracy, zaś szczególnej uwagi wymagają kwestie związane ze zdalnym nauczaniem.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 31 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy, z czego 55% stanowiły kobiety, 42% mężczyźni, natomiast 3% ankietowanych nie zadeklarowało przynależności płciowej. Uczniowie w wieku 13 lat stanowili 23% uczestników badania, 65% ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14 lat, a uczniowie w wieku 15 lat stanowili 3% tej próby, natomiast 10% badanych nie

określiło swojego wieku. Reprezentantami ogółu badanych była młodzież ze szkoły podstawowej.

W pierwszej kolejności uczniowie mieli za zadanie wybrać zachowania, które ich zdaniem są przejawem przemocy. Uzyskane wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów szkół podstawowych

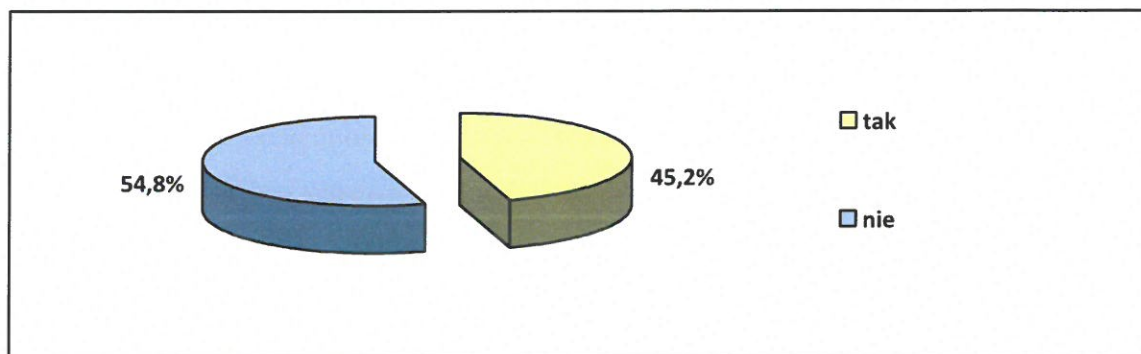
rodzaj zachowań	liczba wskazań	odsetek wskazań %
popychanie	13	41,9%
uderzanie	21	67,7%
kopanie	20	64,5%
duszenie	25	80,6%
szarpanie	22	71,0%
przypalanie ciała	25	80,6%
policzkowanie	18	58,1%
szantaż	19	61,3%
ośmieszanie	16	51,6%
grożenie	21	67,7%
nadmierna krytyka	12	38,7%
szkalowanie w Internecie	15	48,4%
nękanie sms-ami	20	64,5%

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Żadne z 13 możliwych do wyboru zachowań przemocowych nie zostało wskazane przez wszystkich ankietowanych uczniów. Wśród najliczniej wskazywanych zachowań, które uczniowie uznali za przejaw przemocy, znalazły się: duszenie i przypalanie ciała (po 80,6% uczniów), szarpanie (71%), uderzanie i grożenie (po 67,7%) oraz kopanie i nękanie sms-ami (po 64,5%). Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył nadmiernej krytyki (38,7%).

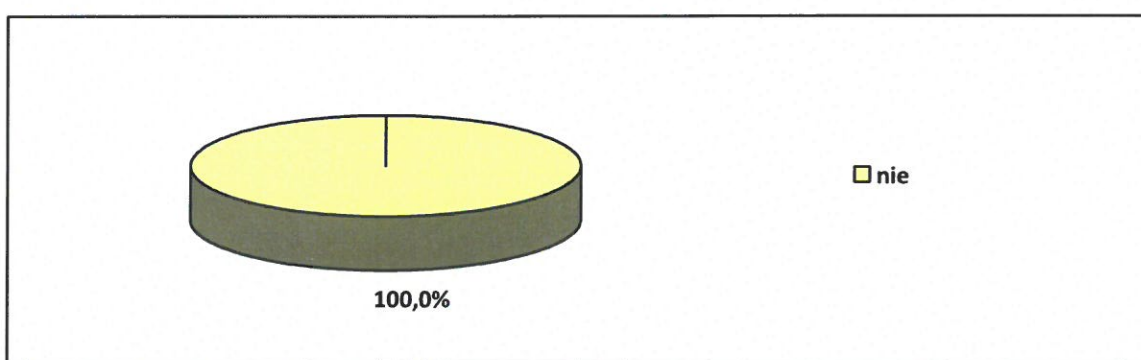
Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie respondentów była kwestia doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. W odpowiedzi na pytanie o przemoc ze strony rówieśników większość (54,8%) uczniów odpowiedziała na to pytanie przecząco. Jednak niepokój może budzić fakt, że 45,2% respondentów przyznało, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Występowania zjawiska przemocy w domu rodzinnym nie potwierdził ani jeden uczestnik badania. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 15. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wykres 16. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy w swojej rodzinie?

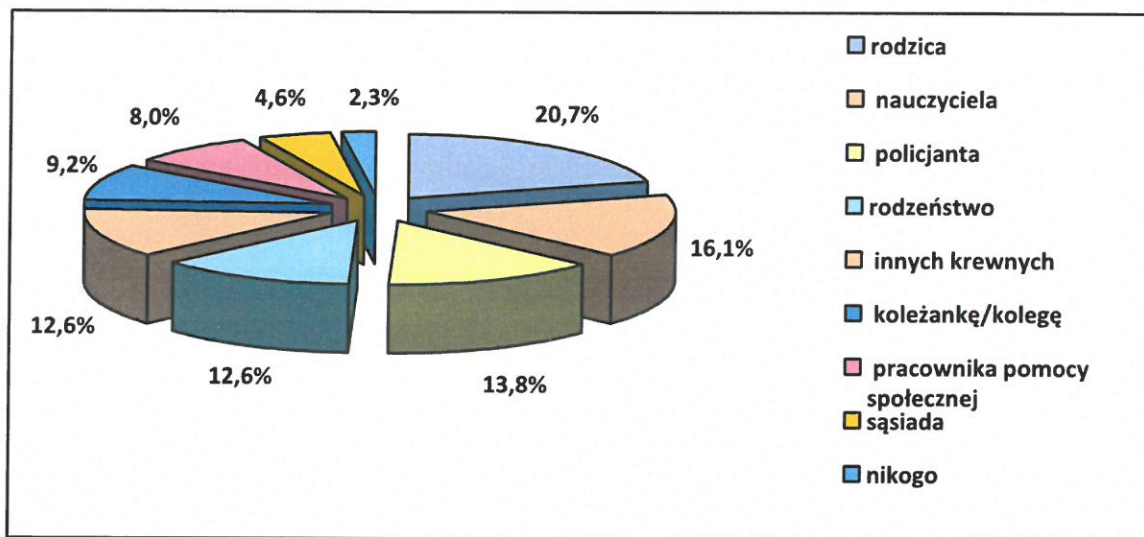
Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość (77,4%) respondentów nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednak 22,6% ankietowanych zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (90%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Odmienną opinię wyraziło 10% ankietowanych.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzę o przemocy podzieliliby się z rodzicem, nauczycielem, policjantem lub rodzeństwem i innymi krewnymi. W dalszej kolejności wymieniono koleżanki i kolegów, pracownika pomocy społecznej oraz sąsiadów. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (74,2%) respondentów odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie 25,8% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość (71%) ankietowanych twierdzi, że nigdy nie uczestniczyła w takich zajęciach. Jednocześnie 29% respondentów potwierdziło udział w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy najwięcej badanych (61,2%) zadeklarowało, że takich obaw nie ma. Niepokój może budzić fakt, iż 19,4% ankietowanych ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie i taki sam odsetek (19,4%) uczniów wskazał na przemoc rówieśniczą.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia. Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika

socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych.

Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarzką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających	• brak wsparcia asystentów rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo • niezapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • nieanalizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • niefunkcjonowanie na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak osób chętnych do pracy na stanowisku asystenta rodziny

społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • podejmowanie pracy z dziećmi i młodzieżą przez pedagogów szkolnych • prowadzenie pracy socjalnej z mieszkańcami • ścisła współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie zajęć kulturalno-rekreacyjnych i sportowych dla dzieci i młodzieży • zapewnianie mieszkania socjalnego z pierwszeństwem dostępu dla ofiar przemocy w rodzinie • funkcjonowanie szkół podstawowych na terenie gminy • organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów	• deficyt specjalistów do pracy z rodzinami dotkniętymi problemami społecznymi • niedostateczna liczba mieszkań chronionych • niewystarczająca opieka żłobkowa • brak rodzin wspierających • niefunkcjonowanie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego zapewniającego wsparcie dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
• niewzrastająca liczba rodzin niewydolnych wychowawczo • niezwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci • wystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki przedszkolnej • zmieniające się przepisy prawa umożliwiające odizolowanie ofiary od sprawcy przemocy • ogłoszenie dalszych naborów na stanowisko asystenta rodziny • funkcjonowanie szkół podstawowych na terenie gminy	• nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej • sytuacja finansowa gminy nie zaspokaja w pełni wszystkich potrzeb w zakresie edukacji • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • niedostatek działań zapobiegających niewydolności rodzin • występowanie zagrożeń w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin • zbyt niskie kary dla sprawców przemocy • niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej • rozluźnienie więzi rodzinnych • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie, podejmowanie pracy z dziećmi i młodzieżą przez pedagogów szkolnych, prowadzenie pracy socjalnej z mieszkańcami, ścisła współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie zajęć kulturalno-rekreacyjnych i sportowych dla dzieci i młodzieży, zapewnianie mieszkania socjalnego z pierwszeństwem dostępu dla ofiar przemocy w rodzinie, a także funkcjonowanie szkół podstawowych na terenie gminy oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego licznych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza: nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej, sytuacja finansowa gminy niezaspokajająca w pełni wszystkich potrzeb w zakresie edukacji, niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie, niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie, niedostatek działań zapobiegających niewydolności rodzin, występowanie zagrożeń w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin, zbyt niskie kary dla sprawców przemocy, niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej oraz rozluźnienie więzi rodzinnych, a także bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów.

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie dostępu mieszkańców do	• utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów

świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie wśród uczniów • prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • funkcjonowanie ośrodków zdrowia • dostęp do punktów aptecznych	na terenie gminy • brak specjalistów do pracy z rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień
szanse	zagrożenia
• wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • niezwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze • zatrudnienie psychologa świadczącego poradnictwo dla mieszkańców • systematyczne doszkalanie się kadr pomocowych • zmiana postaw społecznych	• istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewystarczający dostęp do opieki medycznej • obniżenie wieku inicjacji alkoholowej • brak Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** zwraca uwagę na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie wśród uczniów, prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze, działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz funkcjonowanie ośrodków zdrowia i dostęp do punktów aptecznych.

Mimo zdecydowanej przewagi mocnych stron i szans w tym obszarze wskazane zagrożenia – m.in. istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, niewystarczający dostęp do opieki medycznej, obniżenie wieku inicjacji alkoholowej oraz brak Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanego programu.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do	• niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • niewystarczające środki finansowe w budżecie uniemożliwiające systematyczne uczestnictwo kadry pomocy społecznej w szkoleniach • ograniczony budżet na większe wsparcie mieszkańców z systemu pomocy społecznej

podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu • funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury • działalność Biblioteki Publicznej • doskonalenie na miarę możliwości kwalifikacji zawodowych przez kadrę pomocy społecznej	• przeciążenie pracowników socjalnych stale rosnącą liczbą zadań do wykonania
szanse	zagrożenia
• wystarczający potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia jej mieszkańców • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • stale rosnąca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych m.in. na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • szerzenie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym	• znikome zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • brak znacznego spadku liczby osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • brak zainteresowania mieszkańców działalnością wolontarystyczną • stale zmieniające się przepisy prawa

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje mocne strony, którymi są odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu oraz funkcjonowanie

Gminnego Ośrodka Kultury i działalność Biblioteki Publicznej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym dotyczących kwestii przemocy w rodzinie, przez pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego.

Jednakże mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Znikome zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych, brak znacznego spadku liczby osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb, brak zainteresowania mieszkańców działalnością wolontarystyczną, jak również stale zmieniające się przepisy prawa, to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

MOCNE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
• wystarczająca dostępność mieszkań socjalnych i komunalnych • funkcjonowanie Stowarzyszenia 50+ aktywizującego osoby starsze • prowadzenie poprzez stowarzyszenia działań na rzecz mieszkańców • rozwijająca się przedsiębiorczość społeczna, np. spółdzielnia socjalna
SŁABE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
• brak Klubu Seniora • nikłe zainteresowanie pracą w formie świadczenia usług opiekuńczych • słabo rozwinięta sieć publicznego transportu zbiorowego
SZANSE W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
• zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie, zdrowego stylu życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań mających na celu rozwój turystyczny gminy
ZAGROŻENIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
• brak zorganizowanego transportu dla osób niepełnosprawnych do placówek funkcjonujących na terenie innej gminy, np. do Środowiskowego Domu Samopomocy • zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia instytucjonalnego • migracja ludzi młodych do miasta lub za granicę • starzejące się społeczeństwo

7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Komańcza na lata 2022-2026. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu programu, osiągnięcia w jego realizacji, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania, oraz przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- ograniczony budżet gminy,
- niechęć do współpracy ofiar oraz sprawców przemocy,
- trudności spowodowane ograniczeniami związanymi z pandemią Covid-19.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu

- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez przeprowadzenie i opracowanie badań ankietowych,
- stosowanie procedury Niebieskie Karty,
- kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- współpraca oraz wymiana informacji z innymi służbami, m.in. z Policją,
- zapewnienie mieszkań socjalnych z pierwszeństwem dostępu dla ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży z zakresu agresji i przemocy,
- rozpowszechnianie baz danych, informatorów na temat podmiotów udzielających wsparcia ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania specjalistycznej pomocy.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu

- nie utworzono Punktu Konsultacyjnego zapewniającego wsparcie m.in. osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- nie zapewniono m.in. grup wsparcia, superwizji, coachingu dla osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą i stosującym przemoc,

- brak opracowanych i zrealizowanych programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć lub kontynuować w nowym okresie programowania

- utworzenie Punktu Konsultacyjnego,
- podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- motywowanie sprawców do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- zapewnienie osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie większego dostępu do poradnictwa rodzinnego, prawnego, terapeutycznego,
- zabezpieczenie na terenie gminy dostępu do poradnictwa psychologicznego poprzez zatrudnienie psychologa,
- kontynuowanie działań profilaktycznych uwrażliwiających dzieci i młodzież na problemy przemocy,
- podnoszenie kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez osoby działające w tym obszarze,
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie prowadzenia edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Ogólna ocena realizacji założeń programu

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że programu nie wdrożono; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programu; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że osiągnięto zaawansowany stopień wdrożenia założeń programu; 5 – oznacza, że w pełni i skutecznie wdrożono założenia programu, zaproponował **ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 3.**

Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że przyjęte do realizacji założenia programowe zostały tylko częściowo wdrożone ze względu na napotkane trudności, które uniemożliwiły osiągnięcie wszystkich założeń – m.in. czas pandemii Covid-19 znacząco utrudnił bezpośrednią pracę z ofiarami i sprawcami przemocy. Część zrealizowanych zadań

jest kontynuowana, m.in. zostały podjęte działania w kierunku uzyskania dostępu na terenie gminy do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego.

Działania ocenione najwyżej:

- stworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie dostępu z pierwszeństwem do uzyskania mieszkania socjalnego.

Działania ocenione najniżej:

- brak możliwości uzyskania poradnictwa psychologicznego na terenie gminy,
- znikome zainteresowanie sprawców przemocy udziałem w programach korekcyjno-edukacyjnych.

III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Komańcza na lata 2022-2026. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Komańcza na lata 2022-2026, jest następujący:

Podejmowanie działań profilaktycznych związanych z problemem przemocy w rodzinie skierowanych do mieszkańców Gminy Komańcza oraz doskonalenie systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzionych w przemoc domową.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: OCHRONA I POMOC OSOBOM I RODZINOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY LUB ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.	2022-2026	UG, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin objętych wsparciem ZI/grup roboczych	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	2022-2026	UG, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, SR, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	- liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieska Karta”, - liczba osób w rodzinach objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieska Karta” - liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieska Karta”	- ochrona osób dotkniętych przemocą w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy w rodzinie
Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom.	2022-2026	GOPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR	- liczba dzieci, które zostały odebrane	- ochrona dzieci w razie bezpośredniego

			z rodziny	zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie
Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin dotkniętych przemocą.	2022-2026	GOPS, NGO-s, Kościoły	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj udzielonego wsparcia	- wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Specjalistyczne poradnictwo dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2022-2026	GOPS, GKRPA, Zi, PCPR, Kościoły	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj udzielonego wsparcia	- wzmocnienie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2022-2026	GOPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie pracy socjalnej	- wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy - ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia takiej potrzeby	GOPS, PCPR, Policja, NGO-s, Kościoły	- liczba osób, którym udzielono wsparcia	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom doświadczającym

Prowadzenie rozmów i kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	2022-2026	GKRPA, Zi, GOPS, Policja	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy
Pomoc sprawcom przemocy w powrocie do prawidłowego funkcjonowania po zakończonym procesie działań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.	w razie zaistnienia takiej potrzeby	GOPS, GKRPA, Zi, Policja, SR, NGO-s, Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 2.: PROWADZENIE NA TERENIE GMINY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH, INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH MAJĄCYCH NA CELU ELIMINOWANIE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2022-2026	GOPS, GKRPA, Zi, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, Policja, NGO-s, Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Prowadzenie pogadanek, prelekcji na temat przemocy w rodzinie.	2022-2026	GKRPA, Zi, GOPS, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, PPP, Policja, NGO-s, Kościoły	- liczba i rodzaj pogadanek i prelekcji - liczba uczestników	- podniesienie umiejętności zapobiegania problemom dotyczącym rodzinę

				- zmiana świadomości społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2022-2026	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGO-s, Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- zmiana nastawień do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy w rodzinie
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2022-2026	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wzmocnienie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podjęmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2022-2026	UG, RG, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2022-2026	UG, GKRPA, GOPS, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, NGO-s, Kościoły, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin

CEL OPERACYJNY 3.: DOSKONALENIE KOMPETENCJI KADR SAMORZĄDOWYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.					
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty	
Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2022-2026	UG, GOPS, GKRPA, ZI, PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje	- podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem	
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla kadry pedagogicznej na temat problemów przemocy w rodzinie i problemów agresji w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej.	2022-2026	UG, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, GKRPA, ZI, PPP	- liczba i rodzaj zajęć - liczba uczestników	- podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim	
Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach nakierowanych na kwestie przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.	2022-2026	UG, GKRPA, GOPS, ZI, placówki oświatowe, Policja, NGOs, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem	- poprawa skuteczności oddziaływań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej	

CEL OPERACYJNY 4: WSPÓŁPRACA PODMIOTÓW NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.	2022-2026	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki kultury, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs, Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmacniania kondycji rodzin zamieszkujących w gminie i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich życia.	2022-2026	UG, RG, GKRPA, ZI, GOPS, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, NGOs, Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy

w rodzinie

SR – Sąd Rejonowy

PR – Prokuratura Rejonowa

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

IV REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem realizacji programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Komańczy. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Komańczy – koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Z prowadzonego monitoringu zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie przedstawione Radzie Gminy na sesji do końca marca każdego roku.

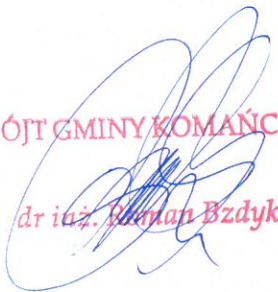
Ewaluacja Programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Ewaluacja zostanie przeprowadzona po drugim i czwartym roku wdrażania założeń programu na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji zaangażowanych w jego realizację, a w szczególności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pozwoli ona na podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Programu.

3. FINANSOWANIE

Źródłem finansowania działań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Komańcza na lata 2022-2026 będą środki własne gminy przewidziane na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, a także środki zewnętrzne pozyskane na realizację programów ośłonowych, programów rządowych lub innych, których realizacja pozwoli osiągać cele zawarte w niniejszym programie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2021	4
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2018-2020	9
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2018-2020	9
Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie	11
Tabela 6. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020	12
Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	12
Tabela 8. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020	12
Tabela 9. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2018-2020	13
Tabela 10. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	13
Tabela 11. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Komańcza w latach 2018-2020	15
Tabela 12. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy podjęte w gminie przez ZI w latach 2018-2020	15
Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2018-2020	16
Tabela 14. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2018-2020	17
Tabela 15. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy	19
Tabela 16. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020	21
Tabela 17. Dane dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy w latach 2018-2020	22
Tabela 18. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020	23
Tabela 19. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2018-2020	24
Tabela 20. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	26
Tabela 21. Parafie rzymskokatolickie i inne w gminie w 2020 roku	27
Tabela 22. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2019/2020	36
Tabela 23. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy	37
Tabela 24. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów szkół podstawowych	39
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	8
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	8
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	30
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	30
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	31
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	31
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	32
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?	32
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?	32
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	33
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	33
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?	33
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	34
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	34
Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?	40
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy w swojej rodzinie?	40
Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?	41

WÓJT GMINY KOMAŃCZA

 dr inż. Roman Bzdyk

8
Projekt

UCHWAŁA Nr / / 2022

R a d y G m i n y K o m a ń c z a

z dnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559) w związku z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447).

Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza na lata 2022 – 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały

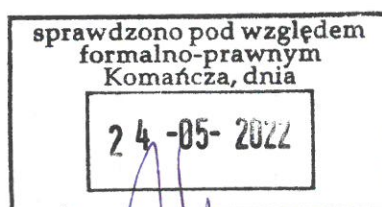
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Komańcza.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Nieostadawce
WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bzdyk

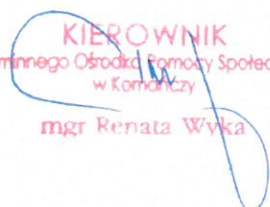

UZASADNIENIE
do uchwały w sprawie przyjęcia
Programu Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza
na lata 2022-2024

Konieczność opracowania Programu Wspierania Rodziny wynika wprost z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447).

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych.

Program ma na celu wzmocnienie pozycji rodziny i dziecka w Gminie Komańcza poprzez podejmowanie kompleksowych i zintegrowanych działań, które będą realizowane w ramach lokalnego systemu wspierania rodziny.

Sporz. **KIEROWNIK**
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Komańczy
mgr Renata Wyka

*Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Komańcza
z dnia*

**Program
Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza
na lata 2022-2024**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	5
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	6
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE KOMAŃCZA	7
2.1. ADRESACI PROGRAMU	8
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.2.1. DANE OGÓLNE	8
2.2.2. DEMOGRAFIA.....	10
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	11
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	12
2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.....	13
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO.....	16
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	16
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY.....	34
2.4. BADANIA ANKIETOWE	37
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	37
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH	42
2.5. ANALIZA SWOT	45
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU	51
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	54
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU.....	54
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	55
4. REALIZACJA PROGRAMU	66
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	66
4.2. FINANSOWANIE.....	66
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ	66

WPROWADZENIE

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszymi przyczynami niedostosowania społecznego dzieci.

Stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Komańczy przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2022-2024, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2018-2020.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – Dz. U. z 2021 r. poz. 2345) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 z późn. zm.) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18. roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 z późn. zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16. a 18. rokiem życia). Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) normuje problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa. Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie. Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447);
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Komańcza.

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE KOMAŃCZA

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Komańcza została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

Do analizy przedłożono 40 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do mieszkańców oraz 4 ankiety wypełnione przez pedagogów i dyrektorów z placówek systemu oświaty.

Wśród ankietowanych było 72% kobiet i 25% mężczyzn, natomiast 3% badanych nie zadeklarowało przynależności płciowej. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (32%) i 46-55 lat (30%) oraz 26-35 lat (23%). Znacznie mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły osoby w wieku 56-65 lat (10%) oraz osoby w wieku powyżej 65 lat (5%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 25. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 48% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (30%) i zasadniczym zawodowym (13%). Mniej licznie reprezentowani byli respondenci posiadający wykształcenie podstawowe i gimnazjalne (po 3%) i taki sam odsetek (3%) respondentów nie określił poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 65% wszystkich respondentów ankiety mieszka na terenie gminy Komańcza od urodzenia, a 30% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 3 do 40 lat, zaś 5% badanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
40	kobiety (72%)	26-35 lat (23%)	od urodzenia (65%)	podstawowe (3%)
		36-45 lat (32%)		gimnazjalne (3%)
		46-55 lat (30%)	od 3 do 40 lat (30%)	zasadnicze zawodowe (13%)
	mężczyźni	56-65 lat (10%)	brak deklaracji	średnie (30%)

	(25%)		(5%)	
	brak deklaracji (3%)	pow. 65 lat (5%)		wyższe (48%)
				brak deklaracji (3%)

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza na lata 2022-2024 są rodziny zamieszkujące teren gminy Komańcza, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina wiejska Komańcza położona jest w południowej części województwa podkarpackiego, w obrębie południowej części powiatu sanockiego. Zajmuje powierzchnię 387,69 km² i jest jedną z ośmiu powiatowych jednostek terytorialnych. Obszar gminy graniczy od zachodu i północnego zachodu z gminami powiatu krośnieńskiego – Jaśliska i Rymanów, od północy z gminą Bukowsko, od północnego wschodu z gminą Zagórz, od wschodu z gminami Baligród i Cisna w powiecie leskim, zaś granicę południową wyznacza granica państwa z Republiką Słowacką.

W ramach struktury administracyjnej terytorium gminy obejmuje swoim obszarem 14 jednostek pomocniczych – sołectw: wieś gminna Komańcza oraz Czystogarb, Dołżyca, Mików, Nowy Łupków, Radoszyce, Rzepedź, Rzepedź nad Oslawicą, Smolnik, Szczawne, Turzańsk, Wisłok Wielki, Wola Michowa i Wysoczany. Najliczniej zamieszkiwanym sołectwem jest Rzepedź nad Oslawicą (1 086 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Mików (50 osób).

Przez gminę Komańcza przebiegają trzy drogi wojewódzkie: DW nr 892 (Zagórz – Rzepedź – Komańcza – przejście graniczne w Radoszycach), DW nr 897 (Tylawa – Komańcza – Cisna – Wetlina – Ustrzyki Górne – Wołosate) oraz na niewielkim obszarze DW nr 889 (Sieniawa – Bukowsko – Szczawne).

Gmina ma charakter rolniczo-turystyczny. Podstawowymi gałęziami gospodarki gminnej są rolnictwo i działalność handlowo-usługowa, jak również, z uwagi na wyjątkowe walory krajobrazowe i cenne przyrodniczo tereny, Komańcza rozwija także funkcje turystyczne.

W strukturze użytkowania terenu przeważają lasy, które zajmują blisko 75% powierzchni gminy. Użytki rolne zajmują ponad 21% powierzchni, wśród nich dominują łąki i pastwiska oraz grunty orne. Na obszarze gminy przeważają gleby średnie i słabe (IV, V i VI klasy bonitacyjnej) zaliczane do owsiano-ziemniaczanego kompleksu glebowo-rolniczego. Dominującą formą prowadzenia działalności rolniczej w gminie jest rolnictwo indywidualne, w 2020 r. na jej obszarze funkcjonowało 714 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 11 ha.

W latach 2018-2020 liczba funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne zwiększała się z roku na rok – 167 w 2018 r., 189 w 2019 r. i 198 w 2020 r. Spośród nich najwięcej działało w takich branżach, jak: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (73), handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy (41), budownictwo (34) oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (28).

Infrastruktura techniczna w gminie Komańcza wymaga dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych. Według danych statystycznych GUS-u sieć wodociągowa o długości 21,4 km zaopatruje w wodę blisko 47% mieszkańców, zaś z sieci kanalizacyjnej o długości 20,7 km korzysta prawie połowa ludności. Gmina nie posiada dostępu do sieci gazowej. W analizowanym okresie realizowano na terenie gminy wiele inwestycji infrastrukturalnych, były to m.in.: remont dróg gminnych w miejscowościach Smolnik, Wisłok Wielki i Nowy Łupków, przebudowa dróg gminnych w Komańczy i Radoszycach, zagospodarowanie terenu wokół budynku Urzędu Gminy w Komańczy, instalacja monitoringu wizyjnego Urzędu Gminy, rewitalizacja cmentarza żydowskiego w Woli Michowej, remont klubu muzycznego Olszynka oraz modernizacja budynku Punktu Przedszkolnego w Rzepedzi, a także budowa oświetlenia drogowego w Wisłoku Wielkim oraz zagospodarowanie terenu przy cerkwi i cmentarzu w Radoszycach.

Sieć placówek systemu oświaty w gminie to 8 placówek, w tym: 4 punkty i oddziały przedszkolne w szkołach oraz 4 szkoły podstawowe (w tym 2 szkoły podstawowe

prowadzone przez stowarzyszenia). W roku szkolnym 2020/2021 do przedszkoli uczęszczało 100 dzieci, a do szkół podstawowych 265 uczniów.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Komańczy, w skład struktury organizacyjnej placówki wchodzi: Rzepedzki Ośrodek Kultury, Ośrodek Kultury w Szczawnem oraz Biblioteka Publiczna im. Jerzego Harasymowicza w Komańczy, Biblioteka Publiczna w Rzepedzi, Biblioteka Publiczna w Szczawnem i kluby wiejskie w Komańczy, Nowym Łupkowie, Smolniku, Wisłoku Wielkim, Turzańsku, Czystogarbie osiedle, Czystogarbie wsi, Radoszycach i Rzepedzi.

Zadania ochrony zdrowia w gminie realizuje 1 publiczny zakład opieki zdrowotnej, w strukturach którego funkcjonują ośrodki zdrowia w Komańczy i Rzepedzi. Na terenie gminy działają także dwa punkty apteczne.

Propagowaniu sportu, rozwojowi kultury fizycznej i rekreacji w gminie służy 9 obiektów sportowych, 17 placów zabaw oraz Gminny Ludowy Klub Sportowy „Drewiarz” i Stowarzyszenie Sportowo-Rekreacyjne „Żbik-Komańcza”.

Pomoc społeczną świadczy mieszkańcom Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy współpracuje przy realizacji różnych przedsięwzięć na rzecz społeczności lokalnej. Nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców czuwa Posterunek Policji w Komańczy.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2020 r. gmina Komańcza liczyła 4 541 mieszkańców, w tym 2 260 kobiet, które stanowiły 49,77% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła w przybliżeniu 12 osób na km². Dane szczegółowe dotyczące struktury wiekowej ludności gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	735	709	688
udział w liczbie mieszkańców	15,70%	15,35%	15,15%
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 047	2 970	2 888
udział w liczbie mieszkańców	65,08%	64,31%	63,60%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	900	939	965
udział w liczbie mieszkańców	19,22%	20,33%	21,25%
liczba mieszkańców ogółem	4 682	4 618	4 541

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

W analizowanym okresie ogólna liczba ludności gminy systematycznie malała, z roku na rok zmniejszała się również liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, zaś liczba najstarszych mieszkańców gminy stale rosła.

W latach 2018-2020 udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności malał i wynosił odpowiednio: 15,70%, 15,35% i 15,15%, zmniejszał się także udział osób w wieku produkcyjnym (65,08%, 64,31% i 63,60%), a udział osób w wieku poprodukcyjnym w tych latach wzrastał (19,22%, 20,33% i 21,25%). Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Komańcza przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba urodzeń	26	29	24
liczba zgonów	48	28	55
przyrost naturalny	-22	1	-31

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
zameldowania spoza gminy	94	112	74
wymeldowania poza gminę	67	91	69
saldo migracji ogółem	27	21	5

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

W latach 2018-2020 liczba urodzeń w gminie ulegała wahaniom, podobnie wahała się liczba zgonów. Przyrost naturalny w 2018 r. i 2020 r. wyrażał się liczbą ujemną, bowiem liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, natomiast w 2019 r. liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów, przyrost naturalny był więc dodatni. Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W rozpatrywanym okresie migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji w latach 2018-2020 zmniejszało się i było stale dodatnie.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W latach 2018-2020 stan zasobów mieszkaniowych gminy nie ulegał zmianom, bowiem zarówno liczba mieszkań komunalnych, jak i liczba mieszkań socjalnych utrzymywała się na tym samym poziomie. W latach 2018-2020 r. gmina posiadała po 2 mieszkania komunalne, w których zamieszkiwało po 7 osób w każdym roku analizy oraz po 15 mieszkań socjalnych, a liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych wyniosła odpowiednio w każdym

kolejnym roku: 8, 12 i 13 osób. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Komańcza w latach 2018-2020 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkań komunalnych	2	2	2
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (m ²)	116,38	116,38	116,38
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	7	7	7
liczba mieszkań socjalnych	15	15	15
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (m ²)	322,52	322,52	322,52
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	8	12	13

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Komańcza tej formy pomocy udzielał Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	22	17	22
liczba przyznanych – wypłaconych dodatków mieszkaniowych	218	172	172
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	37 025,70	29 935,21	36 037,95

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

W latach 2018-2020 liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy, ulegała wahaniom, podobnie jak wartość przyznanych dodatków.

W 2020 r. GOPS przyznał także 48 świadczeń w formie dodatków energetycznych na kwotę 585,55 zł.

Warto dodać, że w ramach wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w 2020 r. stworzono na terenie gminy warunki umożliwiające otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkania socjalnego. Zabezpieczono na ten cel jeden lokal socjalny o pow. 15,72 m², składający się z pokoju z aneksem kuchennym, sanitariatu oraz przedsiionka.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sanoku w latach 2018-2020 liczba osób bezrobotnych w gminie wahała się: 192 osoby na koniec 2018 roku, 203 osoby na koniec roku następnego, 171 osób na koniec roku 2020. Udział bezrobotnych w liczbie

ludności gminy w wieku produkcyjnym także ulegał wahaniom. W 2018 i w 2020 r. wśród pozostających bez pracy osób większość stanowiły kobiety, ich liczba wyniosła odpowiednio: 114 (w stosunku do 78 mężczyzn) na koniec 2018 r. i 97 (w stosunku do 74 mężczyzn) na koniec 2020 r., natomiast na koniec 2019 r. nieznacznie większość osób bezrobotnych stanowili mężczyźni – 102 (w stosunku do 101 kobiet). Dane dotyczące bezrobocia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 047	2 970	2 888
liczba bezrobotnych w gminie	192	203	171
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	6,30%	6,84%	5,92%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	114	101	97
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	59,38%	49,75%	56,73%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sanoku

Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
stopa bezrobocia w powiecie sanockim	6,7%	6,5%	7,1%
stopa bezrobocia w województwie podkarpackim	8,8%	7,9%	9,1%
stopa bezrobocia w kraju	5,8%	5,2%	6,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sanoku oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2018-2020 powiat sanocki charakteryzował się niższą, w stosunku do województwa podkarpackiego, natomiast wyższą w stosunku do kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju poziom bezrobocia ulegał wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu.

2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Posterunek Policji w Komańczy, w 2018 r. stwierdzono ogółem 55 przestępstw, w 2019 r. 51 przestępstw, a w 2020 r. 44 przestępstwa. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019	liczba przestępstw 2020
stwierdzono ogółem przestępstw:	55	51	44
w tym popełnionych przez nieletnich:	0	0	0
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:	2018	2019	2020
przeciwko życiu i zdrowiu	4	5	2
przeciwko wolności	2	3	1
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	2	9	9
przeciwko mieniu	6	14	23
przeciwko rodzinie i opiece	17	5	3
przeciwko wiarygodności dokumentów	2	0	2
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	3	0

Dane Posterunku Policji w Komańczy.

Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2020 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (23 przypadki, o 9 więcej w porównaniu z 2019 r.), przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – 9 przypadków (bez zmian w porównaniu z 2019 r.) oraz przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (3 przypadki, o 2 mniej w porównaniu z 2019 r.). W latach 2018-2020 na terenie gminy nie odnotowano przypadków przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie.

Funkcjonariusze Posterunku Policji w Komańczy przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskich Kart”. W rozpatrywanym okresie ich liczba ulegała wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2018 r. – 11. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2018-2020

rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2018	11	9
2019	6	5
2020	9	7

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Według danych Sądu Rejonowego w Sanoku – Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych oraz rodzinnych i nieletnich w latach 2018-2020 wobec mieszkańców gminy Komańcza prowadzono następujące dozory i nadzory kuratorskie:

Tabela 11. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020

2018		2019		2020	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
20	16	18	12	31	27
w tym spraw:					
warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	3	3	–	–
warunkowego umorzenia postępowania karnego					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
1	1	–	–	2	2
w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	1	1	3	3
w których orzeczono karę ograniczenia wolności bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
19	15	14	8	26	22

Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych oraz rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Sanoku.

Tabela 12. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2018-2020

2018		2019		2020	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
6	17	6	17	6	17
w tym spraw					
w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
4	15	4	15	4	15
spraw nieletnich					
kterzy prezentują przejawy demoralizacji					
liczba spraw	liczba spraw		liczba spraw		
2	2		2		

Dane Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych oraz rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Sanoku.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy gminy Komańcza oprócz podmiotów działających lokalnie, mogą korzystać ze wsparcia instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2020 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy do realizacji swoich zadań zatrudniał 6 osób, w tym: kadra kierownicza – 1, pracownicy socjalni – 2, pozostali pracownicy – 3. W 2020 r. wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną nie był spełniony, bowiem w Ośrodku zatrudnionych było dwóch pracowników socjalnych, a na jednego pracownika socjalnego przypadało 2 271 mieszkańców gminy Komańcza. Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia o 1 osobę liczby pracowników socjalnych oraz o 1 osobę liczby pozostałych pracowników.

Z końcem 2020 r. wykształcenie wyższe niekierunkowe posiadał kierownik Ośrodka oraz 1 pracownik socjalny, zaś wykształceniem wyższym kierunkowym legitymował się 1 pracownik socjalny. Dodatkowo kierownik GOPS-u i 1 z pracowników socjalnych posiadali ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a kolejny pracownik socjalny legitymował się I stopniem specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na świadczenia z pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 przeznaczył środki finansowe, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
ogółem	629 272,44	627 930,16	642 231,94
w tym na świadczenia z pomocy społecznej	360 818,85	333 525,54	355 615,13
na zadania własne gminy	628 111,03	627 041,33	641 384,68
na zadania zlecone gminie	1 161,41	888,83	847,26

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 14. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	137	141	113
liczba rodzin	79	84	68
liczba osób w rodzinach	259	245	186
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,53%	5,31%	4,10%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2018-2020 zmniejszała się z roku na rok. Analogicznie malał udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2020 r.

Tabela 15. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

wiek odbiorców	liczba osób
0-17 lat	0
18-25 lat	1
26-35 lat	14
36-45 lat	16
46-55 lat	18
56-65 lat	17
66 lat i więcej	10
razem	76

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Tabela 16. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	38
pracuje dorywczo	8
nie pracuje	34
studiuje	3
uczy się	7

na rencie	10
na emeryturze	11
na zasiłku dla bezrobotnych	1
bezrobotny bez prawa do zasiłku	29

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2020 r. wykazała, że największą grupę stanowiły osoby w wieku 46-55 lat. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące.

Tabela 17. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ubóstwo	56	45	37	176	121	91
bezdomność	1	1	2	1	1	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	21	22	12	113	113	64
bezrobocie	29	31	24	96	107	75
niepełnosprawność	36	27	18	50	56	34
długotrwała lub ciężka choroba	15	21	17	37	42	31
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	12	16	17	39	55	65
w tym rodziny niepełne	8	6	4	25	20	11
w tym rodziny wielodzietne	1	2	2	6	12	12
przemoc w rodzinie	1	2	0	5	10	0
alkoholizm	3	4	3	9	10	8
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	0	0	4	0	0
zdarzenie losowe	0	1	0	0	6	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

W latach 2018-2020 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem Ośrodka z tego powodu zmniejszała się z roku na rok. Kolejną przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu ulegała wahaniom. Następnymi pod względem liczby przyznanych świadczeń powodami wsparcia udzielanego mieszkańcom były niepełnosprawność i potrzeba ochrony macierzyństwa.

W pierwszym przypadku liczba rodzin systematycznie malała, zaś w drugim liczba rodzin ulegała wahaniom. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były także wahająca się pod względem liczby rodzin długotrwała lub ciężka choroba oraz stale rosnąca pod względem liczby rodzin bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2018-2020 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 18 Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2018-2020

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
pieniężna	38	62	51	51	60	49	73	107	91
rzeczowa	113	73	68	48	35	31	213	156	139
praca socjalna	X	X	X	34	15	14	83	29	26
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	2	0	0	2	0	0
usługi opiekuńcze	3	7	6	3	7	6	3	8	6
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	6	5	6	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

W latach 2018-2020 najważniejszą formę wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy stanowiła pomoc rzeczowa. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu wsparcia, systematycznie malała (z 213 osób w rodzinach w 2018 r. do 139 osób w rodzinach w 2020 r.). Pomoc ta była świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków, ubrań bądź sprzętów codziennego użytku. Ważną formą wsparcia udzielonego mieszkańcom była pomoc finansowa, świadczona głównie w postaci zasiłków. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu wsparcia, wahała się (najwięcej w 2019 r. – 107 osób w rodzinach). Znaczącą formę wsparcia beneficjentów stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, które skorzystały z tej formy wsparcia, zmniejszała się z roku na rok (z 83 osób w rodzinach w 2018 r. do 26 osób w rodzinach w 2020 r.).

Kolejną formą przyznanej pomocy były usługi opiekuńcze. Wsparcie z tego powodu ulegało wahaniom w trakcie analizowanego okresu.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów, liczby osób w nich przebywających oraz kosztów ponoszonych z tytułu pobytu mieszkańców gminy w DPS-ach przedstawia kolejna tabela.

Tabela 19. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	0	4	2
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	6	6	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny. W 2018 r. zawarto 1 taki kontrakt, w 2019 r. – 4 kontrakty, natomiast w 2020 r. zawarto 2 kontrakty socjalne.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 skorzystało w 2018 r. 96 dzieci i 14 osób dorosłych, zaś z pomocy w postaci posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 skorzystało w 2019 r. 93 dzieci i 24 osoby dorosłe, a w 2020 r. 70 dzieci i 16 osób dorosłych.

Ponadto GOPS – w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), udzielał pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych osobom i rodzinom, których dochód nie przekraczał 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. W 2020 r. ze wsparcia w postaci paczek żywnościowych skorzystało 287 osób ze 118 rodzin.

GOPS w Komańczy przyznawał także stypendia i zasiłki szkolne. W 2020 r. pomoc materialną o charakterze socjalnym przyznano 22 uczniom z terenu gminy na kwotę 14 632 zł. GOPS współpracuje też z wieloma instytucjami i organizacjami. W porozumieniu z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie zorganizowano wypoczynek letni dla 4 dzieci pochodzących z rodzin o niskich dochodach, a we współpracy z placówkami oświatowymi z terenu gminy organizowano środowiskowe imprezy integracyjne – Piknik Rodzinny, Piknik „Mama, tata i ja” oraz wiele przedsięwzięć wzmacniających więzi rodzinne.

Pracownicy Ośrodka realizują również inne zadania pozaustawowe w ramach współpracy z instytucjami, jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi, m.in. zajmują się wydawaniem zaświadczeń o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu członków gospodarstwa domowego w ramach Programu „Czyste Powietrze”, który daje możliwość uboższej części społeczeństwa ubiegania się o dodatkowe środki finansowe.

GOPS podejmował także wiele działań związanych z pandemią wirusa SARS-CoV-2 oraz w celu zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania choroby COVID-19, a także wywołanych nią sytuacji kryzysowych, m.in. realizował program „Wspieraj seniora”. Pracownicy Ośrodka udzielali wieloaspektowej pomocy wszystkim mieszkańcom gminy, szczególnie osobom starszym i niepełnosprawnym, osobom mieszkającym samotnie, pozbawionym wsparcia rodziny, sąsiadów lub innych osób, które ze względu na stan zdrowia i zagrożenie epidemiologiczne nie mogły opuszczać domu. Udzielano niezbędnych informacji osobom potrzebującym pomocy oraz prowadzono działania na rzecz mieszkańców przebywających w izolacji.

W latach 2018-2020 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność, była niewielka – 1 dziecko w 2018 r i po 2 dzieci w latach 2019-2020. Koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej w rozpatrywanym okresie stale rosły (z 4 079,00 zł w 2018 r. do 6 084,81 zł w 2020 r.). Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Piecza zastępcza w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła odpłatność	1	2	2
koszty ponoszone przez gminę z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	4 079,00	4 708,01	6 084,81
liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy	3	4	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

W rozpatrywanym okresie liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy utrzymywała się na zbliżonym poziomie – 3 rodziny w 2018 r. i po 4 rodziny w latach 2019-2020.

W latach 2018-2020 opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objętych było odpowiednio: 79, 92 i 68 rodzin, liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą Ośrodka wyniosła w 2018 r. – 52, w 2019 r. – 42 i w 2020 r. – 33, zaś liczba rodzin z dziećmi, w których

zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wyniosła odpowiednio: 12, 16 i 17. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 21. Rodziny objęte opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin objętych opieką ośrodka	79	92	68
w tym nowych w danym roku rodzin objętych opieką ośrodka	2	13	6
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	52	42	33
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	0	2	2
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	12	16	17
w tym nowych w danym roku rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	0	0	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańcy.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do:

- rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej,
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

W latach 2018-2020, ze względu na trudności ze znalezieniem odpowiedniej osoby, stanowisko asystenta rodziny w gminie Komańcza nie było obsadzone.

W związku z wejściem w życie dnia 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł.** Świadczenie przysługuje matce lub ojcu

dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W rozpatrywanym okresie w gminie Komańcza takich świadczeń nie przyznawano.

W latach 2018-2020 w gminie Komańcza nie funkcjonowały rodziny wspierające, których zadaniem jest współpraca z rodzinami przeżywającymi trudności w zakresie opieki i wychowywania dzieci

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej **gmina Komańcza** przyznawała mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020.

Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 229 532,88	1 163 495,15	1 272 857,91
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	248	224	196

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Tabela 23. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2018	2019	2020
zasiłek rodzinny	3 472	3 012	2 519
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	19	13	6
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	94	14	2
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	36	26	49
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	117	136	72
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	202	169	154
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	210	346	354
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	275	573	492
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	27	25	14
zasiłek pielęgnacyjny	1 256	1 250	1 173
świadczenie pielęgnacyjne	131	161	277
specjalny zasiłek opiekuńczy	16	30	19
zasiłek dla opiekuna	36	36	1
świadczenie rodzicielskie	141	77	55
razem	6 032	5 868	5 187

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

W latach 2018-2020 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się z roku na rok. Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń z każdym rokiem malała. Istotne formy wsparcia stanowiły również dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, jak również zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Ważną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez GOPS były świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 24. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	14	13	12
liczba przyznanych świadczeń	253	230	224
wartość wydatków na świadczenia (zł)	101 830	90 450	86 500

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Wartość wydatków na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które w latach 2018-2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał mieszkańcom gminy, malała, zmniejszała się także liczba przyznanych świadczeń w trakcie rozpatrywanego okresu.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy realizował Program Rodzina 500+. W ramach tego programu w 2020 r. GOPS wypłacił świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 3 419 237,33 zł. W sumie w 2020 r. prawo do świadczeń posiadało 346 rodzin, a świadczeniem objęto łącznie 605 dzieci. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2020 r.

zakres danych	2020
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia w 2020 r.	346
liczba dzieci objętych świadczeniem (w sumie) w 2020 r.	605
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie)	3 419 237,33

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Do 30 czerwca 2019 r. świadczenie przysługiwało matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wysokość świadczenia wynosiła 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. Świadczenie wychowawcze przysługiwało na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1 200 zł. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie w tej wysokości przysługuje także na pierwsze dziecko w rodzinie bez względu na osiągnięte dochody.

W latach 2018-2020 r. wydano w gminie w sumie 242 **Karty Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny – Dz. U. z 2021 r. poz. 1744) przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają lub mieli łącznie na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Prawo do posiadania Karty przysługuje odpowiednio dziecku: w wieku do 18. roku życia; w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy; bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba wydanych kart	48	158	36
liczba rodzin objętych wsparciem	68	135	146
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	215	256	268

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

W 2020 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komańczy wypłacał świadczenie „Dobry start”, realizowane na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018. poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. W gminie Komańcza świadczenie to trafiło do 275 wnioskodawców, objęło łącznie 410 dzieci. Ogólna wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 122 700 zł.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Kolejne tabele przedstawiają dane dotyczące liczby członków GKRPA, opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, a także

środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Komańcza w latach 2018-2020.

Tabela 27. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	5	4	4

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

Tabela 28. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020

rodzaj	wartość w zł		
	2018	2019	2020
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	65 635,29	70 194,37	79 373,32

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

Tabela 29. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2018-2020

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)		
	2018	2019	2020
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	60 667,11	56 809,14	12 493,51
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	3 180,28	2 232,79	3 196,34
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	63 847,39	59 041,93	15 689,85

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

W latach 2018-2020 środki przeznaczane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy zmniejszały się z roku na rok, przy czym w 2020 r. nastąpił wyraźny spadek tych środków. Mały także kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem, natomiast środki na przeciwdziałanie narkomanii ulegały wahaniom. W analizowanym okresie nie przeznaczano odrębnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 30. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku	10	16	21

z nadużywaniem alkoholu			
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	5	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

W latach 2018-2020 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu systematycznie rosła (z 10 osób w 2018 r. do 21 osób w 2020 r.). W analizowanym okresie Komisja występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 1 osoby w 2018 r., 5 osób w 2019 r. i wobec 6 osób w 2020 r.

Jednym z działań w zakresie profilaktyki w 2020 r. było prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. GKRPA finansowała projekty związane z zagospodarowaniem czasu wolnego dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz programy profilaktyczne poruszające problemy wynikające z uzależnień od alkoholu i narkotyków, a także kolportowała plakaty, ulotki i broszury traktujące o negatywnych skutkach uzależnień i przemocy.

Ponadto w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkomanii, Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, jak również Programu Wspierania Rodziny w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie ogólnopolskich kampanii, programów (np. „Twój parasol”), warsztatów i pogadanek (np. prozdrowotnych) oraz spotkań ze specjalistami, a także akcji społecznych i integracyjnych (pikniki rodzinne). Wykorzystano materiały edukacyjno-informacyjne (ulotki, plakaty, broszury „Stop przemocy”).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, składała także zawiadomienia do prokuratury o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 31. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	13	22	27
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	1	3	3

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Komańczy.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełni **Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli GOPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Procedurę kończy się po zrealizowaniu opracowanego przez grupę roboczą indywidualnego planu pomocy dla rodziny lub po ustaniu przemocy w rodzinie oraz w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

W 2020 r. przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli wśród rodzin z gminy Komańcza 9 procedur „Niebieskie Karty” (w tym 7 zostało sporządzonych przez Policję, zaś 2 przez pracowników socjalnych). W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieskie Karty” zamknięto w 5 rodzinach. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	8	8	8
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	15	15	25
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	11	6	9
w tym sporządzone przez Policję	9	5	7
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	1	2
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	5	4	5
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Komańcza.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 3 rodzinom (9 osobom w rodzinach) w 2018 r., 4 rodzinom (10 osobom w rodzinach) w 2019 r. i 3 rodzinom (8 osobom w rodzinach) w 2020 r. Pomocy z powodu narkomanii w analizowanym okresie nie przyznawano. Przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia 1 rodzinie (5 osobom w rodzinach) w 2018 r. i 2 rodzinom (10 osobom w rodzinach) w 2019 r.

Poniższe tabele przedstawiają informacje na temat placówek systemu oświaty, kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r.

Tabela 33. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli (etatów)
placówki wychowania przedszkolnego	7	100	7
w tym przedszkola	–	–	–
w tym punkty przedszkolne i oddziały przedszkolne w szkołach	7	100	7

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Tabela 34. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli (etatów)
szkoła podstawowa	4	265	71
szkoła ponadpodstawowa	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Tabela 35. Placówki kultury w gminie w 2020 r.

typ placówki	liczba	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	3	4 500	3
świetlice	–	–	–
kluby wiejskie	9	mieszkańcy gminy	–
biblioteki i filie	3	4 475	3
inne: administracja	1	400	3

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Tabela 36. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2020 r.

rodzaj podmiotu	liczba
liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych	26
liczba klubów sportowych (łącznie z uczniowskimi)	1
w tym liczba uczniowskich klubów sportowych	0

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Wyjątkowo atrakcyjny górski krajobraz, cenne walory przyrodnicze i kulturowe (architektura cerkiewna), a także lokalizacja na pograniczu tradycyjnych regionów turystycznych – Bieszczad i Beskidu Niskiego oraz parki krajobrazowe: Ciśniańsko-Wetliński

i Jaśliski, cztery rezerваты przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem rezerwatu przyrody nieożywionej „Zwieszło” z osuwiskowymi Jeziorkami Duszatyńskimi i dwa obszary chronionego krajobrazu (Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego i Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu), sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki aktywnej (pieszej, rowerowej, narciarskiej, konnej), kulturowej (sztuki i architektury cerkiewnej, związanej z postaciami literackimi i historycznymi) oraz pielgrzymkowej. Ofertę wzbogaca bieszczadzka wąskotorowa kolejka górska i Park Gwiazdnego Nieba.

Przez teren gminy przebiega dobrze rozwinięta sieć szlaków pieszych, rowerowych, narciarskich i konnych, a także ścieżki spacerowe, dydaktyczne i pielgrzymkowe.

Na terenie gminy funkcjonują też obiekty sportowe, m.in.:

- kompleks boisk sportowych pod Olszynką w Rzepedzi,
- kompleksy rekreacyjno-sportowe w Czystogarbie, Wisłoku Wielkim, Turzańsku i Nowym Łupkowie,
- stadiony sportowe w Rzepedzi i Szczawnem,
- boiska do piłki nożnej w Radoszycach i Turzańsku,
- place zabaw w Wisłoku Wielkim, Czystogarbie, Czystogarbie wsi, Komańczy, Dołżycy, Radoszycach, Rzepedzi, Turzańsku, Szczawnem, Kulasznie, Wysoczanach, Nowym Łupkowie, Smolniku, Mikowie, Woli Michowej oraz przy szkołach w Komańczy i Rzepedzi.

Poniższa tabela przedstawia pełną listę podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 37. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy	Komańcza 166, 38-543 Komańcza
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
5.	Posterunek Policji w Komańczy	Komańcza 127, 38-543 Komańcza
6.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Komańczy	Komańcza 161, 38-543 Komańcza
		Osiedle A 19, 38-542 Rzepedź
7.	Punkt apteczny w Komańczy	Komańcza 160/7a, 38-543 Komańcza
8.	Punkt apteczny w Rzepedzi	Rzepedź 1A, 38-542 Rzepedź
9.	Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Komańczy	Komańcza 249, 38-543 Komańcza
10.	Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Komańczy	
11.	Szkoła Podstawowa w Rzepedzi	Osiedle A 30, 38-542 Rzepedź

12.	Punkt Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Rzepedzi	Osiedle A 22a, 38-542 Rzepedź
13.	Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Św. Brata Alberta Chmielowskiego w Wisłoku Wielkim	Wisłok Wielki 26A, 38-543 Komańcza
14.	Punkt Przedszkolny w Wisłoku Wielkim prowadzony przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich im. Św. Brata Alberta Chmielowskiego w Wisłoku Wielkim	
15.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowym Łupkowie prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic	Nowy Łupków 29, 38-543 Komańcza
16.	Publiczny Punkt Przedszkolny w Nowym Łupkowie prowadzony przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic	
17.	Gminny Ośrodek Kultury w Komańczy	Komańcza 166, 38-543 Komańcza
18.	Rzepedzki Ośrodek Kultury	Rzepedź 19a, 38-542 Rzepedź
19.	Ośrodek Kultury w Szczawnem	Szczawne 32, 38-542 Rzepedź
20.	Biblioteka Publiczna im. Jerzego Harasymowicza w Komańczy	Komańcza 166, 38-543 Komańcza
21.	Biblioteka Publiczna w Rzepedzi	Rzepedź 19a, 38-542 Rzepedź
22.	Biblioteka Publiczna w Szczawnem	Szczawne 32, 38-542 Rzepedź
23.	Kluby wiejskie	Komańcza, Nowy Łupków, Smolnik, Wisłok Wielki, Turzańsk, Czystogarb osiedle, Czystogarb wieś, Radoszyce, Rzepedź
24.	Gminny Ludowy Klub Sportowy Drewiarz	Rzepedź, 38-542 Rzepedź
25.	Stowarzyszenie 50+ w Komańczy	Komańcza 166, 38-543 Komańcza
26.	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta – Koło w Wisłoku Wielkim	Wisłok Wielki 66, 38-543 Komańcza
27.	Stowarzyszenie Sportowo-Rekreacyjne „Żbik – Komańcza”	Czystogarb 8, 38-543 Komańcza
28.	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych Komańczy „Wilk”	Komańcza 166, 38-543 Komańcza
29.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Łupkowa i Okolic	Nowy Łupków 37/7, 38-543 Komańcza
30.	Stowarzyszenie Społeczno-kulturalne na rzecz Rozwoju Wsi Szczawne – Kulaszne	Szczawne 32, 38-542 Rzepedź
31.	Stowarzyszenie „Wspólnie dla Turzańska”	Turzańsk 39, 38-542 Rzepedź
32.	OSP w Szczawnem	Szczawne 32, 38-542 Rzepedź
33.	OSP w Wisłoku Wielkim	Wisłok Wielki 25A, 38-543 Komańcza
34.	OSP w Komańczy	Komańcza 175, 38-543 Komańcza
35.	OSP w Rzepedzi	Osiedle A 19a, 38-542 Rzepedź
36.	OSP w Nowym Łupkowie	Nowy Łupków 30, 38-543 Komańcza
37.	Koło Gospodyń Wiejskich w Czystogarbie	Czystogarb 34/3, 38-543 Komańcza
38.	Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Łupkowie	Nowy Łupków 19, 38-543 Komańcza

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

W 2020 r. w gminie Komańcza funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego, 1 parafia Kościoła prawosławnego oraz 1 parafia Kościoła greckokatolickiego. Dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 38. Parafie na terenie gminy w 2020 r.

dekanat	nazwa parafii	adres
rzepedzki	Parafia pw. św. Józefa w Komańczy	Komańcza 88, 38-543 Komańcza
rzepedzki	Parafia pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Rzepedzi	Rzepedź 61, 38-542, Rzepedź
rzepedzki	Parafia pw. św. Onufrego w Wisłoku Wielkim	Wisłok Wielki 66, 38-543 Komańcza
rzepedzki	Parafia pw. Świętych Piotra i Pawła w Nowym Łupkowie	Nowy Łupków 21, 38-543 Komańcza
sanocki	Parafia prawosławna pw. Opieki Matki Bożej w Komańczy	Komańcza 216, 38-543 Komańcza
rzeszowsko-sanocki	Parafia greckokatolicka pw. Opieki Najświętszej Marii Panny w Komańczy	Komańcza 215, 38-543 Komańcza

Dane Urzędu Gminy Komańcza.

Wszystkie parafie rzymskokatolickie z terenu gminy należą do dekanatu rzepedzkiego w archidiecezji przemyskiej. Parafia prawosławna pw. Opieki Matki Bożej w Komańczy wchodzi w skład dekanatu sanockiego diecezji przemysko-gorlickiej, zaś Parafia greckokatolicka pw. Opieki Najświętszej Marii Panny należy do dekanatu rzeszowsko-sanockiego archidiecezji przemysko-warszawskiej.

Diecezjalny Referat Duszpasterstwa Rodzin Kurii Biskupiej Archidiecezji Przemyskiej (ul. ks. Piotra Skargi 6, 37-700 Przemyśl) zajmuje się wspieraniem rodzin, małżeństw i osób samotnych oraz rodzin w kryzysie. Do głównych zadań tego referatu należą:

- planowanie, organizacja i nadzór nad prowadzeniem przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie;
- organizacja katolickiego poradnictwa rodzinnego;
- kształcenie i stała formacja specjalistów z zakresu poradnictwa rodzinnego;
- organizowanie i popieranie rozmaitych inicjatyw i działań w zakresie obrony życia;
- podejmowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie duszpasterstwa rodzin (uroczystości diecezjalne, rekolekcje, nabożeństwa);
- przygotowywanie pomocy i materiałów w zakresie duszpasterstwa rodzin, przygotowania do małżeństwa i ochrony życia;
- współpraca z organizacjami, stowarzyszeniami i ruchami kościelnymi wspomagającymi rodzinę;

- utrzymywanie kontaktów i współpraca z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi służącymi umacnianiu i rozwojowi rodziny oraz obronie życia.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin. Funkcję diecezjalnego duszpasterza rodzin pełni ks. dr Marek Machała (tel. 16 677 90 00, e-mail: rodzina@przemyska.pl), a diecezjalnej doradczyni życia rodzinnego mgr Aneta Hudycz (tel. 502 326 356, e-mail: rodzina@przemyska.pl). Doradcy życia rodzinnego są osobami pierwszego kontaktu i mogą udzielić osobistego wsparcia, posiadają też wiedzę, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc w różnych sytuacjach tego wymagających.

Kompleksową pomocą rodzinie, małżeństwom i narzeczonym oraz osobom przeżywającym trudności, małżeństwom w kryzysie i rodzinom z trudnościami wychowawczymi służą funkcjonujące przy Wydziale Duszpasterstwa Rodzin w Przemyślu Katolickie Poradnie Specjalistyczne „Nazaret” (ul. ks. Piotra Skargi 6, 37-700 Przemyśl; ul. 3 Maja 12, 37-500 Jarosław i ul. Franciszkańska 7, 38-500 Sanok). Profesjonalną i bezpłatną pomoc w rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie, problemów wychowawczych, uzależnień, przemocy oraz wsparcie osobom będącym w sytuacjach nagłych i kryzysowych, świadczą:

- w zakresie odpowiedzialnego rodzicielstwa – świeccy doradcy rodzinni,
- w sprawach trudności osobistych i konfliktów małżeńsko-rodzinnych – psychologowie,
- wsparcie rodziców poradami z zakresu funkcji wychowawczej rodziny – pedagodzy,
- porady prawne w zakresie szeroko rozumianego prawa rodzinnego – prawnicy,
- wsparcie w sferze moralno-duchowej poprzez poradę i modlitwę – kapłani.

Pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych świadczy również Caritas Diecezji Przemyskiej, a w szczególności uruchomione przez Caritas kuchnia dla ubogich, magazyn z odzieżą, Centrum Terapii i Rehabilitacji, Dom Dziennego Pobytu, Centrum Integracji Społecznej (dla bezrobotnych), Podkarpacki Regionalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (PROWES), Dom Matki i Dziecka, Centrum Medyczno-Charytatywne Caritas, Warsztat Terapii Zajęciowej, Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta, Świetlice socjoterapeutyczne oraz Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy Caritas w Wysokiej Łańcuckiej i Katolickie Centrum Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej w Krośnie.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Mieszkańców gminy Komańcza obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Sanoku w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 39. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	1	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	1	2	2
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	0	1	0
liczba usamodzielnionych dzieci z gminy	0	0	0
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku.

Z danych przedstawionych przez PCPR w Sanoku wynika, że w analizowanym okresie nie zgłaszano do adopcji i nie adoptowano ani jednego dziecka z terenu gminy. W rodzinach zastępczych umieszczono po 1 dziecku w latach 2018-2019. W analizowanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało 1 dziecko w 2018 r. i po 2 dzieci w latach 2019-2020. W rozpatrywanym okresie 1 rodzina zastępcza obejmowała opieką dzieci z terenu gminy w 2019 r. Jeśli chodzi o placówki opiekuńczo-wychowawcze, to w analizowanym okresie nie umieszczono tam ani jednego dziecka i ani jedno dziecko z terenu gminy, w tego typu placówce nie przebywało.

Mieszkańcy gminy Komańcza korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności). Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom gminy Komańcza.

Tabela 40. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z powiatu (do 16. roku życia)	10	10	7

liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	67	94	96
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	17	32	29
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	30	44	39
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	20	18	28

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Komańcza mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 41. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	1	0	0
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	6	12	12
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	0	1	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku.

Dane w zakresie pomocy udzielanej mieszkańcom gminy z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	36	27	18
liczba osób łącznie w rodzinach	50	56	34

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sanoku. W roku szkolnym 2020/2021 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sanoku udzieliła wsparcia 28 dzieciom i młodzieży z terenu gminy Komańcza w formie:

- badania psychologiczno-pedagogiczne – 18 osób (w tym 9 osób z wydanym orzeczeniem oraz 9 osób z wydaną opinią),
- terapii logopedycznej – 3 osoby,
- integracji sensorycznej – 1 osoba,

- inne form pomocy – 5 osób.

Poniższa tabela zawiera wykaz podmiotów spoza gminy, świadczących wsparcie ludności z terenu gminy Komańcza.

Tabela 43. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Komańcza usytuowane poza gminą w 2020 r.

lp.	nazwa podmiotu		adres podmiotu
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku		ul. Szopena 5, 38-500 Sanok
2.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sanoku		
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności		ul. Konarskiego 24, 38-500 Sanok
4.	Powiatowy Urząd Pracy w Sanoku		ul. Rymanowska 20A, 38-500 Sanok
5.	Komenda Powiatowa Policji w Sanoku		ul. Witkiewicza 3, 38-500 Sanok
6.	Sąd Rejonowy w Sanoku		ul. Kościuszki 5, 38-500 Sanok
7.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych oraz rodzinnych i nieletnich		
8.	Prokuratura Rejonowa w Sanoku		ul. Kościuszki 45, 38-500 Sanok
9.	Katolicka Poradnia Specjalistyczna „Nazaret” Archidiecezji Przemyskiej	Poradnia Rodzinna w Przemyśle	ul. ks. Skargi 6, 37-700 Przemyśl
		Poradnia Rodzinna w Sanoku	ul. Franciszkańska 7, 38-500 Sanok
		Poradnia Rodzinna w Jarosławiu	ul. 3 Maja 12, 37-500 Jarosław
10.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej,	Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Lipińskiego 10, 38-500 Sanok
		Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Alkoholu	
		Poradnia Zdrowia Psychicznego	
11.	Dom Bezdomnego Inwalidy Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Sanoku		ul. Przemyska 24, 38-500 Sanok
12.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy		ul. Konarskiego 10, 38-500 Sanok
13.	Dom Dziecka im. św. Józefa w Sanoku		ul. Sadowa 21, 38-500 Sanok
14.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Zagórze		ul. Fabryczna 8, 38-540 Zagórz
15.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Wolicy		Wolica 9, 38-505 Bukowsko
16.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „SOS”		al. Jana Pawła II 18b, 38-600 Lesko
17.	Dom Pomocy Społecznej św. Brata Alberta w Zagórze		ul. ks. Winnickiego 1, 38-540 Zagórz
18.	Dom Pomocy Społecznej Zakonu Bonifratrów		ul. Floriańska 19, 38-440 Iwonicz-Zdrój
19.	Dom Pomocy Społecznej Światło Nadziei		ul. Królowej Jadwigi 12, 38-500 Sanok
20.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej		ul. Hetmańska 9, 35-04 Rzeszów

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komańczy.

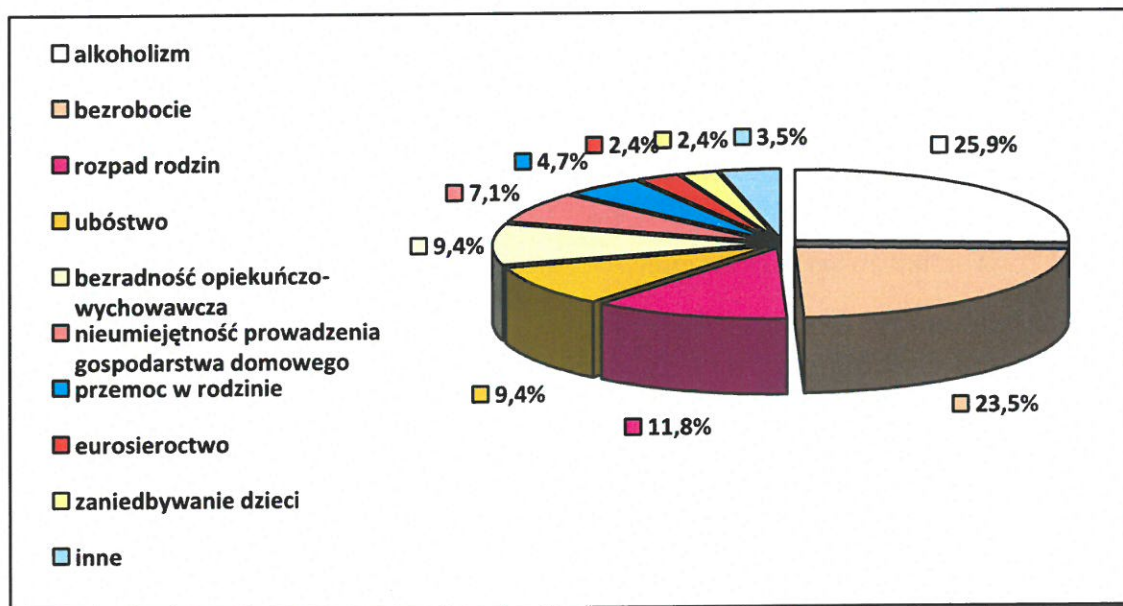
2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 40 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?

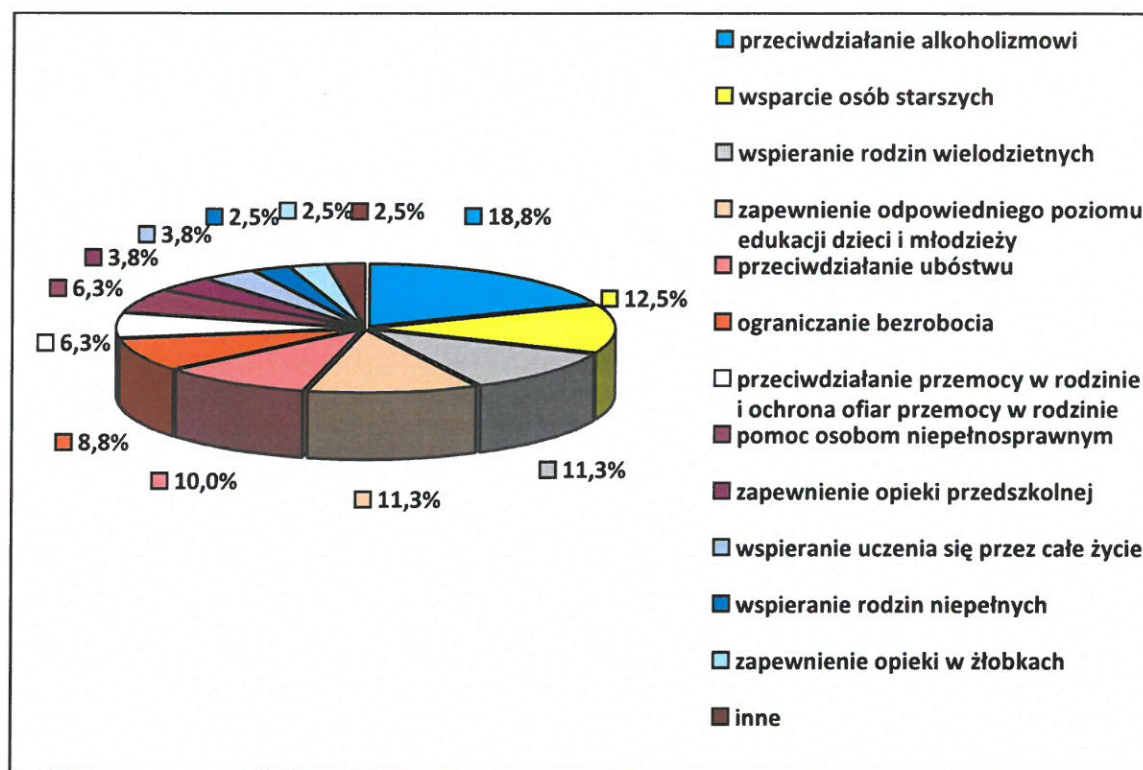

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Pytanie dotyczące problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Ankietowani najczęściej wymieniali alkoholizm (25,9%) i bezrobocie (23,5%) oraz rozpad rodzin (11,8%), a także ubóstwo i bezzadność opiekuńczo-wychowawczą (po 9,4%). W dalszej kolejności wymieniali nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego (7,1%), przemoc w rodzinie (4,7%) oraz eurosieroctwo i zaniedbywanie dzieci (po 2,4%).

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich działania podejmowane i skierowane do rodzin bądź oferowane im wsparcie są najbardziej niezadowolające. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 2 W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?

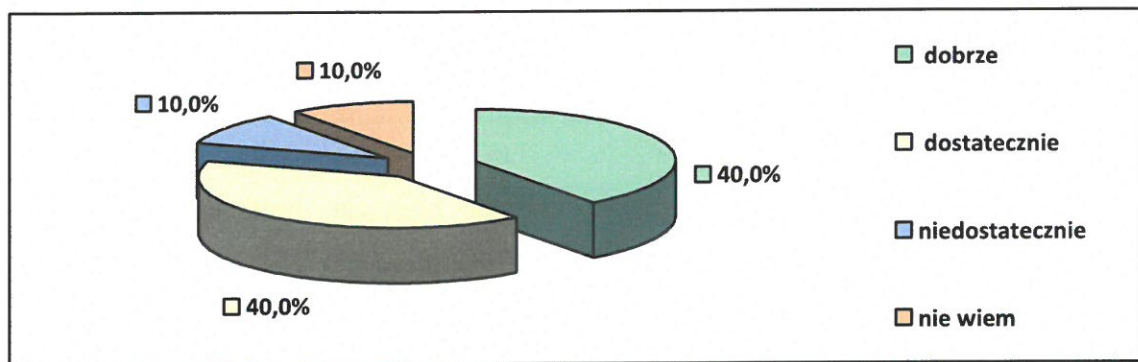
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi (18,8%), wsparcie osób starszych (12,5%), wspieranie rodzin wielodzietnych i zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (po 11,3%) oraz przeciwdziałanie ubóstwu (10%), ograniczanie bezrobocia (8,8%), przeciwdziałanie przemocy i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz pomoc osobom niepełnosprawnym (po 6,3%), a także zapewnienie opieki przedszkolnej i wspieranie uczenia się przez całe życie (po 3,8%) oraz wspieranie rodzin niepełnych i zapewnienie opieki w żłobkach (po 2,5%).

Badanie ankietowe pozwoliło także poznać opinie jego uczestników na temat oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Według 42,1% ankietowanych brak oferty w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 stanowi problem dla mieszkańców. Przeciwnego zdania było 10,5% badanych. Wysoki odsetek (47,4%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie. Kwestia opieki przedszkolnej w gminie uzyskała tyle samo ocen pozytywnych, co negatywnych. Zdaniem 37,5% ankietowanych potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane. Jednocześnie taki sam odsetek (37,5%) respondentów nie podziela tej opinii. Trudności z odniesieniem się do tej sprawy miała jedna czwarta respondentów.

Bardzo pozytywnie oceniono ofertę edukacyjną szkół w gminie. Według zdecydowanej większości (80%) badanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie 10% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna i taki sam odsetek (10%) respondentów nie wyraził zdania w tej kwestii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w zakresie oferty edukacyjnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

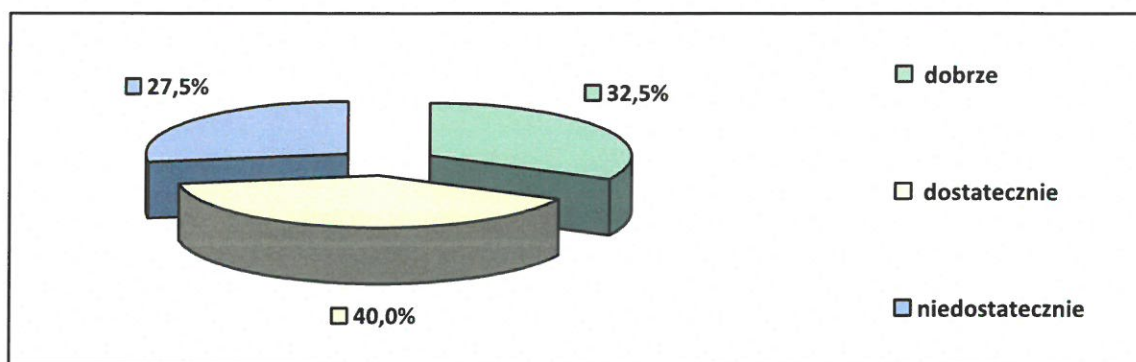

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie, bowiem według zdecydowanej większości (80%) ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Odmienną opinię wyraziło 17,5% respondentów. Opinii w tej kwestii nie przedstawiło 2,5% pytaných. Jeśli chodzi o ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, to także została oceniona pozytywnie. Jako dostateczną uznało ją 42,5% badanych, zaś jako dobrą oceniło ją 12,5% respondentów. Jednak zdaniem 35% ankietowanych jest ona niedostateczna. Problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie miało 10% uczestników badania.

Oferta w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców została oceniona pozytywnie, bowiem zdaniem 40% ankietowanych jest ona dostateczna, a kolejne 32,5% badanych przyznało, że jest dobra. Jednocześnie 27,5% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

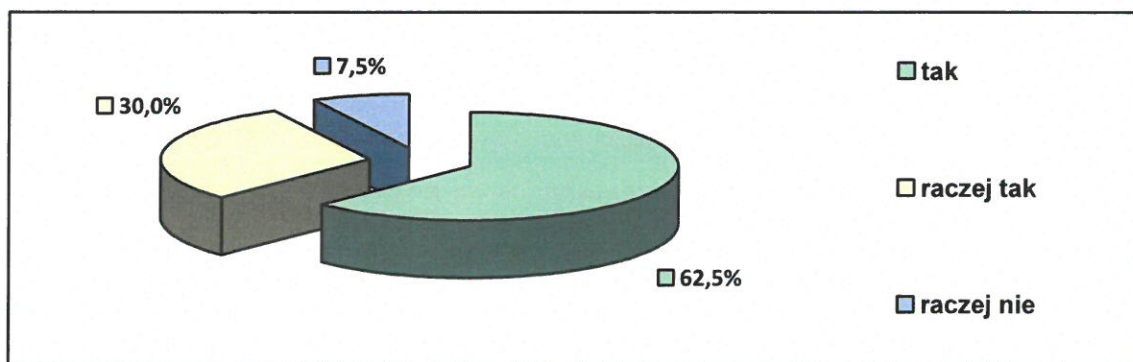
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Zdecydowana większość (92,5%) respondentów stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Odminną opinię wyraziło tylko 7,5% badanych. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy funkcjonowania rodzin. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność tworzenia nowych miejsc pracy na lokalnym rynku i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, podejmowania działań przeciwdziałających uzależnieniom i przemocy oraz zapewnienia dostępu do poradnictwa specjalistycznego, terapii dla rodzin, grup wsparcia i mediacji. Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniono także zatrudnienie asystenta rodziny, wydłużenie czasu pracy przedszkoli, poprawę funkcjonowania transportu publicznego oraz zapewnienie dostępu do lekarzy specjalistów. Za równie ważne uznano wzmocnienie opieki nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi i samotnymi, uruchomienie świetlic środowiskowych, zwiększenie wsparcia dla rodzin ubogich oraz dofinansowywanie projektów na rzecz rodzin.

Uczestnicy badania wskazywali także działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży. Respondenci wskazywali najczęściej na: zintensyfikowanie działań w zakresie zagospodarowania czasu wolnego uczniów, organizowanie zajęć kulturalnych, rekreacyjno-sportowych i wycieczek, tworzenie miejsc spotkań dla młodzieży, klubów sportowych i świetlic środowiskowych, rozszerzenie oferty kół zainteresowań rozwijających pasje i uzdolnienia uczniów oraz warsztatów i zajęć edukacyjnych. Uczestnicy badania za konieczne uznali zapewnienie dostępu do specjalistów – psychologów i terapeutów, zintensyfikowanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy oraz wydłużenie czasu pracy przedszkoli i świetlic szkolnych. Zwrócono także uwagę na potrzebę usprawnienia komunikacji publicznej, motywowania uczniów do nauki i rozwoju, zapewnienie pomocy uczniom mającym trudności w nauce oraz monitorowanie rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, a także poprawę poziomu edukacji.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania lokalnych problemów społecznych, w tym problemów rodzin i dzieci. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki systemu oświaty, Policję, ośrodki zdrowia, Urząd Gminy w Komańczy oraz podległe mu jednostki, Gminny Ośrodek Kultury, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Marszałkowski oraz organizacje pozarządowe.

Uczestnicy badania mieli także możliwość podzielenia się uwagami dotyczącymi sytuacji rodzin i dzieci zamieszkujących w gminie. Według respondentów duży problem stanowi bezrobocie, które ma bezpośredni wpływ na sytuację materialną rodzin, trudności komunikacyjne związane ze zbyt małą liczbą połączeń z większymi ośrodkami oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców, a także zjawisko eurosieroctwa, będące skutkiem migracji jednego lub obojga rodziców. Wśród niepokojących zjawisk, które uwidaczniają się w gminie, ankietowani dostrzegli obniżenie aktywności zawodowej, a w niektórych przypadkach także niechęć do podejmowania pracy spowodowane rządowymi programami socjalnymi. Niektórzy uczestnicy badania zwrócili także uwagę na niski poziom i przestarzały system edukacji, który nie jest nastawiony na pobudzanie kreatywności i wzmacnianie potencjału uczniów.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w gminie posłużyło również badanie ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Pomogło ono zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym, nadto pozwoliło uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkole działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Komańczy (liczba uczniów: 86, liczba nauczycieli: 25),
- Szkoła Podstawowa w Rzepedzi (liczba uczniów: 170, liczba nauczycieli: 24),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowym Łupkowie (liczba uczniów: 31, liczba nauczycieli: 16),
- Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Św. Brata Alberta Chmielowskiego w Wisłoku Wielkim (liczba uczniów: 38, liczba nauczycieli: 12).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie ankietowane szkoły zatrudniają logopedę, trzy z nich pedagoga, zaś dwie doradcę zawodowego. Pomocy psychologa i opieki pielęgniarskiej nie zapewnia ani jedna placówka. Uczniowie wszystkich szkół mają dostęp do Internetu i boisk sportowych, a salami gimnastycznymi dysponują trzy placówki. W ani jednej ankietowanej szkole nie utworzono klas lub grup integracyjnych. Wszystkie placówki zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a dodatkowo jedna z nich organizuje nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują też zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne, terapię pedagogiczną, a także zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, humanistyczne, biologiczne, przyrodnicze, językowe, artystyczne, plastyczne, sportowe (SKS), szachowe, haft, robotyka, programowanie, zajęcia kreatywne oraz harcerstwo i wolontariat.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 44. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	–	–	4
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	2	7	2
kradzieże na terenie szkoły	–	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	2	5	2
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	10	2
autoagresja	–	–	4
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	5	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 45. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5
zaniedbanie	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	4
przemoc w rodzinie	2

wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano 10 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 7 przypadków niszczenia mienia szkolnego oraz po 5 przypadków dyskryminacji w grupie rówieśniczej i przypadków wymagających nadzoru kuratora sądowego. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów placówek oświatowych stwierdzono 5 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 4 przypadki uzależnień, a także po 2 przypadki zaniedbań i przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele trzech spośród badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród dzieci i uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, natomiast jeden uczestnik badania nie potrafił jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach dzieci i uczniów, to w opinii przedstawicieli trzech placówek w ciągu trzech ostatnich lat nie nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji, zaś trudności z oceną tego zagadnienia miał jeden uczestnik badania.

Współpraca placówek z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli szkół zadowalająca. Do podmiotów, z którymi placówki najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego, placówki oświatowe, Gminne Ośrodki Kultury, Centrum Edukacji Obywatelskiej, ośrodki zdrowia, PCK, Nadleśnictwo Komańcza, Ligę Ochrony Przyrody, Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta oraz Fundację „Bliźniemu swemu”.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy materialnej i finansowej – wsparcie w formie stypendiów socjalnych, wyprawki szkolnej i zakupu pomocy dydaktycznych, zwolnienia z obowiązkowych opłat i składek, zabezpieczenia sprzętu komputerowego niezbędnego do zdalnego nauczania, a także dofinansowania wyjazdów i wycieczek szkolnych. Placówki zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych oraz wsparcie pedagogów szkolnych, nauczycieli i wychowawców. Ponadto udzielają niezbędnych informacji na temat źródeł

wsparcia, kierują uczniów do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, pomagają także w dopełnianiu formalności oraz kompletowaniu i wypełnianiu wymaganych dokumentów, zaś w ramach pomocy rzeczowej organizują paczki świąteczne i akcje charytatywne na rzecz potrzebujących.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z indywidualnych konsultacji oraz porad pedagogów szkolnych, zapewniane jest wsparcie wychowawców i nauczycieli, uczestniczą także w programach profilaktyczno-edukacyjnych, zajęciach świetlicowych i pogadankach. Szkoły organizują też pomoc w nauce, wyjazdy i wycieczki integracyjne oraz akcje informacyjne.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, pozyskania funduszy na zatrudnienie w placówkach psychologów, ujednolicenia systemu nauczania oraz rozszerzenia współpracy rodziców i nauczycieli. Według uczestników badania należy zapewnić uczniom i nauczycielom jak najlepsze warunki do nauki i pracy, zaś szczególnej uwagi wymagają kwestie związane ze zdalnym nauczaniem.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne oraz kapitał społeczny i ludzki.**

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy	• brak wsparcia asystentów rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo • niezapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • nieanalizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • niefunkcjonowanie na terenie gminy

• z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • podejmowanie pracy z dziećmi i młodzieżą przez pedagogów szkolnych • prowadzenie pracy socjalnej z mieszkańcami • ścisła współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie zajęć kulturalno-rekreacyjnych i sportowych dla dzieci i młodzieży • zapewnianie mieszkania socjalnego z pierwszeństwem dostępu dla ofiar przemocy w rodzinie • funkcjonowanie szkół podstawowych na terenie gminy • organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów	• placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak osób chętnych do pracy na stanowisku asystenta rodziny • deficyt specjalistów do pracy z rodzinami dotkniętymi problemami społecznymi • niedostateczna liczba mieszkań chronionych • niewystarczająca opieka żłobkowa • brak rodzin wspierających • niefunkcjonowanie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego zapewniającego wsparcie dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
• niewzrastająca liczba rodzin niewydolnych wychowawczo • niezwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci • wystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki przedszkolnej • zmieniające się przepisy prawa umożliwiające odizolowanie ofiary od sprawcy przemocy • ogłoszenie dalszych naborów na stanowisko asystenta rodziny • funkcjonowanie szkół podstawowych na terenie gminy	• nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej • sytuacja finansowa gminy niezaspokajająca w pełni wszystkich potrzeb w zakresie edukacji • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • niedostatek działań zapobiegających niewydolności rodzin • występowanie zagrożeń w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin • zbyt niskie kary dla sprawców przemocy • niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej • rozluźnienie więzi rodzinnych • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów

Analiza uwarunkowań dla obszaru rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie, podejmowanie pracy z dziećmi i młodzieżą przez pedagogów szkolnych, prowadzenie pracy socjalnej z mieszkańcami, ścisła współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie zajęć kulturalno-rekreacyjnych i sportowych dla dzieci i młodzieży, zapewnianie mieszkania socjalnego z pierwszeństwem dostępu dla ofiar przemocy w rodzinie, a także funkcjonowanie szkół podstawowych na terenie gminy oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego licznych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza: nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej, sytuacja finansowa gminy niezaspokajająca w pełni wszystkich potrzeb w zakresie edukacji, niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie, niezmienniejące się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie, niedostatek działań zapobiegających niewydolności rodzin, występowanie zagrożeń w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin, zbyt niskie kary dla sprawców przemocy, niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej oraz rozluźnienie więzi rodzinnych, a także bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska	• utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów na terenie gminy • brak specjalistów do pracy z rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień

naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie wśród uczniów • prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • funkcjonowanie ośrodków zdrowia • dostęp do punktów aptecznych	
szanse	zagrożenia
• wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • niezwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze • zatrudnienie psychologa świadczącego poradnictwo dla mieszkańców • systematyczne doszkalanie się kadr pomocowych • zmiana postaw społecznych	• istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewystarczający dostęp do opieki medycznej • obniżenie wieku inicjacji alkoholowej • brak Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych

Analiza uwarunkowań dla obszaru zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne zwraca uwagę na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie przez placówki

oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie wśród uczniów, prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze, działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz funkcjonowanie ośrodków zdrowia i dostęp do punktów aptecznych.

Mimo zdecydowanej przewagi mocnych stron i szans w tym obszarze wskazane zagrożenia – m.in. istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, niewystarczający dostęp do opieki medycznej, obniżenie wieku inicjacji alkoholowej oraz brak Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanego programu.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu • funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury • działalność Biblioteki Publicznej • doskonalenie na miarę możliwości kwalifikacji zawodowych przez kadre pomocy społecznej	• niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • niewystarczające środki finansowe w budżecie uniemożliwiające systematyczne uczestnictwo kadry pomocy społecznej w szkoleniach • ograniczony budżet na większe wsparcie mieszkańców z systemu pomocy społecznej • przeciążenie pracowników socjalnych stale rosnącą liczbą zadań do wykonania

szanse	zagrożenia
- wystarczający potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia jej mieszkańców - zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy - stale rosnąca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej - wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych m.in. na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej - szerzenie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym	- znikome zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych - brak znacznego spadku liczby osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją - stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej - niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb - brak zainteresowania mieszkańców działalnością wolontarystyczną - stale zmieniające się przepisy prawa

Analiza uwarunkowań dla obszaru kapitał społeczny i ludzki wskazuje mocne strony, którymi są odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu oraz funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury i działalność Biblioteki Publicznej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego.

Jednakże mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Znikome zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych, brak znacznego spadku liczby osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb, brak zainteresowania mieszkańców działalnością wolontarystyczną, jak również stale zmieniające się przepisy prawa, to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

MOCNE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
- wystarczająca dostępność mieszkań socjalnych i komunalnych - funkcjonowanie Stowarzyszenia 50+ aktywizującego osoby starsze - prorowadzenie poprzez stowarzyszenia działań na rzecz mieszkańców - rozwijająca się przedsiębiorczość społeczna, np. spółdzielnia socjalna
SŁABE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
- brak Klubu Seniora - nikłe zainteresowanie pracą w formie świadczenia usług opiekuńczych - słabo rozwinięta sieć publicznego transportu zbiorowego
SZANSE W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
- zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie, zdrowego stylu życia - podejmowanie przez samorząd gminy działań mających na celu rozwój turystyczny gminy
ZAGROŻENIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
- brak zorganizowanego transportu dla osób niepełnosprawnych do placówek funkcjonujących na terenie innej gminy, np. do Środowiskowego Domu Samopomocy - zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia instytucjonalnego - migracja ludzi młodych do miasta lub za granicę - starzejące się społeczeństwo

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza na lata 2022-2024, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen skonstruowaną tak, że poszczególnym jej stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 3, co wskazuje na częściowe wdrożenie przyjętych założeń programowych. Uzasadniając przyjętą ocenę zaznaczono, iż częściowo wdrożono przyjęte założenia, jednak najistotniejsze założenia, takie jak zapewnienie wsparcia asystenta rodziny oraz rodzin wspierających nie zostały zrealizowane z uwagi na brak osób chętnych, pomimo ogłaszanych naborów.

Zespół wskazał trudności w realizacji założeń programowych, osiągnięcia, jakie odnotowano, działania, których nie udało się zrealizować oraz przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- trudności spowodowane ograniczeniami związanymi z pandemią Covid-19,
- brak kandydatów na stanowisko asystenta rodziny,
- niezapewnianie rodzinom z gminy wsparcia asystenta rodziny,

- niezabezpieczanie dostępu do specjalistycznego wsparcia,
- brak rodzin wspierających.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- udzielano rodzinom pomocy materialnej i rzeczowej,
- wyrównywano szanse edukacyjne dzieci i młodzieży, m.in. poprzez przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym oraz organizowanie wycieczek,
- organizowano dożywianie w szkołach, wypoczynek letni dla dzieci z rodzin ubogich,
- współfinansowano pobyt dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- upowszechniano w placówkach oświatowych idee wolontariatu wśród dzieci i młodzieży,
- zapewniano dostęp do kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych,
- organizowano zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla dzieci i młodzieży,
- zapewniano transport i opiekę w czasie przewozu uczniów do szkół,
- zabezpieczono dostęp do mieszkań socjalnych i komunalnych,
- promowano zdrowy styl życia oraz prowadzono profilaktykę zdrowotną,
- przeprowadzono remonty dróg gminnych, poprawiono stan techniczny chodników, zwiększono liczbę miejsc parkingowych, wykonano nowe oświetlenie uliczne,
- podnoszono kwalifikacje zawodowe przez kadrę nauczycielską i pedagogów, m.in. poprzez udział w szkoleniach,
- organizowano imprezy integracyjne mające na celu wzmacnianie więzi rodzinnych,
- podejmowano współpracę pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- nie utworzono placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- nie zapewniono wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w formie rodzin wspierających,
- nie utworzono grup wsparcia,
- nie opracowano i nie zrealizowano środowiskowych projektów na rzecz rodzin,
- brak opieki nad dziećmi do lat 3.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- zatrudnienie asystenta rodziny i tym samym zapewnienie dostępu do wsparcia dla rodzin,
- rozszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji,
- wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez organizowanie imprez integracyjnych,
- współpraca z podmiotami działającymi na rzecz wspierania rodzin,
- udzielanie pomocy finansowej rodzinom ubogim oraz wsparcia dzieciom z tych rodzin,

- dostęp do szkoleń dla osób działających na rzecz wspierania rodzin,
- prowadzenie akcji promujących zdrowy styl życia,
- patrolowanie miejsc publicznych przez Policję,
- rozwinięcie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenie dalszego monitoringu rodzin z problemami społecznymi,
- prowadzenie działań informacyjno-profilaktycznych na temat przestępczości,
- utrzymanie funkcjonowania klas integracyjnych,
- szerzenie idei wolontariatu wśród wszystkich mieszkańców gminy.

Działania ocenione najwyżej:

- wspieranie oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, np. poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego oraz przyznawania pomocy o charakterze socjalnym,
- zapewnienie dostępu do kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych w klasach integracyjnych, zapewnienie opieki i transportu w czasie przewozu do szkoły,
- podejmowanie działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom gminy poprzez patrolowanie miejsc publicznych przez Policję, remonty dróg gminnych, tworzenie miejsc parkingowych, oświetlenia.

Działania ocenione najniżej:

- nie zapewniono rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wsparcia asystenta rodziny,
- nie utworzono rodzin wspierających.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza na lata 2022-2024. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Komańcza na lata 2022-2024 jest następujący:

**Poprawa kondycji i jakości życia rodzin
zamieszkujących w gminie Komańcza
poprzez rozwijanie systemu wsparcia
sprzyjającemu prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.**

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: PODNOSZENIE JAKOŚCI I EFEKTYWNOŚCI USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ WSPIERANIA RODZINY.					
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty	
Monitorowanie warunków życia, potrzeb i dysfunkcji rodzin zamieszkujących w gminie.	2022-2024	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki przedszkolne placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia NGOs Kościoły	- liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją	- zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednie wcześnie zapobieganie - pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin	
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2022-2024	GOPS UG PUP NGOs lokalne media	- liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	- zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze społeczno-bytowej	
Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej oraz w postaci świadczeń	2022-2024	GOPS UG	- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba rodzin korzystających ze	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin	

rzeczowych.				świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2022-2024	GOPS UG placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs Kościoły		- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2022-2024	GOPS UG PCPR NGOs Kościoły		- liczba osób i rodzin objętych wsparciem, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru	- poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia - poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2022-2024	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs		- liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, rodzaj podejmowanych działań mających na celu wsparcie osób samotnie	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób samotnie wychowujących dzieci

		Kościoty	wychowujących dzieci	- zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2022-2024	UG RG GOPS placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs Kościoty	- liczba wydanych Kart Dużej Rodziny - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny	- podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną.	2022-2024	GOPS PCPR ROPS	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń	- podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej, członków ZI i GKRPA. - podwyższenie skuteczności świadczonej pomocy

					- poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
--	--	--	--	--	---

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2022-2024	UG RG GOPS	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym	- poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2022-2024	UG RG placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury	- liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami indywidualnego wsparcia w celu umożliwienia im realizacji prawa do kształcenia.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe	- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym - liczba godzin	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie	2022-2024	placówki przedszkolne placówki oświatowe GKRPA	- liczba i rodzaj programów profilaktycznych	- kształtowanie prawidłowych postaw życiowych

dzieci i młodzieży.		GOPS PPP	- liczba uczestników	- eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe NGOs GOPS	- liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia)	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2022-2024	UG RG placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury świątlice jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzanie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2022-2024	placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne GOPS NGOs	- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania

Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2022-2024	placówki oświatowe placówki kultury GOPS NGOs Kościoły lokalne media	- liczba i rodzaj zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy	- wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat
--	-----------	---	--	---

CEL OPERACYJNY 3.: PROMOCJA RODZINY, PRZECIWDZIAŁANIE NIEKORZYSTNYM ZJAWISKOM ZAGRAŻAJĄCYM JEJ PRAWIDŁOWEMU FUNKCJONOWANIU.

Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2022-2024	UG RG GOPS GKRPA placówki przedszkolne placówki oświatowe placówki kultury PPP PCPR NGOs media lokalne Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny, - poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie	2022-2024	UG RG GOPS placówki przedszkolne	- liczba imprez - liczba uczestników	- wzmocnienie więzi rodzinnych i społecznych - budowa dialogu

pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.		placówki oświatowe jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościoły		- międzypokoleniowego wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - integrowanie społeczności lokalnej
Podjęmowanie działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapobieganie jej skutkom oraz działań interwencyjnych.	2022-2024	ZI GKRPA GOPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR placówki ochrony zdrowia	- liczba procedur Niebieskie Karty - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin
Podjęmowanie na terenie gminy przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat uzależnień oraz przestępczości i jej skutków.	2022-2024	GKRPA ZI GOPS placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs Kościoły	- liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami	- ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądanie zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania

Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek organizacyjnych gminy, GKRPA, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościołów.	2022-2024	UG RG GOPS GKRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia NGOs Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych podmiotów	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmian w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
--	-----------	---	--	--

CEL OPERACYJNY 4.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji

		jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury GOPS placówki ochrony zdrowia NGOs PPP PSSE NGOs Kościoły media lokalne		zdrowotnej dzieci i młodzieży
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2022-2024	UG RG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Organizowanie bezpłatnych badań dla mieszkańców gminy.	2022-2024	UG RG placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Podjęcie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia	2022-2024	placówki oświatowe Policja Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat

bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.				zagrożeń
Współpraca z Policją w zakresie monitorowania i patrolowania obszarów gminy, w których mogą się kumulować zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży.	2022-2024	UG RG Policja	- liczba podjętych działań - liczba podjętych interwencji	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców
Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	2022-2024	UG RG GOPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPP	- rodzaj i liczba podjętych działań	- poprawy efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy
Kontynuowanie działalności Zespołu	2022-2024	UG podmioty, których	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych	- przeciwdziałanie i zapobieganie

Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		przedstawiciele wchodzą w skład ZI	- liczba procedur Niebieska Karta	- zjawisku przemocy w rodzinie poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą
--	--	------------------------------------	-----------------------------------	---

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościoły i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości i będzie opierać się na następujących kryteriach:

- kryterium trafności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym programem i realnym potrzebom odbiorców;
- kryterium skuteczności – pozwoli ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele programu zdefiniowane na etapie planowania;

- kryterium trwałości efektów – pozwoli ocenić, czy rezultaty osiągnięte w ramach programu mogą trwać po jego zakończeniu, a także czy możliwe jest długotrwałe utrzymanie się wpływu programu na prawidłowe funkcjonowanie rodzin z terenu gminy.

Zebrane informacje zostaną wykorzystane do opracowania sprawozdania podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość. Sprawozdanie roczne z realizacji Programu Wspierania Rodziny przedstawi Wójtowi i Radzie Gminy Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Utrudnienia w realizacji Programu może stanowić stan epidemii związany z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, jak również trwający konflikt zbrojny między Rosją a Ukrainą. Należy się liczyć zarówno z zaburzeniami w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie także gminy Komańcza.

Trudno na obecnym etapie oszacować zagrożenia, jakie mogą wystąpić w trakcie wdrażania założeń Programu, niemniej monitorowanie tych zagrożeń na poziomie lokalnym z pewnością ma szansę przyczynić się do złagodzenia niekorzystnych tendencji, ale też może wymagać zwiększonych nakładów finansowych i większego zaangażowania instytucjonalnego i społecznego, by przeciwdziałać niepożądanym zjawiskom mającym wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020	10
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020	11
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2018-2020	11
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020	12
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2018-2020	12
Tabela 7. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2018-2020	13
Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020	13
Tabela 9. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020	14
Tabela 10. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2018-2020	14
Tabela 11. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020	15
Tabela 12. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2018-2020	15
Tabela 13. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	16
Tabela 14. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	17
Tabela 15. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.	17
Tabela 16. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.	17
Tabela 17. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	18
Tabela 18. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w latach 2018-2020	19
Tabela 19. Skierowania, pobyt i koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020	20
Tabela 20. Piecza zastępcza w gminie w latach 2018-2020	21
Tabela 21. Rodziny objęte opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2018-2020	22
Tabela 22. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020	23
Tabela 23. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020	23
Tabela 24. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2018-2020	24
Tabela 25. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2020 r.	24
Tabela 26. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020	25
Tabela 27. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020	26
Tabela 28. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020	26
Tabela 29. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2018-2020	26
Tabela 30. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	26
Tabela 31. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie	27
Tabela 32. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020	28
Tabela 33. Placówki wychowania przedszkolnego działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)	29
Tabela 34. Placówki oświatowe działające w gminie (w roku szkolnym 2020/2021)	29
Tabela 35. Placówki kultury w gminie w 2020 r.	29
Tabela 36. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2020 r.	29
Tabela 37. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	30
Tabela 38. Parafie na terenie gminy w 2020 r.	32
Tabela 39. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020	34
Tabela 40. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom powiatu w latach 2018-2020	34
Tabela 41. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	35
Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	35
Tabela 43. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Komańcza usytuowane poza gminą w 2020 r.	36
Tabela 44. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	43
Tabela 45. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020	43
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska w Pani/Pana ocenie najbardziej uwidaczniają się w gminie?	37
Wykres 2. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?	38
Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	39
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?	40
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	40

WÓJT GMINY KOMAŃCZA
dr inż. Roman Bądyk